

<i>Inventarislijst Indonesie</i>				
Doc.nr	Datum	Omschrijving van document	Beoordeling	WOB
1	1975.08.25	artikel Brabants dagblad adoptieschandaal	deels openbaar	10.2.e
2	1979.09	concept nota onderzoek n.a.v. artikel in Trouw	niet openbaar	10.2.e, 11.1
3	1979.09.04	brief van Flash aan Indonesie	deels openbaar	10.2.e
4	1979.10.01	beantwoording Kamervragen	reeds openbaar	
5	1981.04.27	56e vergadering vaste commissie adoptie en adoptievoorbereiding	geheel openbaar	
6	1981.07.04	artikel Volkskrant illegale adoptie	deels openbaar	10.2.e, 11.1
7	1981.11.10	artikel Telegraaf over Nederlands adoptiebureau	geheel openbaar	
8	1982.10	BIA nieuwsbrief 21	deels openbaar	
9	1984.10	lijst adoptiekanalen	deels openbaar	10.2.e
10	1985.09.02	vraaggesprek met staatssecretaris, WK en VPRO aangaande adoptie	geheel openbaar	

Ouders in Indonesië zouden niet weten dat ze hun kinderen kwijt zijn

Onderzoek naar adoptieschandaal

(Van onze correspondent)

ARNHEM - De Raad voor de Kinderbescherming in Arnhem stelt een onderzoek in naar de manier waarop het Groesbeekse echtpaar Versteeg kinderen voor adoptie uit Indonesië naar Nederland haalt. Volgens een Nederlandse verpleegster weten de ouders van deze kinderen niet dat hun kinderen hier worden geadopteerd en niet meer terugkeren.

De verpleegster, die jarenlang in Biak op Nieuw-Guinea heeft gewerkt, kreeg argwaan toen ze een briefje kreeg van een Papoea-verpleger die haar vertelde dat zijn dochtertje Silka (4) voor een tijdje naar Nederland zou komen.

Hierbij zou bemiddeld worden door de Stichting Flash, enige tijd geleden opgericht door H.J.B. Versteeg uit Groesbeek bij Nijmegen. Versteeg was eerder door de Nederlandse Vereniging van Pleeggezinnen aangesteld als consul, maar hij werd geroyeerd toen bleek dat er een groot gat gaapte tussen zijn opvattingen over adoptie en die van de vereniging.

Volgens de verpleegster is vast komen te staan dat de kinderen die via bemiddeling van Versteeg naar Nederland komen, hier worden geadopteerd. Tenminste drie kinderen zouden hiervan reeds het slachtoffer zijn geworden.

Het echtpaar was gisteren onbereikbaar voor commentaar.

Tegenover een verslaggever van het dagblad Trouw had mevrouw Versteeg eerder verklaard dat de kinderen vrijwillig zijn afgestaan en op grond van officiële papieren in ons land worden toegelaten in afwachting van een definitieve adoptieregeling. Alle formaliteiten in Indonesië zouden zijn voldaan.

„Dag zegt niets”

Volgens directeur drs. J. van Deth van het Bureau voor Interlandelijke Adoptie BIA, het grootste bureau op dat gebied in ons land, zegt dat niets. „In veel landen zoals Indonesië zijn die papieren gewoon te koop, met geld kun je daar alles bereiken”. Hij zegt er

al eerder op te hebben aangedrongen alleen via de officiële kanalen kinderen naar Nederland te halen.

Uit Zuid-Amerika zou reeds eerder zijn gewaarschuwd tegen de praktijken van het echtpaar Versteeg.

Honderd kinderen

In Nieuw-Guinea zou het gaan om rond honderd kinderen die lang niet allemaal echt door hun ouders zouden zijn afgestaan, maar door misleidende voorlichting op een lijst terecht zouden zijn gekomen. Voor zover bekend zouden pas drie van die kinderen in Nederland zijn geadopteerd.

De adoptieverenigingen die bij het BIA zijn aangesloten huldigen het standpunt dat buitenlandse kinderen beter in hun eigen land kunnen worden geadopteerd. Pas als het niet anders kan worden ze naar Nederland gehaald. Adoptie via de verenigingen duurt soms wel een jaar of vier. Het echtpaar Versteeg claimt binnen drie maanden een kind te kunnen „leveren”.

Of het tot een strafvervolging komt is momenteel nog onduidelijk. Er is alleen nog sprake van een informatief onderzoek; de officier van justitie is er nog niet in gemengd.

FLASH

03

Foundation Life, Adoption, Service and Happiness

10.2.e

Irian Jaya.
Indonesia.

6562 XA Groesbeek, Holland
Albert Schweitzerstraat 8

Date, 4 september 1979.

Ref.: bv

Beste 10.2.
e

Bedankt voor je brief van 25 augustus j.l. Je kunt er zeker van zijn dat ik in het geheel niet boos ben, maar wel een beetje verdrietig dat je er schijnbaar van uit gaat dat ik (of wel de Stichting) een groot aantal kinderen naar Nederland zou halen.

Ook vind ik het jammer dat je in de brief aan het Ministerie schrijft dat je dacht dat het om weeskinderen zou gaan, terwijl je zelf met de ouders van betreffende kinderen hebt gepraat. Overigens schrijf je in de brief aan mij wél eerlijk dat je wist dat het niet om weeskinderen ging. Begrijpelijk vind ik je reactie wél, daar deze hele opgeblazen kwestie een puur politieke zaak is geworden, waar ook jij en je gezin de dupe zou kunnen worden (ik denk bijvoorbeeld aan uitzetting uit Irian Jaya).

Al deze ellende is veroorzaakt door een schandelijk artikel in dagblad Trouw, waarin deze courant het presteerde mij (resp. de Stichting) te betichten van kinderhandel, onder het mom van vakantiereisje kinderen weglokken en het vervalsen resp. laten vervalsen van officiële Indonesische regeringsdocumenten. Weliswaar heeft hetzelfde dagblad in de courant van afgelopen zaterdag veel gecorrigeerd (zie bijgaande kopie), doch het leed is reeds geschied en de politieke kwestie openbaar geworden, hetgeen nadelig kan werken voor de adopties uit Indonesië in het algemeen.

Wees ervan overtuigd dat Flash zeker geen kinderen gaat "recruteren" en dat wij zelfs aan het Ministerie verzoekt hebben richtlijnen voor het wel of niet kunnen adopteren uit te vaardigen.

De hartelijke groeten van ons allemaal en oprecht hopen wij dat jullie de komende twee en half jaar op Irian Jaya kunnen uitdienen.

Hartelijke groeten,

10.2.e

en familie.

Zitting 1979-1980

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door leden van de Kamer, met de daarop door de Regering gegeven antwoorden

47

Vragen van het lid **Van de Ven** (V.V.D.) over invoering van *tolgelden* op autosnelwegen in België. (Ingezonden 6 september 1979)

1
Is het de Staatssecretaris bekend, dat de Belgische Eerste Minister Martens op 20 juli jl. ter gelegenheid van de presentatie aan de pers van de ontwerp-begroting 1980 heeft medegedeeld, dat in België op de autosnelwegen een systeem van tolgelden zal worden ingevoerd en dat blijkens mededelingen van de zijde van het kabinet van de Belgische Minister van Verkeerswezen dit systeem ook zal gelden voor buitenlandse vrachtauto's en toerwagens?

2
Is de Staatssecretaris voornemens hetzij in bilateraal hetzij in multilateraal verband stappen te ondernemen om de Belgische regering te doen afzien van haar plannen in dezen?

Antwoord

Antwoord van Staatssecretaris **Smit-Kroes** (Verkeer en Waterstaat). (Ontvangen 1 oktober 1979)

1
Ja.

2
De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft bij zijn Belgische collega getestesteerd tegen de plannen te komen tot een systeem van tolheffing.

48

Vraag van het lid **Nijpels** (V.V.D.) over onderzoek naar de activiteiten op het gebied van *adoptie-bemiddeling* door de stichting Flash. (Ingezonden 30 augustus 1979)

Is de Staatssecretaris bereid, de resultaten van het onderzoek door de Directie Kinderbescherming naar de activiteiten van de Stichting FLASH, die zich bezighoudt met interlandelijke adoptiebemiddeling, aan de Kamer te doen toekomen?

¹ Zie GPD-bladen 25 augustus 1979.

Antwoord

Antwoord van Staatssecretaris **Haars** (Justitie). (Ontvangen 2 oktober 1979)

Naar aanleiding van perspublicaties over activiteiten van de Stichting FLASH op het gebied van interlandelijke adoptiebemiddeling, heb ik inlichtingen doen inwinnen. Er zijn daartoe gesprekken gevoerd met respectievelijk de voorzitter van het bestuur van de Stichting FLASH, de directeur van het BIA (Nederlandse Stichting voor Interlandelijke adoptie en jeugdwelzijn) en de Nederlandse verpleegster die informatie verschaftte aan het dagblad Trouw. Uit deze gesprekken en uit ter inzage ontvangen bescheiden is gebleken, dat bij notariële akte verleden te Nijmegen op 8 mei 1979 is opgericht de te Groesbeek gevestigde Stichting FLASH (Foundation Life, Adoption Service and Happiness). De stichting heeft tot doel de belangen van echtpa-

ren, die een of meer kinderen uit derde-wereldlanden willen adopteren, te behartigen en bij verwezenlijking van deze wens steun te verlenen en al hetgeen daarmee in de ruimste zin verband houdt. Deze steun bestaat uit persoonlijke en organisatorische hulp en houdt geen materiële bijdragen aan toekomstige pleegouders in.

De voorzitter van het bestuur van de stichting heeft meegedeeld onlangs tijdens een bezoek aan Indonesië, via de Evangelische Kerk te Biak in contact te zijn gekomen met enkele Indonesische gezinnen, die afstand van een kind wensten te doen. Hij heeft tijdens gesprekken met de ouders van deze kinderen de betekenis van een afstand en - mogelijke - adoptie uitvoerig besproken. Daarna is via een gerechtelijke procedure ten overstaan van de plaatselijke rechter, na verhoor van de betreffende ouders, de afstand ten aanzien van deze kinderen bij rechterlijke beslissing bevestigd. Deze kinderen verblijven thans in Nederland bij aspirant-adoptiefouders. Voor zover kon worden nagegaan hebben de perspublicaties op deze kinderen betrekking. De van de Nederlandse verpleegster verkregen gegevens omtrent het optreden van de Stichting FLASH in Nieuw-Guinea geven mij geen aanleiding tot een nader onderzoek. Uit de in de gesprekken verkregen informatie is mij niet gebleken, dat de Stichting FLASH de richtlijnen, welke gelden voor de opnemings van buitenlandse pleegkinderen met het oogmerk van adoptie hier te lande, niet in acht zou nemen.

56ste Vergadering: Vaste Commissie voor Justitie

Maandag 27 april 1981

Aanvang 11.15 uur

05

Voorzitter: Hermesen

Aanwezig zijn 8 leden der Kamer, te weten:

Haas-Berger, Kappeyne van de Coppello, Wessel-Tuinstra, Nijpels en Korte-van Hemel, leden van de commissie;

G. M. P. Cornelissen, plaatsvervangend lid van de commissie;

Mertens, Hermesen,

en mevrouw Haars, Staatssecretaris van Justitie, die vergezeld is van enige ambtenaren.

Aan de orde is de behandeling van de nota *Praktische gang van zaken rond adoptie en adoptievoorbereiding* (16 134).

De Voorzitter: Op verzoek van mevrouw Wessel-Tuinstra stel ik voor, in deze vergadering ook de motie op stuk nr. 15 649 aan de orde te stellen, die op 28 januari j.l. is ingediend en die het verhogen van de leeftijd van adoptiepleegkinderen betreft.

Daartoe wordt besloten.

De beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De CDA-fractie is er verheugd over dat de Staatssecretaris van Justitie is gekomen met een nota over de praktische gang van zaken bij adoptie en bij adoptievoorbereiding. Hierdoor is het in elk geval mogelijk, vandaag een meer uitgebreide bespreking te wijden aan dit belangrijke onderwerp, waarvoor juist in de laatste jaren gelukkig steeds meer belangstelling is ontstaan. Ter voorbereiding van deze vergadering heb ik nog eens nagelezen wat ik namens mijn fractie in de openbare commissievergadering van 19 juni 1972 hierover heb gezegd en

wat ik er daarna bij verschillende gelegenheden over heb mogen zeggen.

Ik betreur het zeer dat de situatie nadien nagenoeg niet is verbeterd, zelfs veeleer verslechterd. Hoewel de commentaren op de voorliggende nota over het algemeen bepaald niet vleiend zijn, moet worden gezegd dat deze Staatssecretaris in elk geval probeert, een aantal regelingen voor te stellen waarover de Kamer mee kan denken, ook al hebben wij uiteraard onze bezwaren.

De CDA-fractie heeft zich, mede naar aanleiding van deze nota, nog eens ernstig bezonnen op de adoptie in haar totaliteit, en kan zich in grote lijnen vinden in datgene wat professor Miek de Langen heeft beschreven in haar artikel over voorwaarden voor interlandelijke adoptie, verschenen in *Familie en Jeugdrecht* van mei 1979, jaargang 1, nr. 3. Aangezien de interlandelijke adoptie ongeveer 90% van alle adopties beslaat, is het begrijpelijk dat wij hieraan veel aandacht zullen besteden. Mijn collega Korte-van Hemel zal nader ingaan op de adoptie van Nederlandse kinderen, en op een aantal juridische aspecten.

Als eerste voorwaarde voor adoptie haalt professor de Langen aan "dat het doen overkomen van kinderen uit bepaalde, minder ontwikkelde landen slechts geoorloofd is indien tegelijkertijd door financiële en ook vooral morele steun geholpen wordt, de voorzieningen ten behoeve van kinderen in nood in dit betreffende land te ontwikkelen en uit te breiden, opdat uiteindelijk interlandelijke adoptie overbodig zal zijn."

De CDA-fractie onderschrijft deze voorwaarde. Het zou inderdaad het tegendeel van ontwikkelingshulp betekenen wanneer wij de landen waar wij kinderen gaan halen of – netter uitgedrukt – van waar wij kinderen laten overkomen niet tevens stimuleerden en hielpen, zelf voorzieningen ten be-

hoeve van kinderen in nood te ontwikkelen. Daarom pleit de CDA-fractie ervoor dat er een interdepartementale stuur- of werkgroep zal worden gevormd, waarin, naast het Departement van Justitie, ook die van Ontwikkelingssamenwerking en van Buitenlandse Zaken zullen zijn vertegenwoordigd. Is de Staatssecretaris bereid, deze suggestie over te nemen?

Een tweede voorwaarde die professor de Langen stelt en die de CDA-fractie van harte ondersteunt, luidt dat men alleen die kinderen mag laten overkomen waarvan betrouwbare, inheemse instanties in het land zelf menen dat er op dat moment geen andere, aanvaardbare oplossing is; dat wil zeggen dat men alleen kinderen mag accepteren, aangeboden door die instanties waarvan mag worden aangenomen dat zij geen ander belang dienen dan het welzijn van kinderen die aan hen zijn toevertrouwd en dat zij het doen van afstand zo verantwoord mogelijk hebben begeleid indien de ouders bekend en nog in leven zijn.

In de voorliggende nota wordt om die reden, zoals ik deze zojuist in de tweede voorwaarde heb omschreven, voorgesteld om te komen tot een vergunningstelsel voor het uitoefenen van bemiddelingsactiviteiten ter verkrijging van een buitenlands adoptiepleegkind. De CDA-fractie acht dit een goed voornemen, waardoor ook tevens wordt voorkomen dat een monopoliepositie zou kunnen ontstaan voor één enkele instelling. Dit is een zorg die nogal eens in het land is te beluisteren en die ook bij enkele bemiddelende instanties – met name bij de zeer kleine, waaronder ook zeer goede zijn – kan worden beluisterd.

In de nota wordt vermeld dat het Ministerie van Justitie eisen zou kunnen stellen met betrekking tot bestuur, personeel en de periodieke verslaglegging over activiteiten en over de financiën. Daartegenover zou de instelling

Cornelissen

zich moeten verplichten alleen in die gevallen te bemiddelen waarin zij heeft kunnen vaststellen dat het afstand doen door de ouders op regelmatige wijze heeft plaatsgevonden, dat de bevoegde autoriteiten in het land van herkomst instemmen met de toekomstige adoptie in Nederland en, ten slotte, dat het kind in het bezit is van een gezondheidsverklaring. Hoe denkt het Ministerie van Justitie – in dit geval de Staatssecretaris – dit te kunnen controleren? Het stellen van een verplichting zonder controle heeft immers de mogelijkheid in zich – althans de grote kans – zonder effect te zijn.

Het is om die reden dat in de door mij gesuggereerde interdepartementale Werk- of Stuurgroep Adoptie een vertegenwoordiger van het Ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezig moet zijn om aldus, via de ambassades, een controle of toezicht te kunnen laten uitoefenen op die kinderen die in de toekomst in Nederland zullen worden geadopteerd.

Maar hoe stelt de Staatssecretaris zich voor om tot een werkelijke, effectieve controle daarop te komen? Ik noemde al de suggestie van de ambassades. Ik neem aan dat ook de Staatssecretaris zich over deze zaak heeft gebogen.

Dat de zelfdoeners de erkende vergunninghouders voor adoptiebemiddeling moeten inschakelen ter realisering van een buitenlandse adoptie, is een zeer goede zaak met het oog op het aldus verkrijgen van een zekere garantie. Uiteraard biedt dit echter geen enkele zekerheid dat alle voorwaarden zijn vervuld met betrekking tot het te adopteren kind, als niet een goede controle aanwezig is. Om het met andere woorden te zeggen: de CDA-fractie is niet tegen zelfdoeners; ik denk ook dat de relaties naar missie en zending op dit moment nog dermate zijn dat er echt nog wel zelfdoeners mogen en moeten zijn.

Niet alle zelfdoeners zijn onbetrouwbaar of minder goed. Integendeel, er zijn zeer goede, bonafide zelfdoeners. Dat deze een adoptieprocedure moeten laten verlopen via een vergunninghouder, komt mij als een zeer goede zaak voor. Dit noopt echter des te meer dat controle wordt uitgeoefend op de vergunninghouders, op de bemiddelingsactiviteiten van en op het vervullen van de voorwaarden door de vergunninghouders, en dat ook wordt nagegaan of die controle er is.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Cornelis-

sen stelt dat de zelfdoeners, als deze aan de eisen voldoen – dat ben ik uiteraard met haar eens –, inderdaad moeten kunnen werken. Het betreft hier de kleine instellingen. Bedoelt mevrouw Cornelissen daarmee dat in één land, of zelfs in één beperkte regio, een aantal van die kleine instellingen kan werken? Is zij dan niet bang dat door dit systeem er toch weer een soort concurrentie zal gaan ontstaan? Zou het niet beter zijn om zich ten aanzien van één streek te beperken tot één vergunninghouder?

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben erg blij met de opmerking van mevrouw Haas-Berger. Zij loopt daarmee echter vooruit op datgene wat ik nog zal gaan zeggen. Hoewel zij zo ongeduldig is om dit van mij te vernemen, wil ik haar toch verzoeken nog even geduld te hebben. Ik kom er uit den aard der zaak graag op terug in het laatste gedeelte van mijn betoog.

De controle, onder andere aan de Nederlandse grens, biedt al vele ontsnapingsmogelijkheden, zeker via Frankrijk Duitsland en België. Door een aspirant-adoptiefkind wat in Nederland aankomt eventueel toe te vertrouwen aan een raad voor kinderbescherming of aan andere aspirant-adoptiefouders toe te wijzen, wordt alleen het gezin dat het aspirant-adoptiefkind verwachtte getroffen, maar de zogenaamde bemiddelaar gaat vrij uit. Zou het daarom niet het overwegen waard zijn om in de komende wetgeving de zogenaamde illegale bemiddelaar – ik gebruik liever niet het woord 'zwarte bemiddelaar' – te straffen?

In het commentaar dat professor De Langen op deze nota heeft geschreven, vermeldt zij dat Nederlandse ambassades bereid zijn, hun medewerking aan een visum te verlenen zonder dat hun een beginseltoestemming van het Ministerie van Justitie wordt getoond. Denkt de Staatssecretaris dat dit veel voorkomt? Wat denkt zij hieraan te willen doen? Hoe denkt te Staatssecretaris te handelen met die landen waarvoor geen visumplicht geldt zoals bij voorbeeld Columbia dat de laatste tijd in trek is?

Als derde voorwaarde zouden wij – eveneens in navolging van professor de Langen – willen stellen dat men bij voorkeur die kinderen laat overkomen voor wie gezien hun speciale behoefte de voorzieningen in hun land nog zeer ontoereikend zijn en die daarom het meest van onze specifieke faciliteiten zullen kunnen profiteren.

In het blad Wereldkinderen nr. 1 van 1979 stelt Adriana Meiboom dat het

tegenover de ontwikkelingslanden niet eerlijk zou zijn om uitsluitend gezonde of niet gehandicapte kinderen op te nemen en de ontwikkelingslanden zelf met de probleemgevallen te laten zitten. Uiteraard is het goed dat er een verklaring van gezondheid gevraagd wordt van het adoptiefkind. Dit mag echter uitsluitend betrekking hebben op de afwezigheid van besmettelijke ziekten en niet op een eventuele handicap.

In Trouw van vanmorgen lezen wij dat in het Noorden een congres is geweest naar aanleiding van een enquête die de Groningse kinderartsen dr. Sorgedrager en dr. Polman hebben ingesteld onder de 225 adoptiekinderen in de drie noordelijke provincies van ons land. Ik heb grote waardering voor de activiteiten die ik in het Noorden van het land bespeur met betrekking tot onderzoek en zorg die men daar voor adoptiekinderen heeft. Ik kom hierop aan het eind van mijn betoog terug naar aanleiding van een enquête die daar gehouden is over het gezinsonderzoek.

Het bericht van vanmorgen in Trouw vermeldt dat geadopteerde kinderen na een half jaar redelijk gezond zijn. Ik constateer dan ook dat wij bij de gezondheidstoestand van de aspirant-adoptiekinderen inderdaad moeten kijken naar de afwezigheid van besmettelijke ziekten. Bij deze bijeenkomst wordt ervoor gepleit dat er speciale kinderartsen komen die belast worden met het eerste onderzoek. Het zou goed zijn – de Staatssecretaris van Justitie zou uiteraard in overleg kunnen treden met de Staatssecretaris van Volksgezondheid – te bekijken op welke meest effectieve wijze wij de gezondheid van die kinderen zouden kunnen onderzoeken.

Ik wil hierbij uitdrukkelijk stellen dat dit niet ertoe zou mogen leiden dat kinderen met een handicap niet worden toegelaten. Ook hier geldt weer de vraag wie dat controleert. Wie is uiteindelijk verantwoordelijk voor deze verklaring en welke instructies of opdracht hebben degenen die deze verklaringen moeten afgeven? Daarvoor suggereer ik graag dat de Staatssecretaris van Justitie overleg pleegt met de Staatssecretaris van Volksgezondheid om tot een goede regeling te geraken waarbij ook rekening wordt gehouden met de wensen die op dit congres van afgelopen zaterdag naar voren zijn gekomen.

Als vierde voorwaarde stelt professor De Langen dat de aspirant-adoptieouders een zo gelijkwaardig mogelijke rechtsbehandeling krijgen. Dat wil

Cornelissen

zeggen dat de Raad voor de Kinderbescherming hun gezinsonderzoek in eenzelfde tempo en met eenzelfde doel verrichten.

De Raden dienen hierbij dezelfde criteria te hanteren en tot een logisch advies komen dat, indien dit niet door het departement wordt overgenomen, getoetst moet worden door de Adviescommissie Buitenlandse Pleegkinderen.

In grote lijnen kan de CDA-fractie zich in deze voorwaarden vinden. Wij hebben echter een aantal vragen en opmerkingen. Dat zal niet vreemd zijn, wanneer wij nagaan hoevele malen wij in deze Kamer hebben gesproken – vooral in schriftelijke vragen is dit onderwerp ter sprake gekomen, hoewel dat misschien niet de beste wijze is – over de wachttijd en wat dies meer zij.

In het debat van de vaste Kamercommissie voor Justitie in juni 1972 zei Staatssecretaris Grosheide al dat het wel degelijk een zaak van de overheid was toe te zien hoe en of de adoptievoorbereiding verantwoord geschiedt. Wij spraken toen over het FIOM-rapport over de adoptievoorbereiding, waarin vijf regionale instellingen voor adoptievoorbereiding werden bepleit. Wij noemden ze toen al heel enthousiast RIA's. Nadien zijn de RIA's een geheel andere functie in onze samenleving gaan vervullen. Ook toen hadden wij bezwaren tegen de inschakeling van de Raden bij de adoptievoorbereiding. Met ons deelden toen de PvdA, D'66 en het GPV de bezwaren. Alleen de ARP had een andere mening. Ik mocht toen mede namens de CHU spreken. Het overgrote deel van de Kamer had er bezwaar tegen de Raden voor de Kinderbescherming deze functie te laten vervullen, want – zo stelden wij toen en ook nu – de adoptie is slechts in haar uitwerking justitieel en niet in haar motivatie.

De toenmalige staatssecretaris Grosheide zou overleg plegen met het FIOM, het Bureau voor Jeugd- en Gezinszaken en eventueel anderen om dit te bespreken. Door de val van het kabinet kwam hij er niet toe en ook de volgende Staatssecretarissen, de heren Glastra van Loon en Zeevalking, hebben de zaak bij de Raden voor de Kinderbescherming gelaten. Ook nu nog ben ik van mening dat de Raden voor de Kinderbescherming niet de beste instellingen zijn het gezinsonderzoek te doen. Anderzijds – de werkelijkheid gebiedt mij dit te zeggen – realiseren wij ons dat een andere oplossing niet direct voorhanden is. Men zou bijna met spijt kunnen zeggen dat het parti-

culier initiatief de zaak heeft laten liggen. Of moet ik zeggen dat het particulier initiatief hier geen kans heeft gekregen? Ik weet het niet, ik laat het in het midden.

Naar mijn mening rest ons nu niets anders dan dat de Raden voor de Kinderbescherming deze functie moeten blijven uitoefenen. De Raad voor de Kinderbescherming in Amsterdam heeft nog de beste oplossing gevonden door hiervoor een aparte unit in te stellen. De CDA-fractie zou graag zien dat het destijds voorgestelde plan om slechts vijf Raden voor de Kinderbescherming – toendertijd vijf RIA's – het gezinsonderzoek te laten verrichten, wordt uitgevoerd. Bij deze vijf Raden moeten hiervoor speciale teams worden belast. Dan zou althans voor een deel kunnen worden voorkomen wat professor de Langen in haar rede uitsprak bij het aanvaarden van het ambt van buitengewoon hoogleraar in het jeugdrecht aan de Universiteit van Amsterdam in november 1976 dat maar al te vaak blijkt dat de vele maatschappelijk werkers van de Raden voor de Kinderbescherming, die thans een oordeel moeten geven over de geschiktheid van een gezin niet over de relevante informatie over de te adopteren kinderen beschikken – ik zou bijna zeggen: kunnen beschikken – en bij gebrek hieraan met veelal irrelevante opmerkingen en suggesties komen die bepaald niet bijdragen tot een beter inzicht bij de ouders over wat hen te wachten staat en wat er van hen verwacht wordt.

Door het aantal Raden voor de Kinderbescherming, dat bezig is met het gezinsonderzoek ten behoeve van adoptie te beperken en er aparte units voor te maken, zouden de aanwezige maatschappelijke werkers zich meer vertrouwd kunnen maken met de problemen rond de interlandelijke adoptie en eventueel contact onderhouden met het platform of een raad voor adoptie. Daarover kom ik echter straks nog te spreken.

Een ander moeilijk punt is de wachttijd, die nu verloopt tussen aanmelding van adoptie en de gezinsrapportage. In februari 1980 werd in deze Kamer een motie aangenomen van mijn fractiegenoot Van Dam en die ik als tweede heb ondertekend, waarin het streven werd uitgesproken de wachttijd op maximaal een half jaar te brengen.

Het ziet er naar uit dat de Staatssecretaris deze motie niet wil uitvoeren. Maar ik geef haar in ieder geval graag de gelegenheid hierop te reageren. Zij schijnt van mening te zijn dat

er dan te veel beginselverklaringen zullen komen en het gevaar ontstaat van illegale handel of illegale zelfdoeners. De CDA-fractie meent dat deze problemen er mogelijk wel zullen zijn, maar het is niet aan de Staatssecretaris van Justitie om op deze wijze, middels het opvoeren of invoeren van wachtlijden, aan bevolkingspolitiek te doen. Laat haar dan een maximum aantal kinderen vaststellen dat zij per jaar wil toelaten.

Wij blijven van mening dat de gezinsonderzoeken inderdaad binnen een half jaar moeten worden gerealiseerd. De aspirant-adoptiefouders hebben daar recht op. In veel gevallen hoeft dat beslist niet zo'n diepgaand onderzoek te zijn. Het is onze mening dat een groot deel van de ouderparen, vooraleer het zich officieel aanmeldt als adoptiefouder, een lange periode van gezamenlijke overweging, consulten bij gynaecologen en overleg heeft doorgemaakt. Dit is ook mijn persoonlijke ervaring als oud-maatschappelijk werker in mijn contacten met aspirant-adoptiefouders.

In deze mening worden wij nog eens bevestigd door een scriptie van Ewold Sikkens, samengesteld met medewerking van 108 adoptiefouders en 33 maatschappelijk werkers van de noordelijke raden voor kinderbescherming, van maart 1979. De scriptie die handelt over gezinsonderzoeken en adoptie, is zeer lezenswaard. Het hoofdstuk Conclusies en aanbevelingen begint aldus:

'Het besluit van echtparen om een kind uit het buitenland te adopteren, is bijna altijd een weloverwogen besluit. In tegenstelling tot echtparen, die zelf kinderen kunnen krijgen, zijn echtparen die willen adopteren echter afhankelijk van anderen.' Laten wij die afhankelijkheid zo minimaal mogelijk maken en laten wij de verantwoordelijkheid toch vooral bij deze aspirant-adoptiefouders zelf laten.

Op blz. 23 van de nota deelt de Staatssecretaris mee dat het aantal gezinsonderzoeken moet worden afgestemd op het aantal te verwachten beschikbare buitenlandse kinderen. Hoe kan zij dat doen, als zij niet weet, en niet kan weten, hoe groot dit aanbod is? Juist in het afgelopen jaar bleek dat BIA niet voldoende gezinnen met een beginselverklaring had om het aanbod te kunnen realiseren.

Van de Stichting Overzeese Contacten, nu geheten Stichting Kind en Toekomst, kreeg ik begin vorige week nog een brief waar ik iets uit wil voorlezen. Dit is zo significant, omdat dit een verhaal is van mevrouw Bertie Heeg, die

Cornelissen

regelmatig bezoeken brengt aan Indonesië om de contacten te versterken, praktische afspraken te maken en overeenkomsten bij te schaven. In die brief schrijft zij:

'Het is voor ons zo belangrijk om met eigen ogen te zien dat de kinderen, die wij voor adoptie voordragen, ook alleen maar geholpen zijn met die adoptie. Immers, het grootste deel van de kinderen zijn babies van ongehuwde moeders, die in een islamitische samenleving wel heel weinig kans maken te worden geaccepteerd. Deze moeders hebben geen kans op werk, maar ook niet meer op een huwelijk. De kinderen zelf zullen altijd als paria's van de samenleving worden beschouwd. Over een schoolopleiding en dergelijke behoeft al helemaal niet worden gedacht. Keer op keer zag ik – dat was dus deze maand nog – dat het opvangadres in Soerabaja – dat is het opvangadres van de Stichting Kind en Toekomst – de moeders met hun kinderen moest wegsturen, omdat er eenvoudig al te veel kinderen waren en er dus geen plaats voor nieuwe was.'

Immers, ik kan alleen maar mijn uiterste best doen om zoveel mogelijk adoptiefouders te sturen maar die kan ik ook niet onbepaald sturen. Immers, in Nederland zijn wij afhankelijk van de nodige instanties. De hoop dat die moeders dan waarschijnlijk ten einde raad hun kind zelf zouden houden, zagen we keer op keer in rook opgaan. De moeders legden dan hun kind eenvoudig op de stoep neer en gingen weg. Het was dan zaak zeer snel te besluiten het kind toch te accepteren voordat de moeder voorgoed in de mensenmassa verdween, want anders was er geen officiële afstandsverklaring.

Ik zal niet verder citeren. Het is naar mijn gevoel zeer duidelijk, hoe er in bepaalde delen van de wereld toch kinderen zijn die geen perspectief hebben. Juist nu de Staatssecretaris toch door een vergunningenstelsel probeert garanties in te bouwen voor een goede matching moet zij het recht van de aspirant-adoptiefouders op een beginselverklaring honoreren en geen wachttijden inbouwen. Zou de Staatssecretaris willen onderbouwen waarom zij het recht heeft het verzoek om een gezinsonderzoek zo lang af te houden? De CDA-fractie kan mede daarom graag akkoord gaan met het voorname van de Staatssecretaris de beginselverklaring slechts een driejarige geldigheidsduur te geven.

Ook wil de CDA-fractie de aspirant-adoptiefouders geen beperking in de

weg leggen met betrekking tot het aantal kinderen. Distributieve rechtvaardigheid is naar onze mening geen voldoende zwaarwegend argument om daardoor een redelijk verzoek van aspirant-adoptiefouders niet te honoreren. Dat geldt zeker voor het tweede kind maar ook voor de zeer weinige aspirant-adoptiefouders die een derde, vierde of vijfde kind willen adopteren.

Wij kunnen het eens zijn met Wereldkinderen dat het mogelijk moet zijn in het kader van een familieband of lotsverbondenheid, dat in uitzonderingssituaties meer dan één kind tegelijk wordt geadopteerd. De overheid moet niet de bevoegdheid van ouders aan zich trekken, ook niet van aspirant-adoptiefouders, al klinkt het argument van de verdelende rechtvaardigheid nog zo redelijk. Het doet niet af aan de zorg die wij bij kinderloze echtparen ervaren, zodanig zelfs, dat ik in deze Kamer al eens heb gevraagd aan de Staatssecretaris, aan kinderloze echtparen misschien voorrang te geven. De Staatssecretaris geeft daar terecht op geantwoord, dat wij moeten uitgaan primair van het belang van het kind. Dat moet prevaleren, niet de nood van echtparen wier samenleving niet zo is geworden als zij zich hadden gedacht, doordat er geen kinderen zijn.

Wel kunnen wij ermee instemmen dat het te adopteren kind nog niet de leerplichtige leeftijd moet hebben bereikt als tot matching wordt overgegaan. Voor een goede ingroei, zeker als het kind uit een land met een heel ander cultuurpatroon komt, is het noodzakelijk dat het voor het begin van de leerplichtige leeftijd in ons land is. Zoals de nota op pagina 22 verhaalt, moeten ook hierop uitzonderingen mogelijk zijn in zeer incidentele gevallen.

Wij vragen ons af of het niet wenselijk is de garantieverklaring te beperken tot reiskosten veroorzaakt door terugzending van kinderen, die bij voorbeeld door ouders bij het ontbreken van een juiste afstandsverklaring zijn teruggevraagd of door autoriteiten worden terugverlangd. De overige kosten zijn te vergelijken met de risico's die ook een geboorte in de Nederlandse staat met zich mee brengt.

De nota is niet duidelijk over het leeftijdsverschil tussen het adoptiefkind en de aspirant-adoptiefouders. Accepteert de Staatssecretaris een leeftijdsverschil van 40 jaar en is zij voornemens in de richtlijnen een absolute grens van 40 jaar te stellen?

In beginsel – ik denk dan uitsluitend aan het belang van het kind – kan onze

fractie zich verenigen met de absolute grens, maar ook hier moeten uitzonderingen mogelijk zijn. Prof. De Langen merkte in haar artikel op – als vijfde voorwaarde – dat de adoptieprocedure zo vlot, eenvoudig en voor adoptiefouders zo goedkoop mogelijk moet worden afgerond. Waarom moeten de ouders eerst bij de kantonrechter de voogdij aanvragen? Soms moet daarop worden gewacht, totdat de Raad voor de Kinderbescherming dit heeft gedaan. Waarom moeten zij een jaar wachten om de adoptie bij de rechtbank te kunnen aanvragen? Waarom moeten zij daartoe een advocaat inschakelen?

Ik ben beslist voor het creëren van werkgelegenheid, maar ik vind dit wat overbodig. Wanneer zal Nederland overgaan tot de ratificatie van het Haags Adoptieverdrag, dat onder andere zou betekenen, dat adoptie, die in een ander verdrag staat, hier erkend wordt, waardoor niet de gehele adoptieprocedure herhaald behoeft te worden, met alle consequenties van dien aard.

Als zesde en laatste voorwaarde voor adoptie wordt gesteld, dat de plaatsingen van buitenlandse kinderen in Nederland geëvalueerd moeten worden om op die manier tot een verantwoord beleid te kunnen komen. Is de Staatssecretaris bereid om opdracht te geven tot een evaluerend onderzoek waaruit dan de nodige beleidsconclusies kunnen worden getrokken?

Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben in Nederland bijna 100.000 buitenlandse adoptief-kinderen. Het aantal aspirant-adoptiefouders is nog steeds niet dalende, gelukkig maar.

Wij staan op het punt een aantal vergunningen uit te reiken voor bemiddelingsactiviteiten voor interlandelijke adoptie. Wij willen graag een centraal orgaan voor de registratie van aanmeldingen en de fractie van het CDA vindt niet, dat het Ministerie van Justitie daarvoor de meest aangewezen instelling is. Ik vergelijk hiermee een andere centrale registratie op het terrein van de volksgezondheid.

Van zeer groot belang is dat veel aan voorlichting en informatie wordt gedaan over de adoptie en over de adoptievoorbereiding. Er bestaat op dit moment reeds een beleidsoverleg adoptiezaken waar BIA, Wereldkinderen, de Nederlandse Vereniging voor Pleegouders, de internationale Social Service en mogelijk binnenkort ook de BANND (de noordelijke groep van pleegouders), het ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming rond de tafel zullen zitten voor onder andere onder-

Cornelissen

linge informatie en overleg. Wij zouden dit overleg moeten structureren en onze gedachten gaan daarbij uit bij voorbeeld naar een raad voor adoptie, waarin vergunninghouders participeren, een raad die dient als informatie- en voorlichtingscentrum, eveneens de centrale registratie verzorgt en de Regering gevraagd en ongevraagd adviseert over alle zaken met betrekking tot de adoptie.

Onze fractie vindt een overlegorgaan om verscheidene redenen van een dermate groot belang, dat zij hierover de Kamer een uitspraak wil vragen.

Motie

De Voorzitter: Door de leden G. M. P. Cornelissen en Nijpels wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

overwegende, de noodzaak, in het kader van een beleid ter zake van interlandelijke adoptie te komen tot een stelsel van een beperkt aantal vergunninghouders voor interlandelijke bemiddelingsactiviteiten;

voorts overwegende, het belang van een goed overleg tussen vergunninghouders onderling en tussen vergunninghouders en het departement van Justitie;

erkennende de noodzaak van een verantwoorde voorbereiding – onder meer door voorlichting en informatie – van de aspirant adoptief-ouders op het gezinsonderzoek en de opname van een buitenlands adoptief kind in hun gezin;

van mening, dat het beheer van een centrale wachtlijst niet de taak is van het departement van Justitie;

verzoekt de Regering, te bevorderen, dat er een centrale organisatie of een raad voor overleg en advies inzake het interlandelijke adoptiebeleid komt, waarin zowel alle vergunninghouders alsmede de departementen van Justitie, voor Ontwikkelingssamenwerking en van Buitenlandse Zaken moeten participeren, welke verder onder andere tot taak heeft:

aan de Minister te adviseren over de aanvragen van aspirant vergunninghouders;

het doen uitvoeren van een aantal algemene uitvoerende taken zoals voorlichting en informatie aan aspirant adoptief-ouders, alsmede het beheer van de centrale wachtlijst;

het gevraagd en ongevraagd adviseren van de Minister/Staatssecretaris van Justitie inzake het interlandelijk adoptiebeleid,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 3 (16 194).

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn fractie wil de wens uitspreken dat met betrekking tot de interlandelijke adoptie een aparte wetgeving komt, die niet wordt ondergebracht bij de Pleegkinderenwet.

□

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Op de valreep van de huidige kabinetsperiode mogen wij het dan toch nog meemaken: een gedachtenwisseling tussen de Staatssecretaris van Justitie en de Kamer over de gang van zaken rond adoptie. Door vele organisaties is al jarenlang en terecht op zo'n debat aangedrongen en ook de Kamer heeft die behoefte verscheidene malen geventileerd. Er zijn redenen te over voor deze discussie. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan het feit, dat de huidige wettelijke regels destijds voornamelijk zijn gemaakt voor de adoptie van Nederlandse kinderen. De adoptie van buitenlandse kinderen heeft vanaf 1969 een grote vlucht genomen. Daarbij hebben zich allerlei problemen voorgedaan, die niet, nauwelijks of op weinig bevredigende wijze zijn opgelost. Ten tweede noem ik de mistoestanden in verband met de interlandelijke adoptie. Malafide organisaties en individuele personen maken zich in een aantal gevallen schuldig aan allerlei onoirbare praktijken.

Als derde stip ik de steeds terugkerende ellende rond de lange wachtlijsten voor de beginseltoestemming aan. Het is daarom ook een goede zaak, dat er nu een nota ter tafel ligt, waarin een aantal zaken betreffende adoptie op een rijtje wordt gezet. Terecht merkt een aantal adoptie-organisaties op dat het sinds 1956 de eerste keer is, dat er over deze materie een regeringstuk op tafel ligt.

Ik zou daarvoor de Staatssecretaris in ieder geval dank willen zeggen.

Op de vraag of de nota onze instemming kan hebben, kom ik straks nog uitgebreid terug. Voordat ik daar iets over wil gaan zeggen, zou ik eerst nog een aantal opmerkingen willen maken over een punt waarover in de nota niet wordt gesproken, nl. de uitgangspunten die aan een adoptiebeleid ten grondslag moeten liggen. De Staatssecretaris zal misschien tegenwerpen dat door de Kamer met name is gevraagd om een nota over de praktische

gang van zaken bij adoptie. Dat moge zo zijn, maar dat neemt natuurlijk niet weg dat de voorliggende nota aanzienlijk aan kwaliteit had gewonnen als er ook een hoofdstuk gewijd zou zijn aan die uitgangspunten. Ik had het daarom juist geacht als de Regering had gepoogd in de nota aan te geven op welke basisgedachten het adoptiebeleid is gefundeerd.

In een artikel in Familie en Jeugdrecht ging Miek de Langen in 1979 uitgebreid in op de voorwaarden die in algemene zin aan interlandelijke adoptie moeten worden verbonden. De auteur geeft in dat artikel op voortreffelijke wijze aan hoe het kiezen van uitgangspunten van groot belang is voor de praktische uitwerking van het beleid. Bij het voeren van een adoptiebeleid baseert de VVD-fractie zich op twee uitgangspunten.

Ten eerste zal uitgangspunt moeten zijn de nood van het buitenlandse kind.

Ten tweede zal interlandelijke adoptie pas mogen worden aangegrepen als andere mogelijkheden zoals projecthulp, lokale adoptie en financiële adoptie geen soelaas meer bieden. Bij deze twee uitgangspunten staat dus het belang van het kind voorop. Dus geen adoptie omdat de ouders het alleen maar zo plezierig vinden. Adoptie is het laatste middel waarnaar gegrepen kan worden, want voor het kind blijft het toch altijd het beste opgevoed te worden in het eigen land, in de eigen cultuur en binnen het eigen gezin.

De meest ideale situatie zal altijd nog zijn dat het adopteren van kinderen niet langer noodzakelijk zal zijn, maar ik neem aan dat dat wel altijd een vrome wens zal blijven. Omdat mijn fractie deze uitgangspunten als onmisbaar beschouwt bij het voeren van een goed adoptiebeleid, wil ik de Kamer daarover om een uitspraak vragen.

Motie

De Voorzitter: Door de leden Nijpels en G. M. P. Cornelissen wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

overwegende, dat voor een te voeren adoptiebeleid het formuleren van uitgangspunten onontbeerlijk is;

spreekt als haar mening uit, dat:

1. bij interlandelijke adoptie hulp aan het kind in nood uitgangspunt dient te zijn;
2. slechts als financiële sponsoring, projecthulp of lokale adoptie geen uit-

Voorzitter

komst bieden en redelijkerwijs mag worden aangenomen dat interlandelijke adoptie voor het desbetreffende kind het laatste verantwoorde redmiddel is, interlandelijke adoptie een aanvaardbare oplossing is,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4 (16 194).

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil vervolgens een aantal opmerkingen maken over zaken die wij wel in de nota hebben kunnen aantreffen. Een van de belangrijkste bezwaren die we tegen het voorliggende stuk hebben, is het verbod voor de adoptie van een tweede kind als de ouders al twee eigen of adoptief-kinderen hebben. De Staatssecretaris voert hiervoor het argument van de verdelende rechtvaardigheid aan; het verbod moet als een soort distributieve maatregel worden gezien. Mijn fractie is niet alleen een tegenstander van een systeem waarin de overheid de gezinsgrootte bepaalt, maar wij geloven ook niet dat de maatregel enig effect sorteert.

De meeste aanvragen om een beginseltoestemming — zo'n 80% — hebben immers betrekking op het eerste adoptiekind. Daarnaast betreft het verzoek voor een tweede adoptiekind dikwijls een gezin waar het eerste adoptief-kind het enige kind is en ook daar heeft de maatregel geen betrekking op.

Ik wijs er daarnaast nog op dat het uit 1973 daterende rapport van de Commissie Van Gilse op geen enkele wijze voedsel geeft aan de gedachte dat opnemen van adoptief-kinderen bij kinderloze echtparen beter voor het kind zou zijn dan bij echtparen die al kinderen hebben. Maar ook al heeft de maatregel in onze ogen nauwelijks een praktisch effect, het grote bezwaar blijft de directe invloed van de overheid op de gezinsgrootte. Daarmee wordt een eerste stap gezet op een volkomen verkeerde weg en de VVD wenst daar niet aan mee te doen. Ook al zou er een tekort aan adoptief-kinderen zijn — en wij betwijfelen dat — dan nog heeft de overheid niet het recht om van haar monopolie inzake het afgeven van beginseltoestemmingen misbruik te maken door het invoeren van maximum aantal kinderen. Ik zou daarover de Kamer om een uitspraak willen vragen.

Motie

De Voorzitter: Door de leden Nijpels en G. M. P. Cornelissen wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

kennis genomen hebbende van het voornemen van de Staatssecretaris van Justitie om aan ouders met twee of meer eigen of adoptief-kinderen die een beginseltoestemming aanvragen voor een tweede adoptief-kind, niet langer die beginseltoestemming te verlenen;

overwegende, dat het bepalen van de gezinsgrootte niet tot de taken van de Overheid behoort;

sprekt als haar mening uit, dat in het kader van het adoptiebeleid niet overgegaan mag worden tot het hanteren van dit soort criteria,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 5 (16 194).

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de nota worden plannen ontvouwd voor een vergunningstelsel waaraan beter en meer toezicht mogelijk wordt op de bemiddelingsorganisaties en de zelfdoeners.

Er is wel eens opgemerkt dat het importeren van pinda's aan meer voorschriften gebonden is dan de adoptie van een buitenlands kind en in die opmerking schuilt een kern van waarheid. Hiervoor sprak ik al over mistoestanden binnen de adoptiewereld. Een verplichte vergunning voor alle organisaties kan een goed middel vormen om die mistoestanden aan te pakken. Op het eerste gezicht lijken de criteria die de Staatssecretaris stelt voor het afgeven van een vergunning redelijk safe. Nadere beschouwing leert echter dat toch nog al wat vereisten ontbreken, die onontbeerlijk zijn voor een goede gang van zaken rond adoptie.

Ik denk daarbij aan punten als voorlichting, nazorg, continuïteit, het verbod van onderlinge concurrentie, de controle op de naleving van de voorwaarden in het buitenland, de financiële afwikkeling van de adoptie en zo kan ik nog even doorgaan. Een vergunningstelsel zal alleen maar effect sorteren als een strak beleid gevoerd wordt en in die zin zullen de vergunningsvoorwaarden uitgewerkt en aangevuld moeten worden. Waarom zou bij voorbeeld via de diverse ambassades niet nagegaan kunnen worden of de buitenlandse contactorganisatie, waar de Nederlandse vergunninghouder contacten mee onderhoudt, op een fatsoenlijke wijze opereert? Ook zou de afgifte van een paspoort aan een vertrekkend kind bij voorbeeld pas dienen plaats te vinden nadat de betrokken ambassade bij het Ministerie van Justitie heeft geïnfor-

meerd of er in Nederland een beginseltoestemming is.

Van groot belang vind ik het ook dat het de adoptie-organisaties zelf zijn, die aandringen op scherpere vergunningsvoorwaarden. En dat is heel goed te begrijpen, want indien een bepaald land eenmaal geconfronteerd is geweest met malafide adoptiepraktijken, dan zullen de bonafide organisaties daar ook grote last van hebben. Bovendien zullen die stringenter voorschriften er alleen maar toe leiden dat het belang van het kind nog meer accent zal krijgen. Ook over dit onderdeel van de nota wil ik samen met mevrouw Cornelissen de Kamer om een uitspraak vragen.

Motie

De Voorzitter: Door de leden Nijpels en G. M. P. Cornelissen wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

kennis genomen hebbende, van het in de toekomst te hanteren vergunningstelsel voor organisaties die zich bezighouden met adoptie;

overwegende, dat de eisen die aan die vergunningen zijn verbonden onvoldoende uitgewerkt en niet scherp genoeg zijn onder andere ten aanzien van de controle op de gang van zaken bij adoptie in het buitenland, de continuïteit van de organisaties, de nazorg van en de voorlichting bij adoptie, enz.;

verzoekt de Staatssecretaris, de voorgenomen vergunningvoorwaarden in voornoemde zin aan te passen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 6 (16 194).

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik in dit verband nog iets opmerken over de positie van de 'zelfdoener'. Dat de zelfdoener het over zijn gezinssituatie opgemaakte rapport in de toekomst alleen maar via een vergunninghouder aan buitenlandse autoriteiten kan doen toekomen, vind ik op zichzelf een goede oplossing. Misbruik van die rapporten voor de handel in kinderen kan zo worden voorkomen. De vraag is echter, of die vergunninghouder ook toezicht zal houden op de wijze waarop de zelfdoener aan zijn kind komt. Enig toezicht daarop is zeker gewenst, hoewel er ook in het nieuwe adoptiebeleid volgens mijn fractie voldoende ruimte moet blijven voor die zelfdoeners, die dikwijls behoren tot de zeer gemotiveerden voor adoptie.

Nijpels

Over de illegale zelfdoeners kan ik heel kort zijn. Ik vraag mij af, of mensen die zo fanatiek op een kind jagen, dat zij alle voorschriften overtreden, wel in staat zijn om een kind een evenwichtige opvoeding te geven.

Ik vraag mij af of de huidige boete van f 200 nog wel een effectieve sanctie vormt voor die fanaten. Voor de illegale zelfdoeners geldt hetzelfde als voor de malafide bemiddelingsorganisaties: zij brengen schade toe aan de positie van de goede organisaties en zelfdoeners en zij hollen voorbij aan de belangen van het kind.

Ik kom tot de positie van het BIA en alles wat daarmee samenhangt. De Staatssecretaris wil het BIA omvormen tot een gewone vergunninghoudende organisatie en zij wil vervolgens het ministerie de centrale registratie laten overnemen. Het heeft weinig zin nu uitgebreid te filosoferen over de vraag waarom het BIA niet is geworden tot wat er mee beoogd werd, namelijk de centrale bemiddelingsorganisatie. Ik zou daarvoor zeker niet de schuld bij het BIA willen leggen.

De oorzaak van het falen van de voorgenomen opzet is niet zo simpel aan één partij toe te dichten. Ik beperk mij tot de constatering dat er inmiddels meer bemiddelingsorganisaties zijn, die samen met de zelfdoeners zo ongeveer de helft van het aantal toegelaten kinderen in Nederland voor hun rekening nemen. Maar als het takenpakket van het BIA aldus wordt verkleind, dan blijven er natuurlijk toch een aantal taken over die tussen wal en schip dreigen te vallen. Ik denk daarbij aan de informatievoorziening aan nieuw-ingeschreven echtparen, die nog niet beschikken over een beginseltoestemming, aan de oriënteringsbijeenkomsten, die een steeds belangrijker plaats innemen en aan het beheer van de centrale wachtlijst.

Vooral het afschaffen van de centrale wachtlijst zal een ontzettende concurrentieslag tussen de verschillende organisaties veroorzaken omdat die immers allemaal hun eigen wachtlijsten zullen gaan krijgen, met alle gevolgen van dien. Met één centrale wachtlijst wordt dit soort problemen voorkomen, omdat de vergunninghouder zich heeft te houden aan de volgorde van de lijst, die is gebaseerd op de datum van afgifte van de beginseltoestemming. Zo'n centrale wachtlijst zal overigens nog gedifferentieerd kunnen worden in die zin dat ouders zonder een voorkeur voor een kind uit een bepaald land eerder aan de beurt zullen zijn dan zij die een kind uit een be-

paald land willen hebben. Dit is in feite dezelfde methode als die nu bij 'matching' plaatsvindt namelijk het zoeken van geschikte ouders voor een beschikbaar kind.

Daarnaast vraag ik mij af waarom die centrale registratie alleen bij het departement zal mogen berusten, te meer omdat ten aanzien van het beheer van die lijst nooit klachten zijn geweest over het functioneren van het BIA. Dat er een scheiding plaatsvindt van de verschillende taken van het BIA heeft onze instemming. Het BIA zal zich in de toekomst kunnen scharen in de rij van andere vergunninghouders, maar er zal toch een nieuwe instelling moeten komen die de opvallende taken op zich neemt. Mijn gedachten gaan daarbij uit naar een constructie waarin een nieuwe organisatie wordt opgericht waar alle vergunninghouders verplicht bij aangesloten zijn.

Die nieuwe organisatie, te vergelijken met het huidige Beleids-Overleg Adoptiezaken zal in de opzet die ons voor ogen staat tot taken krijgen:

- a) adviesorgaan voor de Minister van Justitie inzake het interlandelijk adoptiebeleid;
- b) overlegorgaan voor de vergunninghouders;
- c) het verzorgen van de informatie en voorlichting aan de aanvragers van een beginseltoestemming en aan aspirant-adoptiefouders;
- d) centrale registratie van de aspirant-adoptiefouders;
- e) het beheer van de centrale wachtlijst.

Over de wenselijkheid van een dergelijke nieuwe instelling heb ik samen met mevrouw Cornelissen, de Kamer om een oordeel gevraagd.

In het begin van mijn betoog merkte ik al op dat een van de grote bronnen van irritatie de lange tijd is die er ligt tussen de aanvraag van een beginseltoestemming en het feitelijke gezinsonderzoek.

In antwoord op schriftelijke vragen die ik samen met een aantal collega's heb gesteld en waarin onder andere werd verwezen naar de vorig jaar aangenomen motie-Van Dam, wordt door de Staatssecretaris toegezegd dat er bekeken zal worden hoe die afgifte kan worden versneld. De achterstand bedraagt nu zo'n dikke 2 jaar, terwijl in de motie-Van Dam wordt gesproken over een maximale duur van 6 maanden. Ik moet constateren dat er van de uitvoering van de motie weinig terecht is gekomen. Hoe wij het ook wenden of keren, het aantal afgegeven beginseltoestemmingen is niet voldoende om een verantwoorde keuze te kunnen maken uit het aantal aangeboden kinderen.

Ik zou van de Staatssecretaris willen vernemen welke concrete maatregelen er na het antwoord op voornoemde schriftelijke vragen zijn genomen om de achterstand weg te werken. Hierop aansluitend zou ik ook nog willen ingaan op de wijze van onderzoek bij de diverse raden voor de kindbescherming.

Van de betrokken organisaties horen wij nogal eens de klacht dat de onderzoeken onderling behoorlijk kunnen verschillen en nog erger, dat onderzoeken wel eens plaatsvinden door medewerkers van de raden die eigenlijk grote bezwaren hebben tegen interlandelijke adoptie. De Amsterdamse raad kent een speciale adoptie-unit en die werkt daar volgens de berichten tot grote tevredenheid van de ouders, de organisaties en de medewerkers zelf. Is de Staatssecretaris bereid na te gaan of eenzelfde structuur ook niet voor de andere raden ingevoerd zou moeten worden? Een aantal strubbelingen zullen op die manier wellicht weggenomen kunnen worden.

Ten overvloedige merk ik op dat de VVD-fractie vindt dat het gezinsonderzoek eigenlijk niet bij de raden thuis hoort. Met mevrouw Cornelissen meen ik dat een oplossing op dit punt voorlopig niet in het verschiet ligt.

In de nota wordt verder een verscherping van de leeftijdsgrens voor ouders voorgesteld en een vasthouden aan de leerplichtgrens voor kinderen. Ouders boven de 40 jaar komen niet meer in aanmerking voor een beginseltoestemming. Iedere leeftijdsgrens is arbitrair en dat geldt ook voor deze. Ik zou er in ieder geval voor willen pleiten het leeftijdsvereiste niet zo absoluut te laten gelden als het nu wordt voorgesteld. Uitzonderingssituaties moeten mogelijk blijven. Ik denk bij voorbeeld aan echtparen die pas op latere leeftijd getrouwd zijn en aan echtparen waarbij tussen de partners een groot leeftijdsverschil bestaat.

Ten aanzien van de leeftijdsgrens van het kind ben ik geneigd mij achter de Staatssecretaris op te stellen. Integratie in de samenleving is een belangrijke voorwaarde voor een geslaagde adoptie en op latere leeftijd wordt die integratie alleen maar bemoeilijkt, hetgeen niet in het belang van het kind is. Ik voel voorshands dan ook niet voor de verhoging van die leeftijd.

De Staatssecretaris merkt in het voorliggende stuk nog op dat ook nu adoptie van een gehandicapt kind mogelijk blijft. De vraag is of dit uitgangspunt niet in strijd is met het gestelde onder punt c in de Vreemdelingen-circulaire, deel G-7. Als aan die circulaire als criterium zou worden toegevoegd

Nijpels

dat het te adopteren kind later als volwassene zelfstandig moet kunnen functioneren, dan is de circulaire daarmee in overeenstemming met deze nota.

Verder vraag ik nog de aandacht voor de problemen van hen die financieel niet in staat zijn tot adoptie over te gaan. Aan de hand van de ons ter beschikking staande gegevens kan ik niet beoordelen of er hier sprake is van knelpunten. Wellicht kan de Staatssecretaris hierover opheldering verschaffen.

Rest mij tenslotte niets anders dan te hopen dat het nieuwe kabinet vaart zal zetten achter de vernieuwing en aanvulling van de huidige wettelijke regels.

Ik ga er daarbij vanuit dat dit zal gebeuren met inachtneming van de wensen die de Kamer vandaag op tafel heeft gelegd. Een vernieuwde wettelijke regeling zal uiteindelijk de kroon zijn op het werk van al die mensen die zich belangeloos inzetten voor de hulp aan die kinderen op de wereld die onze steun hard nodig hebben.

Mevrouw Korte-van Hemel (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Na het zeer uitvoerige en inhoudelijke verhaal van mijn collega, mevrouw Cornelissen, heb ik nog enkele opmerkingen over de juridische achtergronden van adoptie. In navolging van collega Nijpels en in afwijking van hetgeen de Staatssecretaris stelt, lijkt het mij toch juist dat wij over de adoptie als zodanig, de binnenlandse en buitenlandse adoptie spreken. Het is niet niks. De adoptie viert dit jaar haar zilveren jubileum. Wij zijn 25 jaren met adoptie bezig. Als wij de geschiedenis van de adoptie na gaan, naar het verleden, het heden en de toekomst toe, lijkt mij dit het juiste moment om even stil te staan bij wat het juridische feit van adoptie is, kan en moet zijn.

Ik kom dan allereerst over de buitenlandse adoptie te spreken. Als ik zeg dat het venijn in de staart zit, wil ik eigenlijk niets negatiefs zeggen. Ik zeg het toch eigenlijk wel. Het opmerkelijke is namelijk dat op de laatste blz. van de nota van de Staatssecretaris eigenlijk pas duidelijk aan de orde komt de ontwikkeling van het binnenhalen van een kind uit het buitenland. Dit heeft duidelijk te maken met het vreemdelingenbeleid, naar een beleid toe dat uitgaat van het belang van het kind.

Op die pagina, pagina 28, stelt de Staatssecretaris dat aanvankelijk opnemings van de beginseltoestemming

juist bleek in de vreemdelingenvoorschriften, dat de beslissingen enzo voorts ruim genoeg leken om de eisen van beginseltoestemming te rechtvaardigen. Zij stelt verder - ik weet niet of ik een zekere spijt bemerk bij de Staatssecretaris - dat zij echter tot de conclusie moest komen dat in het licht van een aantal beslissingen van de afdeling Rechtspraak thans moet worden aangenomen dat de verlening of weigering van een beginseltoestemming een zelfstandige is, en niet één in het kader van de Vreemdelingenwet.

Ik vind het jammer dat de ontwikkelingen vanuit het vreemdelingenbeleid naar een soort van kinderwelzijnsbeleid ondanks het Ministerie van Justitie hebben plaatsgevonden, en dat het de afdeling Rechtspraak van de Raad van State is geweest die in een aantal uitspraken duidelijk heeft gemaakt waar het nu eigenlijk om gaat. De Staatssecretaris vermeldt op de laatste blz. twee uitspraken waarin deze richting wordt aangegeven. Ik heb zelf in het artikel van Haandrickman in het blad Familie- en Jeugdrecht van 1979, nr. 3, nog een andere zeer belangrijke ertussen liggende beslissing aange troffen. De eerste is van november 1977.

De Staatssecretaris vermeldt er één van 1979. Daartussen ligt er één van mei 1978. Deze is niet gepubliceerd, maar het nummer is A20.004 van 1977. Daarin heeft de Raad van State duidelijk uitgesproken dat de Staatssecretaris zich zonder nadere redengeving niet had kunnen onthouden van de toetsing van het begrip 'gezinshereniging' in het kader van een weigering van een beginseltoestemming. Juist deze drie uitspraken bij elkaar hebben het beleid in een bepaalde richting gestuurd.

Staatssecretaris Haars: Die laatste beslissing ken ik niet.

Mevrouw Korte-van Hemel (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De Staatssecretaris zegt, dat de regeling kan worden opgenomen in de Pleegkinderwet. Mijn collega heeft eigenlijk al bepleit, dat dit niet zozeer moet worden opgenomen in de Pleegkinderwet, maar dat de vraag zich laat stellen, of hiervoor geen aparte wetgeving moet worden ontworpen. Daarin kan onder andere de plaatsing aan de orde komen. Wij moeten naar een wetgeving toe, waarin de hoofdlijnen worden aangegeven met een nadere detaillering in algemene maatregelen van bestuur. Het gaat hierbij dan om een nieuw terrein van wetgeving.

Bovendien betreft het een materie die volop in ontwikkeling is. Daarom kan het naar mijn gevoel zinvol zijn, dat, zeker in het begin, niet al te veel gedetailleerd in de wet moet worden vastgelegd. Ik denk hierbij aan de geldigheidsduur van een beginseltoestemming en het al of niet beperken van een aantal adoptief-kinderen. Ten aanzien van dit laatste is door twee fracties in deze Kamer al een duidelijk standpunt ingenomen. Daar bij kan men zich afvragen, in hoeverre de plaatsing van een 'binnenlandse adoptie' in zo'n wetgeving kan worden geregeld.

Hoe denkt de Staatssecretaris over een dergelijke wetgeving? In hoeverre heeft een eventueel positieve gedachte van haar af een neerslag gevonden in werkzaamheden op het departement?

Ik wil ook nog nader ingaan op de binnenlandse adoptie. Hoewel het hierbij om maar 10% gaat, betreft het altijd nog een aanzienlijk aantal. De vraag is in deze Kamer dan ook al een paar keer aan de orde gesteld, of er toch niet moet worden gekomen tot een andere vorm van adoptie door één persoon. Dit wijkt af van de situatie in enkele andere landen.

Onder andere bij de behandeling van de stiefouderadoptie is daarover al gesproken. De Minister van Justitie heeft daarover toen zeer behartigenswaardige woorden gesproken. Er kan namelijk een discrepantie ontstaan bij een één-ouder-adoptie, omgeven met alle waarborgen van een gezinsadoptie, tussen de positie van kinderen. Ik noem als voorbeeld een onwettig kind dat niet zonder meer de status van wettig kind kan krijgen en een kind dat deze status wel kan verkrijgen door adoptie.

Ik heb begrip voor de achterliggende problemen. Niettemin doet zich de vraag voor, of de studie, die op dit moment plaatsvindt op het departement naar de achtergronden en de problemen die daarmee samenhangen, niet enigszins kan worden versneld. Kan er niet wat vaart achter die ontwikkeling worden gezet?

In samenwerking met mijn collega Nijpels wil ik hierover een uitspraak aan de Kamer vragen.

Motie

De Voorzitter: Door de leden Korte-van Hemel en Nijpels wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

Voorzitter

overwegende, dat in tegenstelling tot in een groot aantal andere landen, volgens de Nederlandse wet adoptie alleen op verzoek van een echtpaar kan worden uitgesproken;

overwegende voorts, dat de vraag of adoptie door één persoon mogelijk moet worden gemaakt ten departemente van Justitie in studie is;

overwegende tenslotte, dat kinderen ook in niet door echtparen gevormde pleeggezinnen en ook bij één pleegouder worden geplaatst, in welke gevallen een later op zich wel wenselijk en in het belang van het kind gebleken zijnde adoptie, hoewel deze aanvankelijk niet werd beoogd, volgens de wet niet mogelijk is;

van oordeel, dat mede gelet hierop de invoering van de mogelijkheid van adoptie door één persoon overweging verdient;

nodigt de Regering uit, te bevorderen dat genoemde studie zo spoedig mogelijk wordt afgerond en de daaruit te trekken conclusies aan de Kamer mee te delen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 7 (16 194).

Mevrouw Korte-van Hemel (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn collega heeft al even gesproken over wetgeving in verband met internationale regelgeving. Wij willen heel graag dat het verdrag van 15 november 1965 ten spoedigste wordt bekrachtigd, betreffende bevoegdheid van autoriteiten, de toepasselijke wet en de erkenning van beslissingen inzake adoptie. Dit is het zogenaamde Haagse Adoptieverdrag. Wat is de huidige stand van zaken wat dit betreft?

Graag zou ik vernemen hoe het staat met het ontwerp van wet ter regeling van het conflictrecht inzake adoptie, de erkenning van buitenlandse adopties en de gevolgen daarvan.

Het zeer behatenswaardige en zeer informatieve artikel van de heer Van Zeil ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de Vereniging Wereldkinderen biedt een zeer duidelijke analyse van de verdere gang van zaken met de buitenlandse adoptie. In tegenstelling hiermee bereiken ons telkens berichten over de moeilijkheden die adoptiefouders hebben met geboorteakten van buitenlandse kinderen. Is het niet mogelijk dat deze zaak wordt bespoedigd en vereenvoudigd door de toevoeging van een tweede lid aan het besluit Burgerlijke Stand?

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De adoptie van buitenlandse kinderen heeft de laatste tien jaar een hoge vlucht genomen en is onderwerp van discussie geweest, zowel binnen als buiten het parlement. Daarom is het goed dat wij deze zaak aan de hand van een nota van de Staatssecretaris eens grondig bespreken om te bepalen welk beleid moet worden gevoerd.

De adoptie van buitenlandse kinderen valt in feite onder twee hoofdstukken van het recht, namelijk aan de ene kant dat van de kindbescherming en van de voorbereiding tot de adoptie, die resulteert in het juridische sluitstuk van de adoptie, en aan de andere kant dat van het toelatingsbeleid. Ik meen dat wij heel duidelijk als uitgangspunt moeten uitspreken dat buitenlandse kinderen zo veel mogelijk in hun eigen cultuur, in hun eigen land moeten worden opgevangen. Adoptie van buitenlandse kinderen is er niet op gericht, zo veel mogelijk kinderen hierheen te halen. Het is een laatste middel voor die kinderen die geen enkele mogelijkheid hebben, in hun eigen cultuur menswaardig verder te leven.

Deze adoptie moet dan ook staan naast de andere hulpverleningsprogramma's: de projecten die wij in andere landen opzetten; de financiële adoptie die wij vanuit Nederland kunnen bieden; de adoptie in het eigen land.

Dit uitgangspunt geeft ons alle reden, die kinderen die – uiteraard onder de nodige controle – worden aangeboden ook in Nederland toe te laten. De indruk wordt echter gewekt dat de adoptie van buitenlandse kinderen eigenlijk wordt gehanteerd in het kader van een restrictief vreemdelingenbeleid, aangezien de Staatssecretaris telkens zo lang wacht met het vrijgeven van de aspirant-adoptiefouders voor het onderzoek door de raden voor de kindbescherming teneinde een beginseltoestemming te verkrijgen. Hierover zou ik graag een duidelijke uitspraak van de Staatssecretaris krijgen. Mede door deze wachttijden is er zo veel onvrede op dit punt ontstaan; en mede hierdoor verloopt de zaak niet zo goed als wij hadden gedacht toen wij enkele jaren geleden als Kamer uitspraken dat er één bemiddelend orgaan zou moeten komen.

De ouders moeten lang wachten. Vaak, zo zegt men, gebeurt er helemaal niets. Daardoor ziet men de zin van een zorgvuldige procedure niet meer in. Men gaat dan proberen zelf een kind in het buitenland te halen.

Juist als we zeggen – en dit moeten we zeggen – dat het belang van het kind vooropstaat, moet er worden gewerkt in een systeem dat de garantie biedt dat de gehele procedure zo zorgvuldig mogelijk geschiedt. Daar gaat het om. We zullen het gehele systeem dan ook zodanig moeten opzetten, dat die garantie er is dat de gehele procedure zo zorgvuldig mogelijk geschiedt.

Mijnheer de Voorzitter! Wat dit betreft ben ik het in principe eens met de regeling van de Staatssecretaris, dat men overal in het land even lang zal moeten wachten voordat men in aanmerking komt voor een gezinsonderzoek. Daarom ook willen wij niet – ik geef mevrouw Cornelissen graag toe dat wij wat dit betreft ons standpunt hebben herzien – dat die onderzoeken door particuliere instellingen gebeuren, want dan zou men de situatie in de hand kunnen werken dat de ene instelling weer een heel andere manier van gezinsonderzoek opzet dan een andere instelling en dan zou men kunnen krijgen dat bij de ene instelling de wachttijd korter is dan bij een andere instelling. Ik denk dat dit een systeem van concurrentie in de hand zou werken en dat dit ter wille van de rechtszekerheid geen goede zaak is.

Ik ben blij dat ook de CDA-fractie heel duidelijk met een ander standpunt is gekomen dan zij vroeger wel eens heeft geventileerd, namelijk dat zij nu in ieder geval wil dat het onderzoek naar de mogelijkheid van adoptie door éénoudergezinnen vlug wordt afgerond. Ik herinner mij een paar opmerkingen van de zijde van de CDA-fractie van iets korter geleden dan 1972, waarin deze zich daar heel duidelijk tegen afzette.

Mijnheer de Voorzitter! Ten aanzien van de wachttijden merk ik het volgende op. De Staatssecretaris zegt dat het aantal aangeboden kinderen geringer is dan het aantal aanvragen. Het is echter ook zo – zij heeft dit zelf in de nota gezegd – dat een aantal beginseltoestemmingen niet wordt gebruikt. Van alle beginseltoestemmingen die sinds ongeveer 1970 zijn afgegeven, is 30% nog niet gebruikt. Bovendien: we praten over het belang van het kind. Dan zal men inderdaad heel zorgvuldig moeten kijken welk kind precies bij welk ouderpaar past. Dan zal men toch moeten kunnen kiezen uit een aantal aspirant-adoptiefouders en dient het niet zo te zijn dat de aantallen precies op elkaar zijn afgestemd, want dan zal naar mijn mening het afstemmen – met een vervelend woord ook wel 'matchen', genoemd – niet mogelijk zijn.

Een ander nadeel van het zo verschrikkelijk lang moeten wachten voordat men in aanmerking komt voor een gezinsonderzoek met het oog op een beginseltoestemming, is dat door die wachttijd (doordat de overheid zo lang met dit onderzoek wacht) het nogal eens gebeurt dat de gestelde leeftijdsgrens wordt overschreden. We hebben dit de laatste jaren vaak gezien.

Het is natuurlijk wel bijzonder zuur dat men door het gedrag van de overheid niet meer in aanmerking komt voor het adopteren van een kind. Ik denk ook dat dit dan een systeem is – ik heb het al gezegd – dat het niet juist handelen van de ouders in de hand werkt. Ik vraag dan ook, met mijn collega's die voor mij aan het woord zijn geweest: Wat heeft de Staatssecretaris gedaan om de, naar ik meen door de gehele Kamer gesteunde motie-Van Dam, uit te voeren? Wij vinden dat de wachttijden korter moeten zijn.

Mijnheer de Voorzitter! De Staatssecretaris stelt in haar nota dat het voor de huidige situatie van belang is, dat het aantal aanvragen het aanbod verre overtreft. Bovendien stelt zij dat de BIA concurrentie ondervindt van zelfdoeners.

Wanneer het inderdaad van belang is dat het aantal aanvragen het aanbod overtreft en wanneer dat ook zo blijft dan zal de wachttijd steeds langer worden. Is nu juist door het feit dat er tot nu toe – ondanks het vroegere uitgangspunt dat één instelling zal zorgen voor de plaatsing – zoveel verschillende instellingen en particulieren opereren die langs elkaar en misschien wel tegen elkaar in hebben gewerkt in het buitenland, de goede naam van Nederland niet enigszins bedorven? Zijn daardoor de buitenlandse regeringen wantrouwend geworden ten opzichte van Nederland? Heeft dat feit niet belemmerend gewerkt op het aanbod?

Over het tweede punt wil ik het volgende zeggen. Er is in feite oogluikend toegestaan dat andere instellingen dan die welke bij het BIA zijn aangesloten of particulieren voor plaatsingen mochten zorgen. Nu dit gebeurt is, is het heel moeilijk te zeggen dat het aan het BIA te wijten is dat zij haar taakstelling niet voldoende heeft kunnen waarmaken. Voor een gedeelte is dat naar mijn mening mede te wijten aan het oogluikend toestaan van de overheid. Ik zal niet ontkennen, dat er in het begin ook door het BIA zeker fouten zijn gemaakt.

Ik kan mij echter niet aan de indruk onttrekken dat het nu erg goed loopt. Er zal – ik kom hier straks nog op terug – maar ik wil het nu ook al heel duidelijk stellen – heel duidelijk een controle moeten zijn op de gang van zaken. Nu proberen ouders met een beginseltoestemming via andere kanalen kinderen te krijgen. Dan is er geen controle op het feit of in het buitenland werkelijk alles in orde is; of de papieren in orde zijn, of de geboorteakte in orde is, of er niet bijzonder veel aan verdiend wordt en zelfs – wat ook gebeurt is – of de kinderen in het buitenland niet door de ouders zijn afgestaan voor geld.

Wanneer wij willen – dat was ons uitgangspunt en ik meen dat dit het uitgangspunt van alle aanwezigen hier is – dat de optimale mogelijkheden voor deze kinderen geschapen worden dan moet zorgvuldig onderzocht worden of de ouders en het kind bij elkaar passen. Daarvan kan niet altijd sprake zijn als wij werken met een klein aantal beginseltoestemmingen, een klein aantal ouders dat precies even groot is als het aanbod van de kinderen.

Willen wij een goed systeem van buitenlandse adoptie, dan zullen de voorwaarden voor een optimaal functioneren aanwezig moeten zijn. Toch zullen er zich mislukkingen blijven voordoen, mislukkingen die niet altijd te voorkomen zijn. De Staatssecretaris stelt dat mislukkingen zich zowel bij BIA-plaatsingen als bij andere plaatsingen hebben voorgedaan. Suggesteert zij hiermee, dat alle instellingen even goed of even slecht werken? Beoogt de Staatssecretaris dat elke instelling ten principale, als men aan de eisen voldoet, in staat gesteld mag worden om de plaatsing te verzorgen?

Het lijkt mij, dat er een diepgaand onderzoek naar het mislukken gepleegd moet worden. Het kan immers best zo zijn, dat de breuk die tussen de verschillende culturen ontstaat op hoe jonge leeftijd dan ook, wel eens moeilijker te verwerken zou kunnen zijn dan wij op dit moment aannemen.

Naar mijn mening is het nodig daarin enig inzicht te krijgen.

De Staatssecretaris heeft een aantal aandachtspunten en beleidsvoorstellen op tafel gelegd. Het eerste punt waarover zij spreekt, is het gezinsonderzoek. Wij zijn van mening dat een goed gezinsonderzoek nodig is ter wille van goede afstemming van de ouders op het kind. Vanuit hun verantwoordelijkheid is het ook terecht dat regeringen van andere landen zo'n gezinsonderzoek eisen. Ik heb daarnet al gezegd dat wij van mening zijn dat de

gezinsonderzoeken door de Raden moeten worden verricht, omdat anders een ongelijke positie van de aspirant-adoptiefouders kan ontstaan en willekeur mogelijk is.

Ik ben echter ook van mening dat de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid jegens de overheid van het land van herkomst en jegens de ouders vereist, dat het gezinsonderzoek onder verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid geschiedt. Ik denk dat het dan toch het best door de Raden kan gebeuren. Bovendien – ik denk dat mevrouw Cornelissen er zojuist niet was toen ik zei dat mijn standpunt anders is dan destijds – zal dit toch uiteindelijk moeten meespelen als advies voor de rechter bij de eigenlijke adoptie.

Er zullen zeker richtlijnen voor dat onderzoek moeten zijn. Aan de andere kant wordt er op dit moment vaak geklaagd dat het onderzoek nogal betuttelend is en dat het soms zelfs denigrerend is. Dat is een heel onjuiste zaak. Vaak wordt te zeer en te diep ingegaan op het privéleven en wordt het privéleven te zeer overhoop gehaald. Dat is niet juist.

Eén van de vereisten die de commissie-Boeke vraagt, is het voornemen van de aspirant-adoptiefouders omtrent adoptie. Dat is goed, maar als bij het onderzoek duidelijk is gebleken dat de ouders serieus – het is niet al door mevrouw Cornelissen gezegd – van plan zijn een kind te adopteren, is het niet nodig zeer diepgaand daarop in te gaan. Het is dan volstrekt onzinnig dat dan ook nog eens – zoals gebeurt en dat ik volstrekt afwijs – wordt gevraagd hoe hard de mensen hebben geprobeerd zelf kinderen te krijgen. Dat vind ik een volstrekt onjuiste benadering.

Ik vind dat er richtlijnen moeten komen, maar dat deze betutteling en dit ingrijpen in het privéleven volstrekt moeten worden afgewezen. Bovendien krijgt men toch een rare situatie als de mensen wat ouder zijn en het onderzoek door mensen wordt verricht die pas van de Sociale Academie komen. Ik hoop dat de Staatssecretaris het met mij eens is dat dergelijke gevallen niet meer mogen voorkomen.

De commissie-Boeke heeft een aantal vereisten voor het verkrijgen van de beginseltoestemming opgenoemd. Wij onderschrijven die. Wij onderschrijven ook het gezondheidsonderzoek voor de te adopteren kinderen, waarover mevrouw Cornelissen heeft gesproken.

Wij hebben het jaren geleden al eens gezegd dat dit geen belemmering

moet zijn voor het adopteren van gehandicapte kinderen. Ook voor hen zal de mogelijkheid moeten bestaan om in Nederland geadopteerd te kunnen worden. Juist zij zijn degenen die in het land van herkomst de minste mogelijkheden hebben. Ik dacht dat dit nu net het uitgangspunt van het beleid was, dat een andere mogelijkheid wordt geschapen voor die kinderen die geen enkele kans hebben. Uiteraard onderschrijven wij dat wel een onderzoek moet plaatsvinden op besmettelijke ziekten. Uiteraard moet er wel een onderzoek op besmettelijke ziekten zijn.

Sinds een paar maanden is het echter ook al praktijk dat de aspirant-adoptiefouders medisch gekeurd moeten worden. Wat is de reden voor deze maatregel?

Ik heb gesproken over de manier van optreden van de raden. Is het niet mogelijk om net als in Amsterdam aparte adoptie-units bij de raden in te stellen, om ervoor te zorgen dat een vast team zich met deze zaken bezighoudt? Zo'n team kan de problemen het beste onderkennen. Wat is het oordeel van de Staatssecretaris hierover?

In de notitie van de Staatssecretaris staat dat als men een beginseltoestemming heeft de afstemmingsprocedure geen tweede toets mag zijn. Dat betekent niet dat men domweg twee kaarten uit de kaartenbakken mag halen en die tegen elkaar plakken. De Staatssecretaris zegt terecht dat erop behoort te worden toegezien dat de werkwijze van de bemiddelende instellingen in het kader van de matching op verantwoorde wijze plaatsvindt. Kan zij meedelen wie daarop zal toezien, hoe en hoe vaak dat zal gebeuren, welke concrete eisen zij aan de matching zal stellen en wat de consequentie zal zijn als de instelling daaraan niet voldoet?

Als wij vinden dat die matching zorgvuldig moet gebeuren en geen tweede toets mag zijn, dan zal het gezinsonderzoek en de beginseltoestemming aan hoge eisen moeten voldoen. De plaatsende instelling moet weten wat zij aan het onderzoek heeft, anders zal zij altijd geneigd zijn toch weer te gaan toetsen.

De Staatssecretaris is van plan nieuwe richtlijnen voor de leeftijd in te gaan stellen. Behoudens de mogelijkheden voor uitzondering, die er altijd moeten zijn, zijn wij van mening dat het kind, als het in Nederland komt, nog niet de leerplichtige leeftijd moet hebben. Het leeftijdsverschil met de ouders mag niet al te groot zijn. Ik heb

al gereleveerd dat het nu vaak voorkomt door de lange wachttijden, dat ouders niet meer in aanmerking komen voor een adoptief-kind, terwijl zij in eerste instantie wel op tijd waren met hun aanvraag.

Als men in de richtlijn zou opnemen dat de ouders bij de aanvraag nog geen 40 jaar mogen zijn, worden zij niet de dupe van de lange wachttijden. Ik neem tenminste aan dat dat dan niet de bedoeling is. Het kan betekenen dat zij dan wel eerder dan op dit moment tot een beslissing moeten komen.

Ik vraag mij af waarom niet kan worden bepaald dat nog een aanvraag mag worden ingediend zolang één van de ouders nog geen veertig jaar is. Daarmee zouden een aantal problemen, zoals de heer Nijpels die schetste, bij voorbeeld bij een redelijk groot leeftijdsverschil tussen de beide ouders, uit de weg zijn geruimd. In ieder geval is er dan met één van de ouders nog niet zo'n geweldig groot leeftijdsverschil.

De Staatssecretaris zegt dat het, om te voorkomen dat beginseltoestemmingen verouderen, noodzakelijk is het aantal onderzoeken af te stemmen op het aantal buitenlandse pleegkinderen dat naar verwachting beschikbaar zal komen. Er zijn nu reeds meer aanvragen. In feite betekent dit dat de wachtlijst hoe langer hoe langer zal worden.

De mensen die zich nu aanmelden moeten misschien wel zes tot acht jaar wachten voordat zij voor een onderzoek in aanmerking kunnen komen. Wat denkt de Staatssecretaris daaraan te doen? Het is in dit systeem overigens wel nodig dat de Staatssecretaris de leeftijdsgrens van 40 jaar hanteert, want anders is het mogelijk dat men tot z'n vijftigste moet wachten, voordat men voor een onderzoek in aanmerking komt.

De Staatssecretaris zegt in haar notitie dat niet is aangetoond dat er verschil is voor de kinderen wanneer zij in een kinderloos gezin dan wel in een gezin met kinderen worden geadopteerd. Zij acht distributieve maatregelen noodzakelijk. Betekent dit in feite dat bij een groot aantal aanvragen zij voorrang zal verlenen aan kinderloze echtparen? Dat lijkt mij niet juist. Gezien ook de leeftijd waarom de aspirant adoptief ouders vragen, lijkt het mij ook erg nadelig voor de kinderen die ouder zijn dan drie jaar, omdat naar die kinderen meestal vraag is in gezinnen waar men al kinderen heeft.

Wij achten het niet juist dat in het kader van die distributieve maatregelen wordt gezegd dat twee kinderen per

gezin genoeg is, of het nu twee eigen kinderen, een eigen en een adoptief kind of twee adoptieve kinderen zijn. Gezien de aanvragen is het procentueel gezien nauwelijks nodig. Het is ook heel goed mogelijk dat het in een bepaalde situatie voor een geadopteerd kind nodig is, dat er nog een adoptief kind bij komt opdat het zich niet zozeer als kind uit een ander land eenzaam en alleen voelt in een gezin. Het lijkt mij slecht om zo'n beperkende maatregel te stellen. Het is procentueel gezien niet nodig en het kan heel slecht werken.

De Staatssecretaris zegt in het kader van de garantieverklaring dat de aspirant adoptief ouders garant moeten staan voor de mogelijkheid dat kinderen worden teruggestuurd naar het land van herkomst. Die kinderen echter zijn alleen voor adoptie hier in aanmerking gekomen, omdat zij geen enkele mogelijkheid in dat land hadden. Het is dan ook ondoenlijk dergelijke kinderen terug te sturen. Het beleid moet er dan op gericht zijn in het geval dat er voor dat kind bij dat aspirant adoptief-ouderpaar geen enkele mogelijkheid is, een andere oplossing voor dat kind hier te kiezen. Het kind heeft immers in het eigen land geen enkele mogelijkheid. Als de zaak misloopt moet men in eerste instantie zoeken naar een oplossing in Nederland en moet het niet worden teruggestuurd.

De Staatssecretaris heeft een vergunningstelsel geïntroduceerd, opdat kan worden gecontroleerd dat de instellingen die de kinderen plaatsen hun werk zo goed mogelijk doen en er zo weinig mogelijk brokken worden gemaakt.

Ouders hebben, als zij een beslissing nemen over het adopteren van een buitenland kind, daarover gesproken en nagedacht. Toch is een goede informatievoorziening uitermate noodzakelijk. De functie, die op dit moment door het BIA wordt verricht, zal gehandhaafd moeten worden. Ouders moeten zo goed mogelijk worden voorgelicht. Het voornemen van de Staatssecretaris is om de centrale wachtlijst op het departement te houden. Het BIA of een andere koepel weet dan niet meer, welke ouders in aanmerking wensen te komen voor een adoptiefkind. Zij zijn dan niet meer in staat de informatie gericht over te brengen, de mensen bij elkaar te halen. Ik vind deze gang van zaken niet juist. Die wachtlijst zal bij het BIA of een andere koepel moeten blijven, opdat zij de functie kunnen blijven vervullen. Ook zal dit financieel mogelijk moeten worden gemaakt.

Mijnheer de Voorzitter! Er moet controle komen op de instellingen. Dat is juist. Op dit moment zijn er vele instellingen, die plaatsen. Door de overheid is dit oogluikend toegestaan. Het verlenen van vergunningen en het controleren vormen één kant van de zaak. Voorkomen moet worden dat in het buitenland concurrentie tussen de verschillende instellingen ontstaat. Dat zal de naam van Nederland niet goed doen. Het beleid van de Nederlandse Regering zal voor de buitenlandse regeringen vrij onduidelijk overkomen. Ik vind, dat er per land een instelling moet zijn.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al gezegd, dat controle op de instellingen noodzakelijk is. Er moet ook controle zijn op hetgeen die instellingen in het buitenland doen, op de kanalen, die zij in het buitenland hebben. Dat kan dan via de ambassade gebeuren. Ik meen, dat het een goede zaak is als de vergunning aan een bepaalde termijn wordt gebonden. Het is echt noodzakelijk, dat regelmatig verantwoording wordt afgelegd door de instellingen aan de vergunningverlenende instantie. Op die manier kan worden nagegaan, of het contact met het buitenland nog wel in orde is. Bindt men de vergunning aan een termijn dan is men genoodzaakt regelmatig verantwoording af te leggen. Onrechtmatigheden kunnen op die manier worden voorkomen. De instellingen dienen verantwoordelijk te zijn voor de handelwijze van de contactpersonen in het buitenland.

Ik meen dat het noodzakelijk is, dat de instellingen in orgaan of koepel met het departement en de raden het beleid coördineren.

Het gaat om het beleid dat in het buitenland moet plaatsvinden en dat in Nederland moet worden gevoerd: de mogelijkheid van advies naar de overheid toe.

Door de misschien onduidelijke gang van zaken en door de lange wachttijden is het voorgekomen dat ouders zonder een beginseltoestemming zelf kinderen in het buitenland hebben opgehaald. Het is op dit ogenblik niet erg moeilijk om kinderen, ook al heeft de aspirant-adoptiepleegouder niet eens een beginseltoestemming, in Nederland te krijgen. Men kan dat via de Benelux vrij eenvoudig doen. Als wij een systeem willen opbouwen dat uitgaat van het belang van het kind, waarbij wij willen dat de zaken zowel in het buitenland als in Nederland zorgvuldig gebeuren, dan moet het niet kunnen voorkomen dat

in de gevallen, waarin ouders zelf een kind halen, maar geen beginseltoestemming hebben, wordt gezegd:

Het is ontzettend moeilijk om het betrokken kind weg te halen; de ouders hebben er zeer veel voor over gehad. Als wij dat zouden toestaan, dan komt er de klad in, ook al verzinnen wij heel mooie dingen. Via allerlei slinkse wegen door het bolwerk heen wordt de zaak weer de vernieling in gejaagd. In zo'n situatie moet ter wille van alle ouders die zich aan de regels houden en goed willen en ter wille van alle kinderen, die in de knel zijn geraakt en voor wie wij een goede oplossing willen een voorbeeld worden gesteld. Een kind dat door de adoptiefouders naar hier is gehaald zal – terugsturen is al te hard – dan naar andere aspirant-adoptiefouders moeten, die zich hebben gedragen volgens de wettelijke bepalingen en uit te voeren richtlijnen. Ik vind dat wij ter wille van het systeem dat wij opzetten om de kinderen te helpen daaraan de hand moeten houden.

De heer Mertens (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben u erkentelijk voor het feit, dat ik de bijdrage van mijn fractiegenote mevrouw Wessel-Tuinstra mag voorlezen. Ik heb goede hoop dat zij straks de rest van deze vergadering zelf kunnen bijwonen.

Wie ooit dacht dat Nederlanders rustige mensen waren die graag de traditionele paden betreden, die altijd vijftig jaar achter zijn en geen schoksgewijze veranderingen accepteren of introduceren, komt op die gedachte voor honderd procent terug, als wij de ontwikkeling van de adoptie in de laatste dertig jaar in Nederland bezien. Ik noem enkele feiten.

Dertig jaar geleden was adoptie in Nederland niet mogelijk. Opmerkelijk is dat zeker. Het Romeinse recht kende de adoptie immers wel. Keizer Augustus was een adoptiefzoon van Julius Caesar maar de Germaanse nadruk op de 'banden des bloeds' bleken hier toch sterker te leven en pas in 1956 kreeg adoptie in Nederland een wettelijke grondslag.

Adoptie van Nederlandse kinderen heeft eigenlijk nooit enorm gebloeid in Nederland. Korte tijd, tussen 1956 en 1966, was er een kleine markt, maar dat waren veel inhaal-gevallen, pleegkinderen die al jaren bij pleegouders waren. Voor deze kleine markt zijn drie oorzaken aan te wijzen:

1. de acceptatie van het ongehuwd moederschap in twee opzichten: door de ongehuwde moeder zelf van haar situatie en door de maatschappij die minder veroordelend klaar stond;

2. geboorteregelmethode die den het aantal onwettige geboorten dalen;

3. men blijft in Nederland negatief staan ten opzichte van opname in het gezin van al wat oudere pleegkinderen, die bij voorbeeld in een kinderschermingsinrichting verblijven. Adoptie van kinderen uit deze groep komt dus veel minder voor dan oorspronkelijk werd gedacht.

Een volgend zeer opvallend feit is de daling van het geboortecijfer. Dat is de afgelopen dertig jaar gehalveerd. In een recente publikatie 'vrouwen in cijfers' van de Emancipatiecommissie lezen we bovendien dat de laatste jaren de geboortedaling niet meer gelokaliseerd is bij de hogere rangnummers. Nee, het belangrijkste aandeel in de geboortedaling moet thans worden toegeschreven aan het kinderloos blijven van echtparen. De huidige cijfers wijzen er op dat bijna 30% van de thans gesloten huwelijken kinderloos blijft.

En tenslotte is daar de spectaculaire stijging van de buitenlandse adoptie van 142 in 1970 naar 1287 in 1979.

Al met al een aantal feiten die aantonen dat Nederland op het gebied van de persoonlijke levenssfeer tot ingrijpende veranderingen in korte tijd in staat is.

Vandaag bespreken we de notitie van de Staatssecretaris over de praktische gang van zaken rond adoptie en adoptievoorbereiding. Het is een informatief stuk met een terugblik op het verleden en enkele beleidslijnen naar de toekomst. Helaas ontbreekt iedere bredere maatschappelijke context van het verschijnsel adoptie, van bevolkingspolitiek, van de verhouding tot ontwikkelingssamenwerking enz.

D'66 is van mening dat dit echter te betreuren is. Het gaat hier mede om de taak van de overheid in dit soort zaken: adoptie van buitenlandse kinderen bij voorbeeld, kun je niet isoleren. Het vindt plaats binnen een bepaalde maatschappelijke ontwikkeling. Onze vraag aan de Staatssecretaris is in hoeverre departementaal overleg plaatsvindt over buitenlandse adoptie, bij voorbeeld met ontwikkelings-samenwerking.

Een tweede zaak die opvalt in de notitie is dat adoptie als juridisch instituut als gegeven wordt aanvaard. Toch zijn bij de besprekingen van de wijziging van het adoptierecht in april 1979 onder andere door D'66 vragen gesteld over eisen als: adoptie alleen door echtparen, men moet 5 jaar gehuwd zijn, enz. Dit zijn toch ook nu nog belangrijke vragen. De Minister heeft ons indertijd gezegd dat erover gedacht

wordt. Mijn vraag aan de Staatssecretaris is: zijn er voorstellen te verwachten met betrekking tot ook anderen dan wettig gehuwden en wordt het niet langzamerhand tijd om de eis van 5 jaar gehuwd te zijn te veranderen in 3 jaar?

Andere samenlevingsvormen behoren evenveel rechten te krijgen als wettig gehuwden. En wat die vermindering van 5 naar 3 jaar betreft: er is een tendens om bewust zelf geen kinderen ter wereld te brengen, maar ze wel te willen adopteren. Dan is 5 jaar wachten wel erg lang. Ik verneem graag de mening van de Staatssecretaris hierover.

D'66 deelt de mening van de Regering dat de overheid hier een duidelijke taak heeft. Deze adoptie vindt immers vaak plaats bij ongelijke machtsverhoudingen. Het is de taak van de overheid ervoor te zorgen dat de zwaksten hier beschermd worden. Dat is dan in de eerste plaats het adoptiekind.

Eisen aan het pleegkind. Het kind moet beneden de leerplichtige leeftijd zijn, dat is dus nu beneden de 6 jaar, maar de leerplichtige leeftijd zal nog dalen en het kan dus beneden de 4 jaar worden.

D'66 is daarvan een tegenstander. Wij zouden die leeftijd juist willen verhogen. En dan bedoelen we uiteraard geen benedengrens, maar wel een bovengrens, van 15 jaar. De kleine groep ouders, die een ouder kind wil adopteren, moet onzes inziens daartoe een kans krijgen. Bij de UCV over de nota vreemdelingenbeleid heeft mijn fractie hierover een motie ingediend, die we hebben aangehouden. We brengen deze motie thans weer in de discussie. De kleine groep ouders die een al wat ouder kind willen adopteren, behoren tot de zeer gemotiveerden. Het valt dus te verwachten dat de moeilijkheden van aanpassing door hen overwonnen kunnen worden.

D'66 wil met de Staatssecretaris de beginselverklaring handhaven. Deze vormt geen waarborg voor goed ouderschap, maar theoretisch heeft de overheid hiermee toch een soort 'kwaliteitsbewaking'. Dat is de overheid verplicht tegenover het 'land van afstand' en vooral tegenover de ouders die het kind afstaan. Want dat is nogal wat. Afstand van je kind doe je niet zomaar. Helaas ontbreekt in de nota alles over opvang en/of begeleiding van de ouder die het kind afstaat. Toch moet zij/hij in grote nood verkeren. Hoe ziet de Staatssecretaris dit eigenlijk? Zou niet een van de voorwaar-

den moeten zijn, dat er hulp komt voor de achtergebleven ouder?

Gelukkig stelt de Staatssecretaris wel, dat het afstaan regulier moet geschieden. Te recht, want clandestiene praktijken brengen alleen maar ellende voort voor alle betrokkenen. Kinderhandel is lucratief, dus misbruik is heel verleidelijk. Hoe denkt de Staatssecretaris nu deze eis te effectueren?

Gaat zij bij voorbeeld ambassades of consulaten inschakelen? Met veel belangstelling las mijn fractie de artikelen van professor De Langen over buitenlandse adoptie. Zij stelt te recht dat het 'zonder meer weghalen van kinderen ook bepaald niet bijdraagt tot de ontwikkeling van voorzieningen ten behoeve van kinderen in de thuislanden. Het bevestigt de afhankelijkheid van deze landen aan het Westen'. Van daar ook onze vraag naar de samenwerking met Ontwikkelingssamenwerking.

Gelukkig leeft deze gedachte ook bij de verschillende ouderverenigingen. Het BIA stelt bij voorbeeld dat eerst bezien moet worden of het kind niet in eigen land geholpen kan worden. 'Terre des Hommes' gaat nog verder. Zij vraagt pleegouders, een kind financieel te adopteren, waardoor het in eigen land toekomstperspectief krijgt.

De controle op het 'regelmatig' afstand doen van het kind dient scherp te zijn, volgens D'66. Dat brengt mij op de 'zelfdoeners'. Persoonlijk heb ik zeker respect voor hen, die met groot doorzettingsvermogen zelf initiatieven ontplooiën om buiten wachtlijsten om een adoptiekind te organiseren. Ondanks dit respect, zie ik echter te veel risico's.

Volgens D'66 moet hier toch een beleid gevoerd worden dat 'zelf doen' althans ontmoedigt. De gevaren van onoerbare praktijken zijn te groot. De kamerleden kregen de instructie toegezonden van de organisatie 'wereldkinderen', zoals een particulier die verstrekt aan hen die uit Peru een kind willen halen. Uit die instructie blijkt de mogelijkheid van misbruik zonneklaar. Juist vanwege die ongelijke machtsituatie, die grote ongelijkheid tussen arm en rijk, dreigt kindersluikhandel.

D'66 is van mening dat de notitie van de Staatssecretaris hier onvoldoende op ingaat. Wil de Staatssecretaris nog eens nauwkeurig uiteenzetten, hoe zij zich die controle op 'regelmatig' afstaan voorstelt? Wij houden hierover een motie achter de hand. Nederland heeft hier toch zeker een naam op te houden, zodat iedere schijn van neokolonialisme vermeden wordt.

Via de zelfdoeners kom ik bij het vergunningstelsel. D'66 is van mening dat het BIA prima werk gedaan heeft en doet. Nu echter gebleken is dat aan een monopoliepositie van het BIA minder behoefte bestaat dan wij dachten, kan D'66 akkoord gaan met het blijven accepteren van meer bemiddelingsverenigingen. Het zou evenwel heilloos zijn wanneer tussen hen een zekere concurrentie ontstond.

Wat subsidie betreft zou de overheid of aan alle of aan geen subsidie moeten verlenen. Het ligt er natuurlijk aan, welke taken de overheid zelf ter hand gaat nemen. Zo zwijgt de nota geheel over voorlichting aan de pleegouders. Toch is deze voorlichting heel noodzakelijk. De Staatssecretaris spreekt van 'mislukkingen', op bladzijde 16. Berustend stelt zij vast dat naar de oorzaak van die mislukkingen weinig onderzoek is geweest. D'66 ziet hier twee mogelijkheden; of de overheid, dus bij voorbeeld het Ministerie van Justitie geeft voorlichting, of de verenigingen zelf. Maar het zal in elk geval moeten gebeuren; erover zwijgen gaat echt niet. D'66 geeft de voorkeur aan voorlichting door de verenigingen van pleegouders. In onderlinge samenwerking zouden ze met een bescheiden administratieve ondersteuning die voorlichtingstaak kunnen verrichten. Zij hebben immers zelf ervaring. De subsidie zou dan gericht moeten zijn, gebonden aan die speciale taak.

Wil de Staatssecretaris bevorderen dat onderzoekopdrachten worden verstrekt naar de problemen die met adoptie samenhangen. Gelukkig hebben wij het informatieve boek van Hoksbergen 'kinderen uit verre landen', maar meer onderzoek is gewenst. In het buitenland bestaat adoptie al zoveel langer. Over het punt als het aantal kinderen en de vraag of je nu in een gezin met of in een gezin zonder, kinderen bij voorrang moet plaatsen, bestaat natuurlijk al lang onderzoek bij voorbeeld in de Verenigde Staten. De notitie trekt echter al beleidslijnen bij voorbeeld over het aantal kinderen, zonder dat dit ergens anders op gebaseerd is dan op verdelende rechtvaardigheid.

Ook D'66 is van mening dat het adopteren van een tweede kind bij voorkeur van dezelfde nationaliteit mogelijk en wenselijk kan zijn, vooral om dat ene kind niet in een uitzonderingspositie te plaatsen. Dit zou onafhankelijk van de bestaande gezinsgrootte moeten kunnen. Is de Staatssecretaris bereid haar beleidsvoorname op het punt van meerdere kinderen per gezin enigszins bij te stellen in

Mertens

bovenbedoelde zin? Ik wijs ook op het uitstekend commentaar van Yayas en Immanuel op dit punt.

Het gestelde om voor de leeftijd van de pleegouders in beginsel een maximum van 40 jaar verschil aan te houden, kan D'66 in principe onderschrijven. Zou ook hier niet een soepel beleid mogelijk zijn? Er is toch een gezinsonderzoek? Daaruit kan blijken in hoeverre de ouders inderdaad te oud zijn.

Leeftijd is overigens een heel relatief begrip; om kinderen op te voeden ook. In tal van landen ter wereld worden kinderen door de grootouders opgevoed. Onderwijzend personeel, mannen en vrouwen, mag blijven werken tot 65, hoogleraren tot 70 jaar. Ik herhaal dan ook dat D'66 het uitgangspunt van 40 jaar kan onderschrijven, maar vindt dat dit soepel gehanteerd moet worden.

U begrijpt, mijnheer de Voorzitter, dat wij tegen een absolute leeftijds-grens zijn en zeker een van 40 jaar. Juist omdat wij ook oudere kinderen zouden willen toelaten, zouden we zeker tot 46 jaar willen gaan. Immers, een ouder kind kan er mee gediend zijn om in een gezin met oudere opgroeiende kinderen terecht te komen. Dan zijn de ouders doorgaans boven de 40. Krijgen we dan een 'te oud' pleegouderbestand? Zeker niet, want er zijn maar heel weinig mensen boven de 40 die zich opgeven. Dat blijkt uit de statistieken van het BIA.

De Raad voor de kindbescherming speelt een belangrijke rol. Ook hier weer. De afgelopen regeerperiode is meermalen om reorganisatie van de Raden gevraagd, om een echte herbezinning op hun taken. Een motie hierover is aangenomen. D'66 vraagt de Staatssecretaris hoe het nu staat met deze herbezinning. En dan bedoel ik dus niet het mini-reorganisatiebesluit dat thans bij de Raad van State ligt, maar een echte herbezinning, zoals in verschillende rapporten wordt bepleit.

D'66 onderschrijft voorhands dat het gezinsonderzoek door de Raden wordt verricht, maar helaas wordt in de notitie vrijwel niet ingegaan op de commentaren uit het veld over de mogelijkheden om de werkwijze van de Raden ter zake te verbeteren.

Het aantal onderzoeken is gestegen volgens het verslag van de directie kindbescherming van 4% in 1971 naar 11% in 1976 en dat percentage zal nu zeker hoger zijn. Nu wil D'66 niet zonder meer pleiten voor personeelsuitbreiding, want we wachten nog steeds op de reorganisatievoorstellen.

Maar iets zal er toch moeten gebeuren. Nu zijn er lange wachtlijsten voor een gezinsonderzoek, hetgeen demotiverend werkt. Met belangstelling heeft D'66 kennis genomen van het voorstel om plaatselijke en/of regionale adoptie-units in te stellen, die dan gespecialiseerd zijn in adoptie, eventueel met een flexibel personeelsbestand. Wat is de mening van de Staatssecretaris over dat voorstel?

De lange wachttijden op gezinsonderzoek zijn immers niet alleen demotiverend, maar zijn vaak ook de oorzaak van zelfdoenerij. Verder vraagt D'66 hoe nu ondervangen wordt de verschillen in aanpak door de diverse Raden voor de kindbescherming? Er bestaan richtlijnen en voorgedrukte formulieren, maar er is vrije beleidsruimte. De verschillende invulling daarvan doet de noodzaak van evaluatie ontstaan. Vindt deze wel plaats, zodat al te grote verschillen in beleid later bijgesteld kunnen worden?

Ik kom tot het aantal of liever de voorraad gezinsonderzoeken. Via schriftelijke vragen is vanuit de Kamer herhaaldelijk aangedrongen op het tot stand brengen van een grotere voorraad pleegoudergezinnen. Men wil immers zo goed mogelijk vraag en aanbod op elkaar afstemmen. Vanuit de verenigingen wordt gesteld dat nog steeds deze afstemming onvoldoende kan zijn.

Met hen achten wij dat een onverantwoorde situatie. Het aantal mislukkingen zou daardoor kunnen stijgen. Met klem wil D'66 er daarom op aandringen dit bestand toch vooral in overleg met de bemiddelende verenigingen zo te bepalen dat verantwoord keuze mogelijk is.

Ten slotte wil ik ingaan op de geldigheidsduur van de beginseltoestemming. D'66 gaat akkoord met de geldigheidsduur van 3 jaar, maar een nieuw onderzoek tot afgifte van de beginselverklaring achten wij overdreven en onnodig bureaucratisch. Wil de Staatssecretaris haar beleid zo leiden dat de aspirant-adoptiefouders zelf bij de Raad voor de kindbescherming in hun arrondissement een verzoek tot verlenging van hun beginseltoestemming kunnen indienen? Een aanvullend onderzoek is dan voldoende.

D'66 onderschrijft de voornemens van de Staatssecretaris om te komen tot wettelijke voorzieningen. Het beleid wordt ondoorzichtig door alle circulaires en richtlijnen. Graag gaan wij dus akkoord, maar ten minste zo belangrijk vinden wij dat de voorwaarden waaraan de vergunningen worden verbonden voor bemiddelende instan-

ties reeds nu heel duidelijk en stringent vastliggen. Wetgeving is een langdurig proces. Wij weten hoeveel er op het ministerie nog op afdoening wacht. Ons verzoek, tot slot aan de Staatssecretaris is dan ook om duidelijk inzicht te verschaffen in de voorwaarden die zij aan de vergunning gaat verbinden. Hoe denkt zij die voorwaarden te controleren en handhaven?

Conclusie D'66 acht deze dag een nuttige tijdbesteding van het parlement om meer duidelijkheid te krijgen in een voor velen emotionele aangelegenheid. Het is de taak van parlement en Regering, de voorwaarden te scheppen waarbinnen aan die idealen en verlangens gestalte kan worden gegeven.

De vergadering wordt van 13.18 uur tot 14.15 uur geschorst.

□

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! De geachte afgevaardigden hebben allen over de vragen van de basis van het adoptiebeleid gesproken. Wij zijn het daarover zo eens dat ik daarop niet zo diep ben ingegaan. Ik wil echter mijnerzijds bepaald niet aan de algemene adoptiegedachte voorbijgaan. In 1956, inderdaad 25 jaar geleden, werd de adoptie in Nederland mogelijk. Als uitgangspunt werd gesteld het belang van het kind. De heer Nijpels heeft in zijn motie de uitgangspunten nog een keer omschreven. Ik ben het daar ook helemaal mee eens.

Toen ging het allereerst om het verstevigen van de positie van pleegkinderen die al tijden in een bepaald gezin waren opgenomen. Later ging het ook over het opnemen van een Nederlands kind ter adoptie. Na 1970 is eigenlijk de opname en adoptie van buitenlandse pleegkinderen vrij explosief gegroeid. In 1970 waren er 407 verzoeken tot beginseltoestemming. In 1980 waren dit er 2897, bijna 2900.

Tegenover die bijna 2900 verzoeken in 1980 staat echter een aantal ingetrokken verzoeken van bijna 1000. Er is dus een aanzienlijk aantal intrekkingen naast ingediende verzoeken. In 1980 zijn ongeveer 1600 kinderen toegelaten en ongeveer 1420 beginseltoestemmingen verleend. Het belang van het kind is dus één kant van de adoptie, de belangrijkste kant.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Is het de Staatssecretaris bekend waarom de verzoeken zijn ingetrokken?

Staatssecretaris Haars: Nee. Ik heb alleen het cijfermateriaal bij de hand. Ik

Haars

constateer dat het een vrij groot aantal is. Ik kom er straks nog op terug.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Is de Staatssecretaris bereid, eventueel in een onderzoek de reden van het intrekken van die verzoeken te betrekken?

Staatssecretaris Haars: Ik zal bezien of dat mogelijk is.

De andere kant van de adoptie is – dat moeten wij ook zien – dat veel adoptiefouders in de adoptie een belangrijke levensvulling en levensvreugde zien. Juist dit feit maakt ook dat het voor het adoptiekind van belang is dat het wordt geadopteerd, omdat het wordt opgenomen met liefde en zorg. Er zijn echter meer factoren.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Kinderwetten heb ik op 1 december 1980 in Amsterdam gezegd dat het er in de nota in het bijzonder ook om gaat dat de afstand van kinderen in het buitenland zo verantwoord mogelijk geschiedt. Mevrouw Haas-Berger heeft hierop duidelijk gewezen. Ik meende toen dit punt naar voren te moeten halen, zoals men vaak bij de behandeling van een nota een bepaald deel iets meer belicht. De vraag of het belang van het kind steeds wordt gediend met toekomstmogelijkheden buiten het eigen gezin en zo ja, of de mogelijkheden buiten het eigen milieu en buiten het land van herkomst moeten worden gezocht, vind ik een vraag die altijd gesteld moet worden. Ook de heer Nijpels en mevrouw Haas-Berger hebben die vraag gesteld.

Ik noemde toen het Foster Parents Plan, dat ruimschoots mogelijkheden biedt voor zogenaamde financiële adoptie. Ik meen dat het een goede zaak is, organisaties op het terrein van hulpverlening ook op deze mogelijkheden te wijzen.

Dit is des te meer van belang omdat mij steeds meer blijkt dat zogenaamde Derde-Wereldlanden – en daaruit komt toch een groot deel van de buitenlandse adoptie-pleegkinderen – zich steeds meer richten op zorg voor hun eigen jeugd. Dat is een te respecteren uitgangspunt. Men ziet in die landen steeds meer de adoptie door niet-autochtone pleegouders als een laatste redmiddel, maar ook als een bewijs van eigen onmacht, de problemen in eigen land op te lossen.

Ik meen dan ook dat het ons als ontvangend land past, ons hierbij zeer bescheiden op te stellen. Ik heb gemeend, deze kant van de zaak eens te moeten noemen, terwijl ik mij ervan bewust blijf hoezeer in Nederland aspirant-adoptiefouders bereid zijn, hun

volle persoonlijke inzet te geven bij het verlenen van hulp. Daarom verbaasde mij de reactie dat hieruit zou blijken dat ik een restrictief adoptiebeleid heb gevoerd, hetgeen geenszins het geval is.

Ik meen wel dat, ter wille van het kind, van de adoptiefouders en van het land van herkomst, verantwoord onderzoek moet geschieden.

Ik kom thans te spreken over het vergunningenstelsel, waarvan mevrouw Cornelissen, mevrouw Haas en de heren Nijpels en Mertens hebben gezegd dat het op zichzelf een goede gedachte is. Zij hebben wel vragen gesteld. Ik meen dat dat juist is. Wij hebben in onze nota geen uitgewerkte blauwdruk van een vergunningenstelsel gegeven. Wij hebben slechts uitgesproken dat wij tot een dergelijk stelsel zouden moeten komen, om de bemiddeling voor adoptiekinderen zo verantwoord mogelijk te laten geschieden. Wij hebben gezegd dat er kwaliteitscriteria moeten komen.

Ik ben graag bereid, daarover overleg te plegen met alle mogelijke instanties. De heer Nijpels en mevrouw Cornelissen hebben hierover een motie ingediend, die uitsprekt dat de voorgenomen vergunningenvoorwaarden moeten worden aangepast. Ik heb nog helemaal geen exact geformuleerde voorwaarden gereed liggen; van 'aanpassen' kan dan ook geen sprake zijn. In de nota hebben wij een aantal voorstellen vastgelegd die in ieder geval moeten worden uitgewerkt. Daarbij voeg ik bij voorbeeld ook de uitdrukkelijke eis tot jaarlijkse verslaglegging en tot financiële controle. Te denken valt ook over hetgeen mevrouw Haas 'een afbakening van bepaalde gebieden in het buitenland' noemde, opdat men elkaar niet te veel concurreert, al weet ik niet goed hoe dit zou moeten. Het overleg daarover moet verder nog worden gevoerd.

Mij is gevraagd hoe ik mij de controle voorstel. Zonder hierop in extenso in te gaan, kan ik die vraag wel beantwoorden. Wanneer wij het erover eens zijn dat een vergunningenstelsel nodig is, zullen wij de exacte formulering nog op vele punten moeten uitwerken. Voor ik een aantal controlemogelijkheden in het binnenland zal noemen, merk ik op dat elke opname van een buitenlands pleegkind in een gezin onverwijld zal moeten worden gemeld door de gemeente aan de Raad voor de Kinderbescherming, die daarover mededeling aan het Ministerie van Justitie doet.

Dat geschiedt officieel al. Ook als de vreemdelingenpolitie constateert dat

er kinderen worden opgenomen, zal dit medegedeeld moeten worden, zodat de lijnen waarlangs de kinderen binnenkomen direct gecontroleerd kunnen worden. Dit gebeurt al.

Als een kind binnenkomt buiten regelingen om, zal men onmiddellijk moeten nagaan, welke weg in dat geval is gegaan.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De Pleegkinderenwet kent nu al die plicht om dit te doen, maar er is helemaal niets van terecht gekomen. Het kan ook nagenoeg niet worden gecontroleerd.

Staatssecretaris Haars: Ik wil deze punten – hetzij in een andere wet, hetzij in een aanvulling van de Pleegkinderenwet: dat is een kwestie waarover een vraag is gesteld – harder en nauwkeuriger formuleren. Het zijn echter controlepunten.

Ten slotte stel ik mij in dit verband voor – ik dacht dat dit een belangrijk punt was, dat in de Pleegkinderenwet niet als mogelijkheid staat – om ook kinderen boven het half jaar, wanneer zij ten onrechte in een gezin terecht zijn gekomen, onmiddellijk en op korte termijn aan de raad toe te vertrouwen, teneinde deze kinderen op een plaats te brengen waar zij wel zouden horen. Het betreft hier een stuk binnenlandse controle, dat de Pleegkinderenwet nauwelijks geeft, omdat die wet niet scherp genoeg is geformuleerd. Onze gedachte is derhalve, deze punten veel duidelijker te formuleren.

Aan de andere kant is er de kwestie van de controle in het buitenland. De Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland....

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem aan dat de Staatssecretaris straks nog terugkomt op het punt van de sancties?

Staatssecretaris Haars: Ik kom in zoverre terug op het punt van de sancties, dat ik duidelijk wilde maken hoe we het kunnen doen. Ik heb echter reeds gezegd dat het geen uitputtende regeling is – geen wetsontwerp – dat ik hier voorleg. Ik leg hier de grondgedachten van het vergunningenstelsel voor. In die grondgedachten zullen die factoren mee moeten werken. De uitwerking daarvan in wettelijke formuleringen zal een veel nauwkeuriger formulering vragen dan ik hier, op dit moment, kan geven. Waar het mij hier om gaat, is een aftasten van en met de Kamer overleggen over de vraag, of wij die kant uit willen. Ik heb de indruk dat de Kamer dit wenst; ik hoor tenminste allerwegen: ja, maar met verschillen-

Haars

de regelingen. Dan moet het worden uitgewerkt en krijgt de Kamer het als wetsontwerp.

De heer **Nijpels** (VVD): Dat vind ik zeer gewenst. Wat dit betreft zitten wij hoogstwaarschijnlijk ook op dezelfde weg. Mijn vraag luidde echter, of de Staatssecretaris in het beleid ten aanzien van de verscherping van de controle, ook bereid is om bijvoorbeeld de strafsancities zoals deze nu voorkomen – een boete van f 200 – aanzienlijk op te trekken.

Staatssecretaris **Haars**: Ook dat zal ik graag bekijken. De heer **Nijpels** weet dat het formuleren van strafsancities een taak van de Minister is en niet van mij. Ik ben bereid dit punt mee te nemen in de hele formulering van de wet, want er is mij ook gevraagd om niet alleen de vergunninghouder maar ook de – mag ik het zo noemen – illegale zelfdoener strafbaar te doen zijn. Ik wil dit wel graag bekijken in het hele kader van het strafrecht. Los van alle andere strafbepalingen, kan ik daarover nu niet een toezegging doen: ik ga dan verder dan mij op dit moment mogelijk is.

De heer **Nijpels** (VVD): Die illegale zelfdoener is op dit moment toch al in een bepaald aantal situaties strafbaar?

Staatssecretaris **Haars**: Alleen in het kader van de Pleegkinderenwet, maar dat is een zo akelig smalle weg, dat men er praktisch niets mee kan beginnen. Dat is dan ook de reden, waarom wij ook op dit punt vinden dat er een uitbreiding nodig is. Ik wil echter proberen te voorkomen dat wij ons hier vastleggen op exacte methodieken, zonder dat wij de wettelijke formulering daarvoor hebben. Bij het formuleren van wetten heeft men meestal enige ruimte nodig om de zaken precies te kunnen vastleggen. Mij gaat het hier om de grondgedachten. Ik dacht dat de Kamer het daarmee eens was.

Ik probeerde zoëven mede te delen wat wij op dit moment al doen ten aanzien van de controle in het buitenland en hoe wij dit verder proberen uit te werken. Op dit moment hebben wij de Nederlandse vertegenwoordigers in het buitenland al op de hoogte gebracht van wat er op het ogenblik aan regelingen bestaat. Wij hebben via Buitenlandse Zaken hieromtrent op nieuw de ambassades benaderd. Wij hebben ook al medegedeeld welke vereiste documenten noodzakelijk zijn. Wij zullen voortgaan met daaromtrent heel duidelijk mededelingen te doen.

Ik ben het ermee eens dat men, indien er een visum nodig is, scherper kan controleren als Nederlandse vertegenwoordiger in het buitenland.

Wij zullen echter ook de zaken omkeren en proberen voort te gaan door de buitenlandse vertegenwoordigers in Nederland exacte informatie te verstrekken over de voorwaarden en de eisen waaraan voldaan moet worden.

Ten slotte is het ons plan – dat ligt echter voornamelijk bij de beginseltoestemmingen – om die rapporten en de beginseltoestemmingen zodanig te maken dat fotocopiëring en gebruik voor anderen dan degenen waarvoor het gebruik bedoeld is, zoveel mogelijk wordt tegengegaan. Wij kunnen immers niet ontkennen dat dit ook wel eens gebeurt met een oude beginseltoestemming die voor anderen gebruikt wordt.

De heer **Nijpels** (VVD): Op rood papier laten afdrukken.

Staatssecretaris **Haars**: Of op blauw of groen papier met een bepaalde stof erin. Er bestaan in ieder geval mogelijkheden om althans enig misbruik op dit punt tegen te gaan en wij zullen daarvan de buitenlandse vertegenwoordigers in Nederland zoveel mogelijk op de hoogte stellen. Bovendien zullen wij trachten de Engelse vertaling van de beginselverklaring en van de rapportage zoveel mogelijk achter op hetzelfde papier te zetten zodat het één geheel is en zodat men ook hier minder misbruik kan maken. Het gebeurt niet zo vaak maar de ruimte is toch wel aanwezig. Dat is ook een van de redenen waarom wij vonden dat een beginselverklaring niet al te oud moet zijn.

In verband hiermee zijn mij nog een paar vragen gesteld. Mevrouw Haas stelt, dat het niet aan het BIA te wijten is dat zij niet alles doen. Ik ben dat helemaal met mevrouw Haas eens. Ik ben het niet helemaal met haar eens dat wij oogluikend zouden hebben toegelaten dat anderen het ook deden. Er was voor de overheid geen enkele mogelijkheid, anderen te verbieden – mits de papieren waarmee de kinderen in ons land komen goed zijn – om kinderen uit het buitenland te laten komen. Wij hopen juist met dit vergunningstelsel ook te kunnen controleren wat men in het buitenland uithaalt door de contacten met de buitenlandse overheden te versterken. Een van de redenen waarom ik in het najaar naar Indonesië ben gegaan was om hierover te spreken.

In verband hiermee wil ik meteen enige opmerkingen maken over de vragen die mevrouw Cornelissen en

mevrouw Haas hebben gesteld over gezondheidsverklaringen. Ik meen dat mevrouw Cornelissen zich niet heeft gerealiseerd – of ik heb het verkeerd begrepen wat natuurlijk ook mogelijk is – dat de gezondheidsverklaring van de kinderen niet in Nederland plaatsvindt maar in het land van herkomst. Daardoor is het erg moeilijk, een groep artsen te vragen om die gezondheidsverklaringen te geven. Die kinderen komen immers van hot en her en zelfs in een land als Indonesië zijn de afstanden zo groot dat het niet altijd mogelijk is, die gezondheidsverklaringen vanuit een centraal punt te krijgen.

Wij hopen altijd dat die gezondheidsverklaringen voornamelijk ten aanzien van besmettelijke ziekten zo goed mogelijk worden opgesteld door de artsen van het land van herkomst. Ik ben het ermee eens, dat dit voor gehandicapten in zoverre alleen moet gelden dat het gaat om de vraag of men geen besmettelijke ziekten heeft. Het gaat niet om de vraag of het ene been langer is dan het andere zodat ik het kind gehandicapt mag noemen. Het gaat er duidelijk om, of men op een moment in staat zal kunnen zijn of verwacht te zijn, in Nederland zelfstandig te kunnen leven.

Mevrouw Haas heeft een vraag gesteld over de andere kant van de gezondheidsverklaring namelijk ten aanzien van de adoptiefouders. Er wordt geen medisch onderzoek gevraagd. Er wordt alleen gevraagd dat een derde arts, teneinde te voorkomen dat er een sociale indicatie bijkomt – dus niet de huisarts – een normale gezondheidsverklaring over de ouders geeft. De bedoeling hiervan is dat wij niet de situatie krijgen waarbij – mag ik een heel zwaar voorbeeld geven – iemand met open t.b.c. een kind adopteert waardoor er risico's voor het kind ontstaan. Ik geef nu een heel extreem voorbeeld maar men snapt wel wat ik bedoel.

Mevrouw Korte heeft een vraag gesteld over het uittreksel uit het geboorteregister. Er blijken daarmee over het algemeen weinig problemen te zijn. Als adoptie in Nederland heeft plaatsgevonden, krijgt het kind de Nederlandse nationaliteit en zal meestal het buitenlandse geboortebewijs in het Nederlandse register worden ingeschreven. Dan heeft men dus beide. Bestaat er helemaal geen geboortebewijs van het kind – dat is mogelijk – dan wordt het adoptievonnis in het register ingeschreven. Men kan dan dat uittreksel krijgen. Als er geen geboortebewijs van het kind is, kan men het ook niet overleggen. Ik heb echter de indruk dat dit over het algemeen betrekkelijk gemakkelijk loopt.

Haars

Mevrouw Korte-van Hemel (CDA): Dat betekent dus dat, wanneer het uittreksel uit het geboorteregister moet worden overgelegd bij voorbeeld voor het eindexamen, de ouders een uittreksel van het vonnis waarin adoptie wordt uitgesproken bij de ambtenaar van de burgerlijke stand kunnen vragen. Dat is voldoende?

Staatssecretaris Haars: In het uittreksel bij de burgerlijke stand staat dat dus ingeschreven. Er is dus altijd een bewijs dat het kind het kind is voor de burgerlijke stand. Daar gaat het om: dat men een bewijs heeft dat het kind het kind is.

Over een ander, vrij heet hangijzer hebben allen gepraat, namelijk de beginselverklaring. Daarover zijn eigenlijk allemaal dezelfde opmerkingen gemaakt, die ik zelf ook zou willen maken. De wachttijd is te lang. Door verschillende geachte afgevaardigden is gezegd dat de wachttijd tot een half jaar moet worden teruggebracht. Dat is mij wat al te kort. Wij zijn daar echter voorlopig niet aan toe. Wij kunnen dus wel twisten over iets wat wij niet hebben, maar ik ben geneigd te zeggen dat een wachttijd van een jaar toch wel nodig is.

Ik wijs op het feit dat vanaf het moment van het verzoek tot het moment waarop de beginselverklaring wordt gegeven in 1980 nog 993 – dus bijna 1000 – personen het verzoek hebben ingetrokken. Dat betekent dat men mogelijk spontaan bij bepaalde calamiteiten adoptie 'aanbiedt' en dat men, nadat de calamiteiten in het buitenland weer wat zijn teruggevloeid, ook het verzoek weer intrekt. Er is een aantal verzoeken geweest ten aanzien van Vietnamese kinderen, maar men heeft het verzoek toen weer ingetrokken nadat de zaak zich anders heeft ontwikkeld dan werd gehoopt ten aanzien van de adoptiefouders. Ieder jaar wordt een aanzienlijk aantal verzoeken ingetrokken. Daarom is het misschien toch beter enige wachttijd te hebben. Ik ben het echter met iedereen eens dat ruim twee jaar te lang is.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Men kan de redenering ook omdraaien en zeggen dat de mensen zo 'mies' worden als zij twee of drie jaar moeten wachten voordat het onderzoek wordt begonnen, dat zij hun aanvraag intrekken. De Staatssecretaris stelt dit nu wel, maar zolang zij niet weet waarom die verzoeken worden ingetrokken, kan zij daaraan niet de termijn van een wachttijd ophangen alsof die goed zou zijn.

De heer Nijpels (VVD): Ik wil eraan toevoegen dat het feest daarmee natuurlijk niet voorbij is. De Kamer heeft een motie aangenomen waarin de termijn van zes maanden wordt gevraagd.

Staatssecretaris Haars: Ik ben nog lang niet klaar met hetgeen ik wil zeggen. De motie vroeg naar mijn mening dat het zo snel mogelijk moest en dat wij naar zes maanden toe moesten. Ik vind dat wat kort en ik zal al heel blij zijn wanneer de wachttijd niet langer dan een jaar is.

De heer Nijpels (VVD): Ik wil toch even lastig zijn...

Staatssecretaris Haars: Dat mag best!

De heer Nijpels (VVD): Het gaat erom dat de Kamer heeft gezegd dat de termijn zes maanden moet bedragen. De Staatssecretaris kan wel zeggen dat zij die termijn wat kort vindt. Dank je de koekoek, die motie is aangenomen! De Staatssecretaris moet dan zeggen dat zij de motie op deze manier niet wenst uit te voeren. Dan weten wij ten minste waar wij aan toe zijn. Zij moet daarover een duidelijke uitspraak doen.

Staatssecretaris Haars: Ik heb geprobeerd niet te zeggen dat ik de motie niet uitvoer, omdat ik alles doe om haar zoveel mogelijk uit te voeren. Er zijn natuurlijk aan die motie wel twee kanten. Allereerst is er het verlangen de wachttijd te verkorten. Daar ben ik het mee eens. Daarnaast wordt gevraagd die wachttijd te verkorten tot een half jaar. Dat lijkt mij wat veel van het goede. Dat betekent niet dat ik de motie niet wil uitvoeren. Dat betekent alleen dat ik probeer duidelijk te maken dat ik de motie zo ver mogelijk wil uitvoeren. Zijn wij eenmaal aan een termijn van een jaar toe, dan kunnen wij nog eens kijken hoe de situatie dan is. Het is echter niet waar dat ik de motie niet wil uitvoeren.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Wat heeft de Staatssecretaris sinds februari 1980, toen de motie werd aangenomen, gedaan om deze motie zo veel mogelijk te doen uitvoeren?

Staatssecretaris Haars: Ik tracht daar steeds aan toe te komen. Ik werd echter steeds geïnterrumped over andere punten en ik kan nu eenmaal niet alles tegelijk. Dat er nog altijd een aanzienlijke achterstand bestaat wordt zeker niet veroorzaakt door het feit dat het Ministerie van Justitie, de Staatssecretaris zelf of de raden voor de kindbescherming niet een kortere termijn willen. Er liggen echter nogal wat problemen; ik zal direct cijfers geven.

Van de kant van de Kamer wordt telkens, terecht, gevraagd om sneller met die beginseltoestemmingen te komen. Aan de andere kant vraagt diezelfde Kamer ook herhaaldelijk om andere dingen die de raden moeten doen. Wij zijn het er allemaal over eens – de een wat minder enthousiast dan de ander – dat de raden voor de kindbescherming op dit moment, gegeven het hic et nunc, de beste instantie zijn om die onderzoeken te doen...

Mevrouw Cornelissen (CDA): De minst slechte.

Staatssecretaris Haars: Ik probeer het heel duidelijk te zeggen, wij zijn het er niet allemaal over eens. In elk geval zijn het op dit moment de minst slechte, ik weet ook geen betere. Die raden worden echter gevraagd te rapporteren over de kinderstrafzaken en het aantal kinderstrafzaken stijgt. Deze Kamer heeft nog niet zo lang geleden zeer duidelijk gezegd dat de 'vroeghulp' bij de kinderstrafzaken zo snel mogelijk van de grond moet komen. Daar zijn wij hard mee bezig.

Ik herinner mij voorts dat de Kamer nog niet zo lang geleden een uitvoerig debat heeft gevoerd over de omgangsregeling. Voor een deel is dat verbonden aan een onderzoek bij de raden.

Ik herinner mij dat de toewijzingen na echtscheidingen door de raden moeten worden geadviseerd. Al deze zaken komen op de rug van dezelfde raden neer en allemaal stijgen zij onrustbarend in aantal. Dat betekent dat het voor mij als Staatssecretaris, verantwoordelijk voor de raden voor de kindbescherming, onmogelijk is om deze raden volledig en alleen te laten werken aan deze adoptie-onderzoeken.

Dat wil niet zeggen dat vorig jaar niet meer onderzoeken hebben plaatsgevonden dan in de jaren daarvoor. Vorig jaar zijn 1421 beginseltoestemmingen uitgegeven, meer dan in het jaar daarvoor. Dit jaar zullen 2200 onderzoeken plaatsvinden. Een onderzoek betekent echter nog geen beginseltoestemming, want ik heb zoëven al laten merken dat een aantal aanvragen, hangende het onderzoek, nog afvalt. Er is dus sprake van een duidelijke stijging.

Mevrouw Cornelissen, mevrouw Haas en de heer Nijpels vroegen of dan niet met units gewerkt kan gaan worden.

De heer Nijpels (VVD): Nu stapt de Staatssecretaris af van die motie-Van Dam. Zij probeert de indruk te wekken dat zij die motie wel gaat uitvoeren,

Haars

maar het gebeurt niet. In die motie wordt namelijk gesproken over een maximale termijn van zes maanden. De Staatssecretaris probeert nu een beetje tegemoet te komen aan de wens van de Kamer en de werkvoorraad wat terug te dringen. Zij zegt er echter duidelijk bij dat zij eigenlijk niets voelt voor die eindtermijn van zes maanden. Zij wil streven naar een termijn van één jaar.

Op zich is daarover ook best te praten, maar dan moet de Staatssecretaris dat wel duidelijk zeggen. Zij moet niet de indruk wekken dat zij tegemoet komt aan de wens van de grote meerderheid in de Kamer om die termijn op zes maanden te houden. Immers, wat er ook gebeurt, ook al heeft de Staatssecretaris straks volop mensen bij de raden voor de kindbescherming, dan nog blijft zij streven naar een termijn van één jaar. Ik meen dat ik haar gedachten zo goed vertaal.

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Daarmee vertaalt de heer Nijpels het goed. Het is een kwestie van wegen van de motie. Is de motie een aansporing voor de Staatssecretaris, die zij graag ter harte neemt, om de onderzoeken sneller te doen plaatsvinden, dan zeg ik ja. Betekent het echter, dat ze per se binnen een half jaar moeten worden gedaan, dan zeg ik: Dat kan niet. De teneur van de motie, die ik heel duidelijk hoorde, is, dat ik ervoor moet zorgen dat de beginseltoestemmingen zo snel mogelijk worden verleend. De heer Hoksbergen noemt overigens een termijn van een tot anderhalf jaar als juist. De intentie van de motie is van de achterstand af te komen. Daarvoor wordt een termijn van een half jaar genoemd. Ik heb nooit gezegd en ik zeg nog niet dat wij ons daaraan kunnen houden.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De Staatssecretaris wil, gesteld ook dat er voldoende personeel bij de raden voor de kindbescherming is, niet komen tot een termijn van een half jaar. Hoe interpreteert zij dan het recht van de ouders die een legaal verzoek doen aan een raad voor de kindbescherming of aan het Ministerie van Justitie om een gezinsonderzoek, als zij die nog een jaar laat wachten? Ik zou graag wel eens een uitspraak zien over de vraag, in hoeverre ouders recht hebben op een gezinsonderzoek. Dat is een kant van de medaille die ik ook wel eens graag belicht wil zien.

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Ik meen dat mevrouw Cor-

nelissen mij iets verkeerd begrijpt. Ik heb gezegd, dat het een jaar zal duren voordat de beginseltoestemmingen er zijn. Dat wil niet zeggen, dat wanneer de zaken normaal lopen, het gezinsonderzoek niet eerder kan beginnen. Ouders die beslissen een kind te willen, zijn de volgende dag niet meteen in verwachting. Dat kan wel eens enige tijd duren.

De heer Nijpels (VVD): Als iemand in verwachting raakt, duurt het negen maanden, voordat het kind er is, maar als mensen willen adopteren, hebben ze er ook eerst een periode over nagedacht, voordat ze een beslissing nemen. Het is toch niet zo dat als ze vanavond een tv-uitzending zien, ze morgen een verzoek indienen?

Staatssecretaris Haars: Blijkbaar wel, want anders zouden niet zoveel hun verzoek intrekken. Ik zou overigens wel willen weten, waarom er zoveel worden ingetrokken. Enige termijn moet wel worden gesteld.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Ik vind dat u conclusies aan de intrekking verbindt, die ik niet deel. Ik weet de oorzaken niet. Toch baseert u een deel van uw argumenten daarop.

Staatssecretaris Haars: Ik constateer alleen dat er een aantal intrekkingen zijn. Wij praten nu overigens wel over zaken waaraan we nog niet toe zijn. Ik wilde dat we zover waren dat we een wachttijd van een jaar hadden. Als we daaraan toe zijn, kunnen we nog wel eens over dat halve jaar praten. Laten we eerst maar eens bereiken dat de achterstand van een goed jaar wordt ingehaald. Dat is mijn streven, evenals het uwe.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Welke maatregelen denkt de Staatssecretaris dan te nemen om die periode van tweeenhalf jaar tot één jaar terug te brengen? 2200 onderzoeken is natuurlijk nog te weinig gelet op de huidige achterstand en het percentage van 20 dat afvalt en gezien ook het toenemend aantal kinderen.

Staatssecretaris Haars: Die kan ik op het ogenblik buiten wat ik heb gezegd niet noemen. Wij proberen dus de raden zo snel mogelijk te laten werken. Wij zijn verder bezig een zo efficiënt mogelijk onderzoek zo systematisch mogelijk te doen plaatsvinden.

Ik heb me afgevraagd, hoeveel gesprekken men nodig heeft voor een normaal onderzoek. Een introductiegesprek, twee gesprekken over het verdere werk en een afsluitend gesprek over het rapport. Hieraan kan niet worden

getornd. Ik heb gevraagd, of het aantal gesprekken kan worden verminderd, als men de indruk heeft, dat de zaak goed is. Het antwoord was: Neen, want juist die mensen willen zoveel informatie hebben. Bovendien zijn er ook nog vragenlijsten. De gedachte 'ja, tenzij' moet vrij nauwkeurig worden geformuleerd. Ik kan niet toezeggen, dat snel zal worden ingehaald. Er zijn niet meer mensen voor die onderzoeken beschikbaar.

Mevrouw Cornelissen suggereerde units. Drie grote raden beschikken over units, die alleen onderzoek verrichten. De kleinere raden beschikken daarvoor niet. Het is ook geen goede zaak in die kleinere raden units in te stellen, omdat er dan te weinig werk is. De gedachte van mevrouw Cornelissen inzake het samenstellen van vijf teams voor de kleine raden is het overwegen waard. Ik heb al duidelijk gemaakt, dat aan alle kanten wordt getrokken aan de maatschappelijk werkers bij de raden; dat is benauwend. Langzamerhand blijkt men het tempo te kunnen verhogen. Ik tracht dit te bevorderen. Ik kan niet zeggen: Er zal onmiddellijk een achterstand worden ingehaald. Als ik dat zeg, zal men mij over een half jaar op een leugen kunnen betrappen. Dat lukt gewoon niet.

Men kan van alles tegen mij zeggen, maar deze zaak kan niet sneller, tenzij ik werkers weghaal bij de vroeghulp, de hulp in het kader van de omgangsregeling en echtscheidingen.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Wij hebben ook bij de behandeling van de begrotingen van Justitie gehoord dat het aantal maatschappelijk werkers, het aantal hulpkrachten of in ieder geval het aantal personeelsleden bij de raden is uitgebreid. Ik heb niet de indruk dat alle raden prioriteit geven aan de adoptieonderzoeken. Er zijn raden die dit met de laagste prioriteit inbrengen. Ik heb begrepen dat nu het tweede halfjaar van 1978 aan de beurt is. Wij wachten dus al tweeenhalf jaar. Ik heb nog niet meegemaakt dat die tijd wordt ingelopen.

Als ik de Staatssecretaris hoor, krijg ik de indruk dat de raden hun best doen om een en ander te realiseren, maar eigenlijk heb ik de indruk dat dit niet gebeurt. Ik heb eerder de indruk dat er tegen mensen wordt gezegd:

"Zoudt u nog wel adopteren. U bent 35 en moet maar leren leven zonder een adoptief kind", of woorden van gelijke strekking. Ik wil niet generaliseren, maar ik weet niet zeker, en dan druk ik mij zeer voorzichtig uit, of de bereidheid die vandaag bij de Staatssecretaris aanwezig lijkt te zijn om die zaken zo snel mogelijk in te halen, bij alle raden aanwezig is.

Haars

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht dat dit wel het geval is. Op het ogenblik wordt er ingelopen. Op 1 augustus wordt weer een nieuwe ronde uitgegeven.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Dat is het eerste halfjaar van 1979. Dan zijn er dus twee maanden ingelopen.

Staatssecretaris Haars: Ja, maar men heeft zoveel werk.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Hoe staat het met de uitvoering van de motie over de reorganisatie van de raden voor de kinderbescherming? In het eerste jaar van haar ambtsperiode hebben wij de Staatssecretaris gevraagd hoe haar visie was op het geheel van de raden voor de kinderbescherming. Wij waren van mening dat alleen maar uitbreiden niet de oplossing bood.

De Staatssecretaris heeft al vaak een reorganisatie aangekondigd en haar visie op bestaande reorganisatierapporten. In eerste termijn heeft mijn fractie daarnaar gevraagd.

Staatssecretaris Haars: De notitie is in voorbereiding en het nieuwe besluit ten aanzien van klachtrecht etcetera is op het ogenblik op weg naar de Raad van State.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Het gaat niet alleen over het klachtrecht enzovoort, maar het mini-reorganisatiebesluit, dat in eerste termijn door mijn fractie naar voren is gebracht, is op zich zelf belangrijk. Maar een echte reorganisatie, waaruit een nieuwe visie op de dubbele rol van de raad voor de kinderbescherming, die de Staatssecretaris zoëven in de opsomming van taken noemde moet blijken, hebben wij voorlopig niet te verwachten, als ik het goed begrijp.

Staatssecretaris Haars: Die kan ik niet voor het einde van deze kabinetsperiode eruit krijgen. Ik weet niet of ik er demissionair uit zal zijn.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Dat weet ik ook niet, maar ik moet constateren dat er in vier jaar weinig is opgeschoten.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Aan de staatssecretarissen Zeevalking en Glastra van Loon zijn mijnerzijds herhaaldelijk vragen gesteld, mede naar aanleiding van de nota-Wiersma, waarin werd gesproken over raden voor jeugdbescherming in plaats van over raden voor de kinderbescherming. Ook onder die staatssecretarissen is ter zake niets gebeurd.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Ook onder die staatssecretarissen; dan zijn mevrouw Cornelissen en ik het geheel eens.

Staatssecretaris Haars: Ik laat dit maar zoals het is. Ik dacht dat deze nota er in ieder geval wel was.

Ten aanzien van de beginselverklaring hebben mevrouw Haas en de heer Nijpels gevraagd naar de verschillen in onderzoeken bij de raden. Ik meen dat wij op het ogenblik hard streven naar een uniform en zorgvuldig onderzoek. Als ons ter ore komt dat denigrerende vragen aan de ouders zouden worden gesteld, dan zullen wij dat steeds als onjuist kwalificeren en er opmerkingen over maken. Uiteraard klopt niet iedere onderzoeker met iedere gevraagde, maar ik ben het met mevrouw Haas eens, dat men niet moet gaan duiken in zaken die de betrokkenen niets aangaat. Ik meen dat ik hiermee, hoewel uit de aard der zaak niet tot genoegen van de Kamer – het is ook niet tot mijn genoegen – voldoende over de beginselverklaring en de tijd heb gesproken. Het ware mij liever, als ik had kunnen zeggen: wij geven nu uit de tweede helft van 1980, maar dat kan nu eenmaal niet.

In verband met de beperking van de geldigheidsduur heeft zowel mevrouw Cornelissen als de heer Mertens gezegd, dat zij akkoord gaan met de duur van drie jaar. Dat doet mij een waar genoegen. Na afloop van die drie jaar – dit in antwoord op de vraag van de heer Mertens, die als ik het goed heb begrepen namens mevrouw Wessel sprak – zal een nieuw onderzoek bij voorrang plaatsvinden.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Dat heeft de heer Mertens niet gevraagd. Hij wil juist dat men dan alleen maar hoeft te melden bij de raden voor de kinderbescherming en dat niet het hele onderzoek opnieuw moet geschieden. Wij vroegen heel duidelijk aan de Staatssecretaris haar beleid bij te stellen, in die zin dat men niet helemaal opnieuw behoeft te beginnen.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Als men het op die manier stelt, behoeft men geen termijn te stellen. Men kan de termijn dan langer maken.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Wij praten toch over de situatie, dat er nog geen kind is geplaatst.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Wij vragen ons af, of de situatie nog dezelfde is en of de motivatie er nog is enzovoort.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Ja, dat zeg ik ook. Dat kan rechtstreeks via

de raad voor de kinderbescherming; men behoeft geen nieuwe beginselverklaring te vragen. Dat staat ook uitstekend geformuleerd in het stuk van BAND.

Staatssecretaris Haars: Ik geloof dat er nu twee zaken door elkaar worden gehaald. Als een beginselverklaring na drie jaar is verlopen, zal men verlenging vragen. Dat houdt in dat wordt gecheckt, waarom verlengd kan worden. Dat betekent waarschijnlijk een iets minder intensief onderzoek, maar er dient wel een onderzoek te komen. Dat zal bij voorrang geschieden.

Mijnheer de Voorzitter! Er zijn verschillende vragen gesteld over de leeftijd van het kind en van de adoptiefouders. Ik heb begrepen dat iedereen vindt dat in het algemeen het leeftijdsverschil tussen ouders en kind ongeveer 40 jaar moet zijn. Uiteraard is een soepel beleid mogelijk; over eventuele afwijkingen kunnen altijd nog adviezen worden gevraagd. Mevrouw Haas heeft erop gewezen dat het wel eens gebeurt dat een vrouw van 45 jaar een beginseltoestemming vraagt. In dergelijke situaties is het leeftijdsverschil echter al te groot en door de grens te leggen bij 40 jaar kan er sprake zijn van een vrij lange uitlooperperiode.

In de nota hebben wij geschreven dat de leerplichtige leeftijd – ik doel uiteraard op de leeftijd van 6 jaar; als die grens wordt gesteld bij 4 jaar zullen wij niet de toelatingsleeftijd verlagen – de meest ideale grens is. Desnoods willen wij tot 10 jaar uitlopen. Mevrouw Wessel heeft in de indertijd ingediende motie voorgesteld die grens nog verder op te schuiven, maar wij menen dat dit niet verstandig is. Problemen met adoptiekinderen hebben heel vaak te maken met de cultuurschok en die problemen doen zich meer voor naarmate de kinderen ouder worden. Voor de adoptiefouders betekent dit een zware belasting. Ik heb de indruk dat mevrouw Haas, mevrouw Cornelissen en de heer Nijpels in het algemeen met mijn gedachten op dit punt kunnen instemmen.

Mevrouw Cornelissen (CDA): De Staatssecretaris zei tussen neus en lippen door: Als de leerplichtige leeftijd wordt verlaagd, zullen wij de toelatingsleeftijd niet verlagen. Eén van de redenen waarom op dit punt de leerplichtige leeftijd is aangehouden, is dat het kind kan meegroeien in de schoolsituatie. Ik denk dat dit uitermate belangrijk is voor de inpassing in een ander cultuurpatroon. Als de leerplichtige leeftijd wordt verlaagd, vraag ik mij af of ook niet de toelatingsleeftijd dienovereenkomstig moet worden

Haars

verlaagd. Ik wil niet direct een oordeel vellen over de wenselijkheid van zo'n maatregel, maar de woorden van de Staatssecretaris noopten mij tot deze interruptie.

Staatssecretaris Haars: Ik weet dat dit een gevoelig punt is. De ervaring leert dat het merendeel van de kinderen erg jong wordt geadopteerd. Ik meen niet dat het verstandig is nu al te zeggen dat de toelatingsleeftijd moet worden verlaagd. Dat kan verwarring en zorg geven. Op het ogenblik gaan de kinderen al op hun vierde jaar naar de kleuterschool, dus de inpassing op de scholen begint al vroeg. Het normale leerpatroon gaat echter ongeveer op 6-jarige leeftijd een rol spelen. Laten wij echter niet op dit moment die discussie voeren.

De heer Nijpels (VVD): De Staatssecretaris heeft gezegd dat zij de leeftijds-grens soepel wil hanteren. Mag ik daaruit begrijpen, dat als door aspirant-ouders van 41 of 42 om een be-ginselverklaring wordt verzocht, per geval bekeken zal worden, of van de regels kan worden afgeweken?

Staatssecretaris Haars: In het algemeen geldt, dat 40 jaar de grens is, maar het is mogelijk dat in een geval, waarin een aanvraag wordt afgewezen, omdat men te oud is, omdat men boven de 40 is, de zaak nog wordt voorgelegd aan de adviescommissie. Het is ook mogelijk dat men op grond van bijzondere omstandigheden aan-leiding ziet, om advies te vragen. Dat gebeurt nu ook al. Een grens moet niet zo strikt genomen worden, dat iemand bij wijze van spreken een afwijzing krijgt op een aanvraag, gedaan op de dag na de veertigste verjaardag. Dat is zeker niet de bedoeling. Wij proberen wel te voorkomen, dat personen van 44, 45 jaar nog een aanvraag indienen. Ik zou me echter kunnen voorstellen, dat je in een geval, waarin de man 45 en de vrouw 30 is – een voorbeeld van mevrouw Haas, maar dan concreet ge-maakt – die leeftijd van 45 jaar anders bekijkt dan wanneer man en vrouw beiden midden 40 zijn.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Wat vindt de Staatssecretaris er dan van, de leeftijd van één van de ouders als grens aan te houden? Dan zou nog een aanvraag kunnen worden ingediend, als één van de ouders nog geen 40 is.

Staatssecretaris Haars: Ik zou dat niet zo scherp willen formuleren. Ook in dit geval moet enige soepelheid worden betracht. Er zijn ook echtparen waarbij de een 60 en de ander 35 is. Ik ben er

bepaald niet voor daar een adoptief kind te plaatsen. Stel, de vrouw is 35. Op een gegeven moment krijgt zij dan de zorg voor een puber en een oude man. Dat kan toch wel erg veel proble-men geven.

Ik hoop, dat u er tevreden mee bent, als ik zeg dat dit van geval tot geval soepel wordt bekeken, zonder een be-paalde lijn voor te schrijven. De Adop-tiewet geeft trouwens uitdrukkelijk grenzen voor beiden.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Mijn-heer de Voorzitter! Het is duidelijk, dat soeplesse noodzakelijk is. Dit is een erg moeilijk terrein. Aan de andere kant zegt de Staatssecretaris ook, dat er geen tweede toetsing moet plaats-vinden. Als er echter op een gegeven moment richtlijnen worden gesteld en deze worden soepel gehanteerd – de ene keer wordt er dus van afgeweken en de andere keer weer niet – dan kan dit er toe leiden dat de plaatsende in-stelling toch weer een tweede toets gaat inbouwen, hetgeen de Staats-secretaris juist wil voorkomen. Naar mijn mening behoort er – indien wordt afgeweken van de richtlijn – in ieder geval advies te worden gevraagd aan de commissie. Wij hebben dan in ieder geval die garantie.

Staatssecretaris Haars: Dit is ook mijn grondgedachte. Dat moet altijd. Wan-neer dat niet gebeurt, ontstaat er geen lijn. Voor afwijkingen zal ook een juris-prudentie moeten worden gevormd.

De Voorzitter: Na de nog te maken in-terruptie van mevrouw Wessel, wil ik de leden toch echt verzoeken zich eni-ge beperking op te leggen wat betreft het maken van interrupties. De spreek-tijd loopt anders heel erg uit.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Ik wil nog een vraag stellen over de kwestie van die grens van 10 jaar. De Staatssecretaris zegt zelf al, dat het adopteren van kinderen, ouder dan 10, heel weinig voorkomt. Waarom moet het dan toch worden verboden, als het zo weinig voorkomt? Dat is mij niet ge-heel duidelijk. Is het niet toch mogelijk in gevallen van gezinshereniging, bij voorbeeld als in een gezin een meisje van 5 jaar is geplaatst, het zusje van 11 jaar ook te adopteren? Door die leef-tijdsgrens van ons zou zij niet kunnen komen. Kan in een dergelijk uniek ge-val niet enige soepelheid worden be-tracht?

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Het is bekend dat de ene uitzondering de andere uitlokt. Wij hebben de grens op 6 jaar gesteld met een uitloop tot 10. Als u nu zegt dat 10

de grens is met een uitloop tot 15, dan bent u zo aan de 25 jaar toe. Laten wij nu nuchter zijn. Wij hebben gesteld dat wij proberen deze zaak soepel te bekij-ken. Dat is de grondgedachte van dit hele adoptiebeleid. Er worden geen harde lijnen gemaakt; er worden richt-lijnen gegeven die zo goed mogelijk worden toegepast. Ik heb geprobeerd duidelijk te maken dat het voor kinde-ren die ouder zijn, een schok is wan-neer zij hierheen komen om geadop-teerd te worden.

De motie van mevrouw Wessel ge-noord hebbend, hebben wij gesteld: goed, wij laten die zaak tot 10 jaar uit-lopen, maar wij willen niet verder gaan, gelet op overgang naar andere scholen en vele andere problemen. Wij hebben hiermee ruimte gescha-pen. Mevrouw Wessel vraagt nu om een uitzondering op een uitzondering. Ik moet dan antwoorden: neen, wij moeten ergens een grens stellen.

Ik wil aan een volgend heet hang-ijsje beginnen.

de problematiek van het aantal pleegkinderen dat in een gezin mag worden opgenomen. Mevrouw Corne-lissen zei dat wij niet aan bevolkings-politiek mogen doen. Mevrouw Haas zei dat niet mag worden gedistribu-eerd en de heer Nijpels zei dat de over-heid geen gezinsgrootte mag bepalen. Ik ben het hiermee eens en ik begrijp dat wij daarop geen invloed mogen uitoefenen.

Wat is de reden dat wij dit voorstel hebben gedaan? Wij constateren het feit dat zeer veel adoptieve ouders of aspirant adoptieve ouders om adop-tie van een kind vragen. Ik heb voorts geconstateerd, evenals mevrouw Cor-nelissen indertijd en ook nu mevrouw Haas, dat wij een zekere zorg voelen voor gezinnen zonder kinderen. Voorts heb ik geconstateerd dat het aanbod van te adopteren kinderen gering is. Wij zijn het erover eens dat kinderloze echtparen bij de adoptie niet mogen voorgaan. Wat moet men dan? Wij hebben met deze vraag geworsteld.

Wij zijn tot de conclusie gekomen dat het altijd mogelijk moet zijn één kind te adopteren, ongeacht de gezins-grootte. Hierbij hebben wij dus af de gehele gedachte van bevolkingspoli-tiek losgelaten. Met de adoptie van twee kinderen die bij elkaar horen gaan wij ook altijd akkoord, ongeacht de gezinsgrootte. Met de adoptie van gehandicapten, waarop mevrouw Cor-nelissen en mevrouw Haas hebben ge-wezen en daarbij grote aandacht voor deze gevallen gevraagd hebben, gaan wij ook akkoord, ongeacht in wat voor gezin deze kinderen komen. Dit houdt ook in: ongeacht de grootte van het gezin.

Haars

De vraag blijft dus over hoe wij moeten handelen wanneer om meer adoptiekinderen wordt gevraagd dan de reeds genoemde soorten van adoptiekinderen en hoe wij moeten handelen wanneer er al meer kinderen plus een adoptiekind in het gezin aanwezig zijn. Er zijn weinig adoptiekinderen en vele adoptieve ouders zijn bereid hun zorg aan deze kinderen te geven. Moeten wij dan accepteren dat een adoptiekind naar een gezin gaat met reeds veel eigen kinderen of met een aantal adoptiekinderen of moeten wij een klein gezin, of een gezin zonder kinderen, in de gelegenheid stellen een kind te adopteren? Deze grondgedachte heeft achter ons handelen gezeten.

Daarbij hebben wij gezegd te proberen het zodanig te regelen dat twee kinderen in een gezin ongeveer de grens is, behalve als er meer eigen kinderen en één geadopteerd kind aanwezig zijn.

In hetgeen er gezegd is leid ik af, dat men denkt dat ik bepaal hoe groot de gezinnen zijn. Ik heb duidelijk gemaakt, dat het echt niet mijn bedoeling is. Men moet de grootte van die gezinnen wel zelf kunnen bepalen, als het aantal adoptieve kinderen er in groten getale aanwezig zijn. Mevrouw Haas heeft één argument naar voren gebracht, dat mij toch wel aan het denken heeft gezet: als er één adoptiefkind is in een gezin en één ander kind, kan dat adoptieve kind niet erg eenzaam worden? Daar voel ik ook in mee.

De heer Nijpels heeft het evenwel ook over een tweede adoptiefkind. Wij kunnen het er over eens zijn, dat het een maximum is om twee kinderen te kunnen adopteren. Iedereen krijgt dan zoveel mogelijk het zijne. Het betreft niet de grondgedachte van de distributieve rechtvaardigheid of de bevolkingspolitiek; het is eigenlijk de gedachte die in de motie-Nijpels naar voren wordt gebracht.

In de overweging van de motie wordt gesproken over het aanvragen van een tweede adoptiefkind. Dat wil ik aangrijpen. Ik heb evenwel enkele problemen. De volgende aanvraag wordt namelijk niet iedere keer weer toegestaan. Iedere aanvraag dient opnieuw te worden beoordeeld. Vroeger kon men, indien men reeds een beginseltoestemming had, die meteen weer krijgen bij het tweede, derde, vierde kind, enzovoorts. Dat hebben wij al wat afgerekend.

Het is geen principiële zaak voor mij, maar ik probeer zo veel mogelijk mensen de gelegenheid te geven, hun zorg aan de kinderen te besteden. Ik hoop

dat wij het daarover eens kunnen worden. Ik wil dan ook graag van de kamerleden bij de repliek hun reacties hierop horen. Ik probeer namelijk te voorkomen dat de zaken al te veel naar één kant lopen.

Ik ben het eens met de inhoud van motie nr. 7. De Minister heeft bij de behandeling van het desbetreffende wetsontwerp al gesproken over de stiefouderadoptie. Hij heeft toen gewezen op de rechtspositie van de onwettige kinderen naast de rechtspositie van mogelijke kinderen, geadopteerd door één ouder. De heer Mertens heeft in dit verband over andere samenlevingsvormen gesproken.

Ik ben het eens met de vragen die in deze motie zijn gesteld. Ik heb dus geen enkel bezwaar tegen de motie. Er moet zo snel mogelijk worden onderzocht in hoeverre het gevraagde kan worden gedaan.

De heer Mertens heeft gevraagd, waarom het criterium geldt, dat een huwelijk vijf jaar moet bestaan. Ik meen dat enige stabiliteit in een huwelijk nodig is. Het zou treurig zijn, wanneer de adoptie halverwege was op het moment dat de ouders scheidden. Dat komt nogal eens voor.

Mevrouw Cornelissen en mevrouw Haas hebben een vraag gesteld over de garantverklaring. Hierbij is eigenlijk een vergissing ontstaan, doordat wij de formulering op de Vreemdelingenwet hebben moeten baseren. Daarin staat: de kosten van het verblijf en/of de terugkeer. Die formulering in de Vreemdelingenwet geldt voor volwassenen. Het is voor zover ik weet nog nooit voorgekomen, dat er een kind is teruggestuurd. Daarom gaat het dus niet. Het gaat om de kosten voor verblijf. Het zijn normale alimentatiekosten, die ook voor wettige kinderen op precies dezelfde manier worden berekend. Dus de alimentatieplicht, de onderhoudsplicht n'importe hoe voor eigen kinderen, geldt dus ook voor deze kinderen.

Over de centrale registratie heeft mevrouw Cornelissen een motie ingediend. Mevrouw Haas-Berger en de heer Nijpels hebben hierover ook gesproken. Mag ik proberen te formuleren hoe de zaak in elkaar zit? Ik heb namelijk de indruk dat hier twee zaken door elkaar worden gehaald. Hoe is op het ogenblik de situatie? Bij het Ministerie van Justitie op de directie Kinderbescherming zijn de namen en adressen van de verzoekers bekend. Daar komen ook alle rapporten binnen. Het BIA krijgt de rapporten van degenen die bij het BIA bemiddeling vragen.

Het BIA krijgt de namen van degenen die verzoeken hebben ingediend.

Wat is de toekomstige situatie in ons voorstel? De directie Kinderbescherming krijgt uiteraard de namen van de verzoekers en de rapporten. De directie geeft aan de vergunninghouders de rapporten van degenen die vragen om bemiddeling van die vergunninghouder. Wenst iemand bij een vergunninghouder weg te gaan en naar een andere vergunninghouder over te gaan, dan wordt het rapport via de Directie Kinderbescherming aan de andere vergunninghouder gegeven. Het rapport en de beginseltoestemming worden bovendien zodanig op papier gesteld dat fotocopiëren en namaken moeilijker zijn.

De heer Nijpels heeft gezegd dat de centrale wachtlijst moet worden afgeschaft. Mevrouw Cornelissen zegt dat de centrale registratie moet worden afgeschaft.

De heer Nijpels (VVD): Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gesproken over de centrale registratie. Dat is de centrale registratie die nu ook plaatsvindt bij Justitie, omdat alle aanvragen voor beginseltoestemmingen daar worden geregistreerd. Er is bovendien sprake van de wachtlijst, zoals deze op dit moment bij het BIA voorkomt. Ik heb gezegd dat de centrale registratie van de aanvragen voor beginseltoestemming gewoon bij Justitie kan blijven gebeuren. Er is echter geen enkel bezwaar tegen om de aanvragen, zoals nu ook gebeurt, door te sturen naar het nieuwe orgaan dat daarmee dan kan doen wat op dit moment het BIA doet. Ten aanzien van de centrale wachtlijsten deel ik niet de visie van de Staatssecretaris, dat wij straks komen te zitten met een groot aantal wachtlijsten die verspreid zijn onder allerlei individuele organisaties.

Staatssecretaris Haars: De woorden 'wachtlijst' en 'registratie' worden door elkaar gehaald. Ik zal proberen duidelijk te maken hoe de zaak in elkaar zit en waar het om draait. Op dit moment is het onze bedoeling dat de lijst met namen van verzoekers gewoon bij de directie blijft. Deze kan nergens anders worden ondergebracht. De directie moet ook de namen en de lijsten van de beschikkingen hebben. Deze kunnen ook nergens anders heen. De vergunninghouders hebben dan ieder voor zich de lijst van de mensen voor wie zij bemiddelen. Het is in strijd met alle privacy als anderen weten voor wie de vergunninghouders bemiddelen. De vergunninghouders behoeven van elkaar niet te weten voor wie zij bemiddelen.

Er blijft naar mijn mening één puzzel over, namelijk de puzzel van de voor-

*met de namen van de verzoekers
van de directie*

*Deze worden
de wachtlijst
afgeschaft*

Haars

lichting. Ik heb de indruk dat hier de zaken door elkaar worden gehaald. Vergunninghouders kunnen bemiddelen voor degenen voor wie zij moeten bemiddelen op verzoek van de vergunninghouder. Wat de voorlichting betreft wil ik het volgende voorstel doen. Ik neem aan dat er een gezamenlijk initiatief zal komen van de vergunninghouders voor voorlichting. Als dat het geval is kan, ook mijnerzijds, ten behoeve van die voorlichting een bijdrage worden gegeven indien men daartoe een gezamenlijke opzet krijgt. Als ik echter de motie bekijk van mevrouw Cornelissen, mede ondertekend door de heer Nijpels, lees ik:

'van mening zijnde, dat het beheer van de centrale wachtlijst niet de taak is van het Ministerie van Justitie'.

Er wordt echter geen centrale wachtlijst beheerd. Er wordt alleen een lijst van verzoeken bekeken die aan de raden ter fine van het uitgeven van beginseltoestemmingen wordt gegeven. Het is echter geen centrale wachtlijst.

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dit is een misverstand dat ook weggenomen had kunnen zijn als mevrouw Haars naar mijn verhaal had geluisterd. Ik heb heel duidelijk een onderscheid gemaakt tussen de centrale registratie bij het ministerie en de situatie van de wachtlijsten bij de diverse vergunninghouders die in de toekomst wel gaat ontstaan.

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Wat verstaat u dan onder 'wachtlijsten'?

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Er is sprake van wachtlijsten in die zin dat iemand die beginseltoestemming heeft gekregen vervolgens wordt doorgetransporteerd naar een vergunninghouder waar zich vervolgens een aantal aanvragen ophopen. De vrees van de organisaties, uitgesproken in de commentaren aan de Kamer, is dat wij bij al die verschillende vergunninghouders verschillende wachtlijsten zouden krijgen. Indien bij voorbeeld twee vergunninghouders zich op hetzelfde land richten, krijgt men een bepaalde vorm van concurrentie aangezien iedereen zal proberen zoveel mogelijk kinderen uit het desbetreffende land te halen. Dit wordt in feite bedoeld en ik ben het met mevrouw Haars eens dat wat dit betreft, de motie enigszins bijgesteld moet worden.

Staatssecretaris Haars: U spreekt uit: 'van mening, dat het beheer van de centrale wachtlijst niet de taak van het ministerie is.'

Het ministerie beschikt niet over zo'n wachtlijst. Ik heb daaraan ook geen enkele behoefte. Wij hebben alleen een centrale lijst van verzoeken.

Mevrouw Cornelissen (CDA): U hebt ook een centrale lijst van beginselverklaringen!

Staatssecretaris Haars: Uiteraard. Zij komen bij de directie, die hen verleent aan de vergunninghouders. Het enige wat de directie naar mijn mening wel moet doen, is voorkomen dat die beginselverklaringen toch weer een eigen leven zouden gaan leiden zonder dat men daarop controle zou kunnen uitoefenen. Vandaar dat wij de rapporten en de beginselverklaringen alleen afgeven aan de vergunninghouders wanneer de betrokkene daarom verzoekt. Wil de betrokkene niet meer bij een bepaalde buitenplaats blijven maar wil hij naar een andere buitenplaats, dan moet de vergunninghouder in de eerste buitenplaats de stukken terugsturen aan de directie, die deze dan aan zijn collega in de tweede afgeeft. Anders zou men toch weer illegale zelfdoeners krijgen. Dat is het enige wat de directie wil doen; verder helemaal niets.

De heer Nijpels (VVD): Dat is ook het kernpunt dat ons gescheiden houdt!

Staatssecretaris Haars: Toen ik over vergunninghouders sprak, heb ik gezegd dat wij nog een manier moeten bepalen om de concurrentie tegen te gaan. Ik kan het mij best voorstellen dat bij voorbeeld in Indonesië meerdere vergunninghouders zouden zitten. Werken zij allen in Jakarta, dan zou men toch de grootste ellende krijgen. Wij zullen dan ook moeten komen tot overleg tussen die vergunninghouders om te bereiken dat ieder een eigen gebied krijgt. Anders zou het buitenland horendol worden.

De heer Nijpels (VVD): In mijn betoog heb ik ook gezegd dat men die vergunninghouders alleen bepaalde kanalen zou kunnen toewijzen. Daarmee voorkomt men nog niet dat er mensen zijn die het niet zo veel uitmaakt waar hun kind vandaan komt, die gewoon een algemene inschrijving doen. Het probleem dat dan ontstaat, is of die kinderen dan wel of niet voorrang moeten hebben, en of dan toch niet een centrale vorm van registratie zou moeten bestaan met een centrale wachtlijst. Daarbij zou men een bepaalde mate van differentiatie kunnen toepassen; men moet echter voorkomen dat sommige mensen erg lang wachten, terwijl anderen heel snel worden geholpen.

Staatssecretaris Haars: Dat probleem zal toch blijven bestaan. De één is bereid, alles te aanvaarden zo lang er maar een kind komt, terwijl de ander bij voorbeeld alleen een meisje beneden de drie maanden wil. Daartegen kan men niets beginnen.

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat heb ik ook gezegd. Ik heb gezegd dat de differentiatie die in zo'n systeem kan plaatsvinden in feite neerkomt op de matching zoals deze op dit moment ook al plaatsvindt, namelijk dat, als er een kind is, afgewogen moet worden bij welke ouder het het beste terecht kan. Ik denk dat wij dan ongeveer op hetzelfde spoor zitten.

Staatssecretaris Haars: Dat gebeurt nu ook!

De heer Nijpels (VVD): Ja, precies. Maar in het nieuwe systeem gebeurt dit veel minder, omdat we dan zitten met een groot aantal vergunninghouders die allemaal hun eigen lijst hebben.

Staatssecretaris Haars: Ik geloof dat de motie, zoals deze hier ligt, op dit moment onverstandig is. Zij geeft wat dingen door elkaar aan, waar men niet helemaal uitkomt, ten aanzien van de wachtlijsten. Daarnaast wordt in deze motie gevraagd een centrale organisatie of een Raad van Overleg en Advies. Ik heb, toen ik over vergunningen sprak, al geprobeerd te zeggen dat wij bereid zijn te trachten een gezamenlijk overleg op te zetten voor het verlenen van de vergunningen. Anderzijds heb ik hier ten aanzien van de voorlichting gezegd, dat wanneer de vergunninghouders elkaar kunnen vinden op een gezamenlijke voorlichting, de overheid bereid is te bezien in hoeverre een bijdrage kan worden verleend.

Ik hoop dat er vanuit het particulier initiatief aanzetten tot stand komen voor die samenwerking op voorlichtingsgebied. Ik heb echter wel wat moeite met de gedachte daar een zo gestructureerd overlegorgaan uit te krijgen, waarin dan bovendien Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking zitten. Ik dacht dat men deze dingen uit elkaar moest halen. Ik begreep dit aanvankelijk ook uit de stellingen van mevrouw Cornelissen.

Er is wel een regelmatig interdepartementaal overleg met Buitenlandse Zaken en ook wel een beetje met Ontwikkelingssamenwerking over de hele wijze waarop in het buitenland die zaken worden bekeken. Noemt u dit een interdepartementale stuurgroep - akkoord; daarmee heb ik geen probleem.

Haars

Daartegenover staat dat de advisering ten aanzien van de adoptie op het ogenblik bij het College van Advies ligt. Ik heb wat moeite om dat stuk nog weer in een apart orgaan te leggen, terwijl het derde punt, betreffende de voorlichting, naar mijn visie helemaal in het particulier initiatief ligt. Ik zou derhalve de zaken uit elkaar willen houden. Wel ben ik het ermee eens dat overlegpunten niet kunnen worden gemist. We doen er echter mijns inziens fout aan om die hele zaak in één groot orgaan te brengen.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil er graag nog één opmerking over maken, dan ben ik daarmee klaar. De motie nodigt ook duidelijk uit dat er een centrale organisatie en/of een Centrale Raad voor Overleg en Advies komt. Wat willen wij daarmee realiseren? Dat is wat nu ook al min of meer in het BOA aan de gang is. Er is de noodzaak tot een zo belangrijk en goed overleg, dat wij dit zouden moeten structureren. Ik heb eerst gedacht in de motie vast te leggen: een Raad voor de Adoptie, waarbij automatisch de drie ministeries die ik zoeven noemde en die ik er alle drie bij zou willen betrekken, bij voorbeeld een adviserende functie hebben. Het zou ook kunnen zijn: een overlegorgaan, een platform, waarin een ieder aanwezig is. Kortom, er is een aantal variabele mogelijkheden. Ik heb die uitspraak nog niet definitief willen doen, omdat ik denk dat het goed is dat die Raad in de komende wetgeving ook inderdaad gestalte gaat krijgen en dat de gedachten daarover nog meer zouden moeten worden uitgekristalliseerd.

Ik zal een ander beeld noemen waarvan ik in dit verband heb gedacht. Als wij kijken naar onze oorlogsslachtoffers, dan hebben wij daar een lodo voor, een informatie- en documentatiecentrum waarin alle participanten zijn vertegenwoordigd. Wij vonden een raad hier te zwaar. Er zijn nog andere mogelijkheden, bij voorbeeld op het terrein van de zwakzinnigenzorg, waar wij meer spreken van bepaalde overlegorganen als raden. Ik heb op dit moment nog niet de uitspraak willen doen wat die taak precies moet zijn, maar aan beide elementen denk ik.

Ik denk zowel aan de informatie die de Staatssecretaris ook noemt. Anderzijds denk ik ook aan een platform van overleg waarbij ik het woord 'nazorg' nog niet erin geschreven heb - ik had dit er ontzettend graag ingezet - zodat dit ook een mogelijkheid zou zijn waar

op adoptiefouders zouden kunnen terugvallen. De raden voor de kinderbescherming doen immers niet aan nazorg want daarvoor moet men zich tot de gebruikelijke organen wenden. Kortom, het is een poging om te komen tot een overlegsituatie waarin de Staatssecretaris en wij duidelijk uitgenodigd worden erover na te denken welke structuur die moet hebben, want een structuur moet er komen.

De Voorzitter: Ik heb de indruk dat mevrouw Cornelissen straks aan haar derde termijn wil beginnen.

Staatssecretaris Haars: Ik heb laten merken, dat ik geen bezwaar heb tegen overlegmogelijkheden. Ik heb er wel moeite mee om alles in één potje te duwen. Ik heb geprobeerd duidelijk te maken dat er een overleg over de vergunningenmethode nodig is. Ik heb duidelijk gemaakt dat er interdepartementaal overleg nodig is ten aanzien van het buitenland. Ik ben het er ook mee eens dat er overleg over de voorlichting nodig is. Wanneer mevrouw Cornelissen haar motie wil handhaven, zou ik die toch iets anders willen zien want ik heb er wat moeite mee. Als ik het voor het zeggen zou hebben, zou ik een motie willen horen die stelt: op vele punten zijn overlegmogelijkheden nodig, verzoekt de Regering in het kader van de verdere ontwikkeling de overlegpunten nader vast te stellen en daaromtrent aan de Kamer voorstellen te doen. Dan hebben wij iets meer ruimte, want wij komen nu toch al te veel in een keurslijf om de ruimte te scheppen die wij bij de ontwikkeling ten aanzien van de vergunningen, ten aanzien van de voorlichting, ten aanzien van het particulier initiatief - waaraan ik niet wil voorbijgaan - nodig hebben. Van de motie zoals die er nu ligt en waarvan ik de grondgedachte zoals mevrouw Cornelissen die heeft uitgelegd, bepaald niet verwerp, vind ik de formulering te intensief.

De heer Nijpels (VVD): Ten aanzien van de particuliere organisaties zou ik willen opmerken, dat het met name de particuliere organisaties zijn die hebben aangedrongen op deze organisatievorm. Wat dat betreft wordt de Staatssecretaris alleen maar gesteund door vrijwel alle adoptie-organisaties die op dit moment in ons land werkzaam zijn.

Staatssecretaris Haars: Er zit echter één addertje onder het gras, namelijk het feit dat zij moeten participeren. Ik heb toch wel wat moeite om aan de vergunning de eis van de samenwerking te verbinden. Dat is mij iets te

machtig. Ik kan mij best voorstellen dat ik bij de vergunningverlening daarover wel op de een of andere wijze een kleine hint zal geven. Anderzijds wacht ik ten aanzien van de voorlichting het particulier initiatief af. Ik heb gezegd: dan kan ik overwegen om alsnog ... en zovoorts.

Mevrouw Cornelissen (CDA): In hoeverre biedt het particulier initiatief daartoe mogelijkheden?

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Mag ik verder gaan, want anders kom ik nooit door mijn massa heen?

Ten aanzien van adopties in het buitenland, hebben mevrouw Cornelissen en mevrouw Korte gevraagd of ratificatie van de verschillende verdragen mogelijk is. Op 17 maart 1981 is het gevraagde advies uitgebracht ten aanzien van de goedkeuring van het verdrag en de regeling conflictenrecht. De wetsontwerpen worden thans op het Ministerie voorbereid.

Mevrouw Korte heeft verder nog een vraag gesteld over die ene beslissing van de Raad van State. Dat was een anderssoortige beslissing dan de adoptie. Dat was namelijk een beslissing waarbij het ging over een erkenning van een buitenlandse adoptie. Het ging dus alleen over de toelating van het kind; niet de toelating ter adoptie maar de toelating van een kind dat geadopteerd was in het buitenland. Daarover gaan deze verdragen. Die beslissing van de Raad van State had een andere juridische basis.

Ik heb nog een vraag voor mij over de matching en het tekort. Ik wil hierover nog iets zeggen omdat mevrouw Haas er nog al wat van gezegd heeft. Wij zijn het er allemaal over eens dat een tweede controle onaanvaardbaar is. De vraag van matching is de vraag of een bepaald kind bij bepaalde ouders hoort. Het probleem van de tekorten komt namelijk voor een groot deel hieruit voort. Immers, een aantal adoptiefouders heeft hele harde eisen. Ik zei zoeven al, dat een meisje beneden de drie maanden door velen gevraagd wordt. Op een gegeven ogenblik wordt dat artikel schaars, terwijl oudere kinderen en jongens in een veel groter aantal worden aangeboden. Die worden echter minder gevraagd.

Anderzijds krijgt men bij de matching het probleem dat men bepaalde eisen stelt. In India bij voorbeeld vraagt men ouders die een godsdienst hebben, anders accepteert men de ouders niet. Men wenst daar twee kinderen van een verschillend geslacht. Als

men dus een tweede meisje wil adopteren, kan dat niet. Zo komt het dat er, hoewel er vaak genoeg beginselverklaringen zijn, het voor dat kind geen ouders genoeg zijn. Men moet kunnen kiezen tussen de adoptiefouders, zegt mevrouw Haas. Inderdaad. Er is gevraagd wie toezicht houdt op de matching. Op dit moment doet niemand dat. Ik ben ervan overtuigd dat ook bij het vergunningensysteem met alle problemen rondom, ook de vraag over de matching moet worden beschouwd.

De heer Nijpels heeft gezegd dat de illegale zelfdoeners schade aanbrengen en zelf ook strafbaar moeten zijn. Ik ben het ermee eens dat dit moet worden bekeken en dat dit op alle manieren moet worden gecontroleerd.

Het is misschien niet oninteressant een formele mededeling te doen ten aanzien van de mislukkingen. Ik heb in de stukken gezegd dat het vrijwel onmogelijk is statistisch materiaal over de mislukkingen te hebben. Dat is ook het probleem met betrekking tot de vraag over evaluatie van mevrouw Cornelissen, omdat na een jaar al een adoptie plaatsvindt en de kinderen dan wettige kinderen zijn. Ik vind het eigenlijk onjuist, ook ten aanzien van privacy, om de kinderen dan langer als geadopteerde kinderen te volgen. Dat betekent dus dat men alleen een beeld over het eerste jaar heeft. Dat is slechts een korte periode. Bovendien is het een beeld van de mislukkingen waar een maatregel is uitgesproken.

Ik heb geprobeerd de laatste 20 - ons bekende - mislukkingen iets nader te bezien. Dat zijn dus mislukkingen van kinderen die vrijwel direct nadat zij bij de adoptiefouders als pleegkinderen zijn gekomen, op de een of andere manier weer uit het gezin weggaan door een maatregel. Dan blijkt - het is natuurlijk een beeld dat weinig statistische waarde heeft, maar dat toch even een beeld is - dat van de 20 gevallen 12 adoptiefkinderen boven de 6 jaar waren, dat van 13 van de 20 gevallen ook eigen kinderen in het gezin aanwezig waren en dat in 7 gevallen het oudere adoptiefkinderen en eigen kinderen betrof.

Ik zeg niet dat het een bewijs is, maar het geeft even een beeld dat zou kunnen leiden - ik zeg het zeer voorzichtig - tot de gedachte dat toch oudere adoptiefkinderen wat meer problemen geven en in een gezin met eigen kinderen een schokreactie geven. Ik ben het ermee eens dat meer onderzoek nodig is. Er zijn echter zo weinig mogelijkheden omdat men toch niet

de mensen die al geadopteerd zijn, wil volgen omdat zij geadopteerd zijn. Mevrouw Cornelissen zegt dat nazorg nodig is. Ik zou dolgraag nazorg hebben, maar dat behoort in het normale maatschappelijk werk en niet in de adoptie in mijn visie.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb begrepen dat ik maar heel kort mag repliceren. Ik zal het in sneltreinvaart doen. Ik wil beginnen met de Staatssecretaris hartelijk te danken voor de antwoorden en de wijze waarop zij heeft geprobeerd ons te laten meedenken in de problemen rond een goede regeling van de interlandelijke adoptie.

De Staatssecretaris was dermate enthousiast in het begin dat ik de vraag heb opgeschreven of de Staatssecretaris kan meedelen hoever zij met de wetgevende arbeid op dit terrein is c.q. nog kan komen.

Ik kreeg het gevoel dat de Staatssecretaris daarmee al dapper bezig was. Ik zou er graag nog iets meer over horen.

De Staatssecretaris en ik hebben elkaar misschien op het punt van het medisch onderzoek niet helemaal goed begrepen. Het is mogelijk dat ik in mijn enthousiasme twee dingen door elkaar heb gehaald. De gezondheidsverklaring wordt afgegeven door het land van herkomst. Wie controleert dit? Wie is uiteindelijk verantwoordelijk voor die verklaring? Welke instructies hebben degenen die in het land van herkomst deze verklaring moeten afgeven? De Staatssecretaris kan daarop niet onmiddellijk invloed uitoefenen, maar het is toch wel een probleem. Omdat de Staatssecretaris dat niet kan controleren heb ik de suggestie gedaan een aantal kinderartsen in ons land ermee te belasten het kind, zodra het in ons land is, aan een onderzoek te onderwerpen. Ik doe deze suggestie mede naar aanleiding van de studiedag van de noordelijke pleegouders over dit probleem.

Ik heb een korte vraag, die de Staatssecretaris nu zeker niet kan beantwoorden. Ik zou het echter zeer op prijs stellen indien zij die schriftelijk zou beantwoorden. Kan zij mij zeggen hoeveel gehandicapte adoptiefkinderen er in Nederland zijn?

Ik ga niet in op het probleem van de wachttijd, daarover hebben wij al zoveel geïnterrumped.

De Staatssecretaris heeft ons een verduidelijking gevraagd over onze uitspraak over het aantal te adopteren kinderen. Ik heb alle respect voor de distributieve rechtvaardigheid die de

Staatssecretaris wil toepassen. Zij heeft er mij destijds, toen ik in de Kamer vroeg of het niet mogelijk zou zijn kinderloze ouderparen voorrang te geven bij het gezinsonderzoek, van overtuigd dat het belang van het kind het enige doorslaggevend uitgangspunt is. Ik stelde die vraag destijds wellicht enigszins onder de druk van die ouders. Ik zag dat een aantal mensen geen vervulling van hun leven konden vinden zonder een kind. Onder die druk heb ik mij tot die vraag laten verleiden. Ik laat mij daar niet nogmaals toe verleiden.

Ik denk dat het belang van het kind het enige argument en het enige uitgangspunt kan zijn bij de vraag of een kind al dan niet wordt geplaatst. Het aantal beginseltoestemmingen, het aantal verzoeken en ook het aantal kinderen dat als derde, vierde of volgende kind wordt geplaatst is nog geen procent van het totaal: 0,3% van de kinderen wordt als vierde kind geplaatst. Voor het derde kind heeft de Staatssecretaris al in zekere zin toestemming gegeven. Het gaat dus om een heel klein percentage. Mijns inziens moeten wij ons niet ter wille van dit percentage op dit gevaarlijke terrein gaan begeven en aan die verdeling gaan werken, ook al kan het in sommige gevallen om het derde, vierde of vijfde kind gaan.

Tussen de Staatssecretaris en mij bestaat toch verschil van mening over de garantverklaring. In de nota wordt inderdaad melding gemaakt van betaling van een eventuele terugreis. Er wordt ook op gewezen dat men een garantverklaring moet afleggen. Geldt deze garantie nu wel of niet na de adoptie? Als het kind de Nederlandse nationaliteit heeft en recht heeft op sociale voorzieningen dan zijn de ouders onderhoudsplichtig.

De suggestie wordt gewekt dat een en ander erg veel geld kan kosten. In eerste instantie heeft de Staatssecretaris hierop al geantwoord. Het is mijns inziens echter goed, heel duidelijk te maken dat adoptie niet een zaak is voor degenen die veel geld hebben. Zo komt het nu vaak over, iedere Nederlander die dit wil en daarvoor geschikt is, moet in beginsel een kind, ook een buitenlands kind kunnen adopteren.

Ik wil nog een enkele opmerking maken over de centrale wachttijd. De Staatssecretaris heeft al wat gezegd over de door de heer Nijpels en mij hierover ingediende motie.

Uit de aard der zaak moet het onderzoek aangevraagd worden bij het Departement. De beginseltoestemmingen zijn alleen op het departement be-

Cornelissen

kend. De Staatssecretaris zegt, dat deze beginseltoestemmingen alleen afgegeven worden, wanneer daarom door vergunninghoudende instanties wordt gevraagd. Ik mis hier de mogelijkheid voor vergunninghoudende instanties om te weten te komen hoeveel beginselverklaringen er zijn.

Ik zal hierop nu niet verder ingaan. Ik zal de opmerkingen van de Staatssecretaris betreffende de motie nogmaals goed overwegen. Verder wil ik overleg plegen met de mede-indiener van de motie en anderen.

De Staatssecretaris heeft gezegd, dat de door mij gevraagde interdepartementale stuurgroep er in feite al is, zij het dat deze stuurgroep iets minder met Ontwikkelingssamenwerking samenwerkt. Ik denk dat het noodzakelijk is, dat er een interdepartementale stuurgroep is, waarin Justitie, Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Zaken participeren, juist waar ik de adoptie geplaatst heb in de totaliteit van ontwikkelingshulp.

Dit is noodzakelijk voor het voeren van een totaal-beleid. Dit beleid moet dan ingebracht worden in een platform, een raad of wat dan ook. Wij komen hierop terug bij de heropening van de beraadslagingen wanneer deze motie in stemming wordt gebracht.

□

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de Staatssecretaris danken voor het uitvoerige antwoord dat zij op mijn vragen heeft gegeven. Ten aanzien van de ingetrokken verzoeken, sluit ik mij aan bij de vraag, zoals die is geformuleerd door mevrouw Cornelissen, namelijk te bevorderen dat er hetzij door het WODC hetzij door de wetenschappelijke wereld een duidelijk onderzoek wordt gedaan.

Verder heeft de Staatssecretaris een aantal mededelingen gedaan over de wijze waarop zij in de toekomst denkt het toezicht op het gehele adoptie-beleid te verscherpen. De binnenlandse controle mogelijkheden zullen wij terugvinden in wetsvoorstellen. Ik neem aan dat wij ook de verscherping, zoals wij die hebben aangegeven, straks in de uitwerking zullen terugvinden.

Mevrouw Cornelissen heeft reeds opgemerkt, dat het weinig zinvol is op dit moment over de wachttijd met de Staatssecretaris te discussiëren. Wij zijn het duidelijk niet eens. De Staatssecretaris wil niet naar de termijn van zes maanden. Wij zullen afwachten wat een volgende Staatssecretaris van Justitie op dit punt zal doen.

Staatssecretaris Haars: Die heeft dezelfde instrumenten als ik.

De heer Nijpels (VVD): Hij of zij speelt met dezelfde instrumenten, maar men weet nooit of de uitkomst ook hetzelfde is.

De Staatssecretaris heeft gezegd, dat zoveel mogelijk gestreefd wordt naar uniform onderzoek bij de raden. Zij heeft ook gezegd, dat wordt ingegaan op klachten als die er zijn. Dit houdt in, dat het beleid zich concentreert op die situaties waarbij heel duidelijk sprake is van klachten. Heeft de Staatssecretaris nog andere methoden om te controleren hoe de onderzoeken plaatsvinden? Worden de betreffende circulaire goed nageleefd? Vindt er een bepaalde vorm van rapportage plaats?

Mijn fractie hecht er buitengewoon aan, dat het kind zo jong mogelijk in het adoptiegezin terechtkomt. Dit is van groot belang voor de maatschappelijke integratie. Natuurlijk twijfelt niemand aan de bereidheid van ouders ook oudere kinderen zoveel mogelijk in het gezin op te nemen. Het gaat er echter om dat het kind een optimale kans krijgt in de samenleving te integreren. De leeftijd van het kind kan hierbij een belangrijke rol spelen.

Ten aanzien van de gezinsgrootte, zegt de Staatssecretaris dat wij haar verdenken van verkeerde zaken. De Staatssecretaris gaat in haar beleid uit van een norm van twee kinderen. Op basis van die norm meent zij tot een rechtvaardige verdeling te kunnen komen. Als een limiet wordt aangehouden dan moet ergens van worden uitgegaan. Uitgangspunt voor de Staatssecretaris is de norm van twee kinderen. Over die grens zijn wij het niet met elkaar eens. Impliciet is de Staatssecretaris bezig met het bepalen van de gezinsgrootte.

Staatssecretaris Haars: Er zijn te weinig kinderen. Moet ik die kinderen in één grote groep bij elkaar brengen of moet ik accepteren dat het aantal over een zo groot mogelijk aantal adoptieouders wordt verdeeld? Als dit laatste gebeurt, leidt dit tot kleinere gezinnen. Ik heb geen bezwaar tegen grote gezinnen, integendeel, zij zijn veel gezelliger dan kleine. Dat is echter een persoonlijke mening. Vele adoptieouders willen kinderen hebben, maar er zijn maar betrekkelijk weinig kinderen. Zo lang er niet voldoende kinderen zijn voor het vormen van gezinnen van vijf à zes kinderen, kan beter worden begonnen met een kleiner aantal. Dat betekent niet, dat ik zeg, dat ieder gezin over twee kinderen moet kunnen beschikken. Ik zal wel wijzer zijn.

De heer Nijpels (VVD): Uw intenties zijn heel goed, maar het gevolg van uw beleid is natuurlijk toch wel dat u uitgaat van een bepaalde gezinsgrootte. Anders kunt u niet tot die verdelende rechtvaardigheid komen. Ik praat niet over uw intenties, maar het gevolg ervan is uiteindelijk toch dat u zegt dat de kinderen verdeeld moeten worden en dat twee kinderen daarbij een redelijk uitgangspunt is. Daar komt het op neer.

Staatssecretaris Haars: Ja, maar als je het andersom doet, betekent dit dat er vijf kinderen bij het ene gezin zijn en nul bij het andere. Dat vind ik nog veel onbillijker.

De heer Nijpels (VVD): Nu zijn wij waar wij wezen willen. Hieruit blijkt duidelijk dat wij op dit punt op een andere lijn zitten dan de Staatssecretaris. Mede namens mevrouw Cornelissen deel ik mede dat wij onze motie hierover zullen handhaven. De verdelende rechtvaardigheid, waar de Staatssecretaris een voorstandster van is, kan ook gevonden worden door de plaatsing op de wachtlijst. Uiteindelijk zal iemand die in aanmerking wenst te komen voor een tweede of derde kind ook een plaats innemen op de wachtlijst. Naar onze mening is de wachtlijst een genoegzame vorm van verdelende rechtvaardigheid.

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn het niet eens en ik geloof ook dat de geachte afgevaardigde mij niet wil begrijpen. Je kunt wel op een wachtlijst staan, maar als ik in een jaar 1500 kinderen kan verdelen over een aantal adoptieouders en ik accepteer dat adoptieouders vier of vijf kinderen hebben, is automatisch het resultaat dat andere ouders minder of geen kinderen krijgen. Dat is geen kwestie van 'graag willen of niet willen', maar dat is een resultaat van het feit dat er op dit moment te weinig kinderen zijn. Het maakt niet uit of ik de wachtlijsten nu langer of korter maak. Vandaar mijn voorstel - ik zal er geen halszaak van maken -, want ik weet niet hoe het anders moet. Dat gaat helemaal niet over de controle van de gezinsgrootte. Het gaat er alleen maar om dat wij betrekkelijk weinig kinderen en betrekkelijk veel adoptieouders hebben.

Mevrouw De Korte-Van Hemel (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat er verschil van opvatting bestaat tussen de Staatssecretaris en de commissieleden. De Staatssecretaris behoeft het zich niet aan te trekken dat er te weinig kinderen zijn. Het gaat niet om produkt dat de Regering levert. Dat kan en be-

Nijpels

hoort zij niet te leveren, maar de Staatssecretaris stelt zich op alsof zij ervoor verantwoordelijk is dat er maar zo weinig kinderen zijn. Maar dat behoort de Regering zich niet aan te trekken. Het gaat om het belang van het kind.

Staatssecretaris Haars: Akkoord.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Het is best mogelijk dat als er meer beginsel-toestemmingen zijn, er meer kinderen zouden komen.

Staatssecretaris Haars: Wishful thinking!

De heer Nijpels (VVD): Het zal duidelijk zijn dat mevrouw Cornelissen en ik bij het indienen van de motie voor ogen hebben gehouden dat een en ander in sommige gevallen ertoe kan leiden, dat er inderdaad grotere gezinnen komen en dat wij bewust accepteren dat mensen die lager op de wachtlijst staan en nog geen kind hebben pas in latere instantie voor zo'n kind in aanmerking komen. Dat gevolg aanvaarden wij ook heel duidelijk.

Vervolgens kom ik bij de centrale registratie en bij het nieuwe beleids-overlegorgaan zoals mevrouw Cornelissen en ik dat voor ogen hebben. Ik merk heel duidelijk op, dat ik voor dat orgaan een aantal taken zie.

De eerste taak is het geven van informatie en voorlichting aan aspirant-adoptiefouders en het coördineren en het regelen daarvan. Dit staat naast de activiteiten van de adoptie-organisaties zelf, die als er eenmaal sprake is van adoptie ook aan begeleiding doen.

Als tweede taak moet dit orgaan, naast het ministerie, de registratie van de afgegeven beginselverklaringen bijhouden.

De derde taak is het beheren van de centrale wachtlijst.

Als vierde taak zien wij het functioneren als overlegorgaan voor de betrokken vergunninghouders. De vijfde taak is bij het adviseren van het Ministerie van Justitie over het interlandelijke adoptiebeleid. Dat zijn de vijf taken die ik ook in mijn inleiding heb aangegeven. In deze richting denken wij. Het is inderdaad verstandig dat wij hierover nog nader overleg plegen, want wij onderscheiden heel duidelijk de centrale wachtlijst en de registratie zoals die nu plaatsvindt en zoals die bij de nieuwe instelling kan gaan plaatsvinden.

Er zijn ten slotte twee vragen van mij nog niet beantwoord. De eerste vraag ging over de gehandicapte kinderen. Ik heb de Staatssecretaris erop attent ge-

maakt dat naar mijn mening de vreemdelingen-circulaire op een bepaald punt niet in overeenstemming is met de gedachte zoals die in de nota naar voren gekomen is. Ik heb voorgesteld om aan die circulaire als criterium toe te voegen, dat het te adopteren kind later, als volwassene, zelfstandig moet kunnen functioneren. Op die vraag heb ik nog geen antwoord gekregen.

Staatssecretaris Haars: Ik heb daarop wel geantwoord. Ik heb uitdrukkelijk gezegd, dat dit één van de punten zou zijn. De hele vreemdelingen-circulaire vervalt zodra wij met een wet komen. Ik heb het wel genoemd.

De heer Nijpels (VVD): Dan heb ik dat ten onrechte opgemerkt. Ik zal mijn oren laten uitspuiten!

De tweede onbeantwoorde vraag betreft de adoptie voor financieel zwakkeren. De Staatssecretaris is niet ingegaan op de mogelijkheden die eventueel geboden zouden kunnen worden aan mensen die financieel niet in staat zijn, kinderen te adopteren, maar die toch in dezelfde omstandigheden verkeren als de mensen die wel financieel in staat zijn een kind te adopteren.

□

Mevrouw Korte-Van Hemel (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de Staatssecretaris voor de beantwoording van de vragen en ook zeker voor de wijze waarop zij de motie van de heer Nijpels en mij is tegemoet getreden.

De Staatssecretaris heeft even gesproken over de uitspraak van de Raad van State, die ik als tweede heb genoemd. Zij heeft gezegd dat er een andere juridische basis aan ten grondslag lag. Ik heb de uitspraak opgevoerd omdat ik van mening ben – ik zal deze mening ook handhaven – dat door de Raad van State in een trits uitspraken zijn gedaan, waardoor naar mijn gevoel een wijziging heeft plaatsgevonden van de hele beoordeling van adoptie en wat daarmee samenhangt vanuit het vreemdelingenbeleid naar een soort jeugdwelzijnsbeleid. Deze uitspraak heeft een eigen waarde.

□

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is plezierig te horen dat wat het uitgangspunt van de interlandelijke adoptie betreft er een grote mate van overeenstemming is: de zorg voor het kind. In dat kader is de Staatssecretaris nog eens uitgebreid ingegaan op de controlemogelijkheden die moeten ontstaan in het in te stellen

vergunningstelsel. Het is nog geen uitgewerkt stelsel volgens de Staatssecretaris, zodat alle hier gedane voorstellen eventueel nog kunnen worden meegenomen. Achter deze zaak moet echter wel vaart worden gezet en dan moet de Staatssecretaris niet zeggen: ik moet al zoveel doen.

Staatssecretaris Haars: Ik moet veel doen.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): d'Accord, maar daar zijn wij voor ingehuurd.

Ik heb er in eerste termijn mijn vertrouwen over uitgesproken, dat er wrevel is en dat er problemen in het land zijn ter zake en wellicht ook ongerechtigdheden bij het werven van de betrokken kinderen in het buitenland. Ter wille van het doel dat wij allen in dit geval nastreven, moet spoed achter deze zaak worden gezet. Wanneer kan volgens de Staatssecretaris een vergunningstelsel worden ingevoerd?

De Staatssecretaris zei dat elke opname moet worden gemeld aan Justitie en dat ook de vreemdelingenpolitie een melding moet doen. Dekt dit alle gevallen? Moeten ook de afdelingen van de burgerlijke stand van de gemeenten geen melding doen?

Staatssecretaris Haars: Ik dacht dat ik gezegd had dat ook de gemeenten moeten melden.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Akkoord. De Staatssecretaris heeft gezegd dat bekeken zal worden of sancties moeten worden opgelegd in het kader van het strafrecht. Ik denk echter dat wij erg voorzichtig moeten zijn met het instellen van strafsancities. Wat betreft de instellingen, die niet aan de voorwaarden voor de vergunning voldoen, zal naar mijn mening in de eerste plaats moeten worden gedacht aan administratieve sancties in casu het intrekken van de vergunning. Pas daarna kan men denken aan strafsancities.

Wat betreft de illegale particulieren, de zelfdoeners, zal de administratieve sanctie van het elders plaatsen van het kind zo zwaar wegen dat een strafsanctie nauwelijks meer nodig zal zijn. Ik vind dan wel dat die administratieve sanctie moet worden geëffectueerd.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gesproken over het medisch onderzoek van de ouders. De Staatssecretaris sprak over een gezondheidsverklaring, afgegeven door een derde arts. Het is natuurlijk duidelijk dat een kind niet kan worden geplaatst bij adoptiefouders met open t.b.c. Maar hoe kan een derde arts een verklaring afgeven zonder een onderzoek? Er is dus toch nog

Haas-Berger

sprake van een extra onderzoek. Mijn voorstel is om in gevallen, waarin sprake is van besmettelijke en gevaarlijke ziekten, de eigen arts in te schakelen. Ik ben niet voor een apart medisch onderzoek of is de Staatssecretaris van plan richtlijnen op te stellen op dit punt?

De Staatssecretaris heeft verder gezegd dat het aantal verzoeken, dat wordt ingetrokken, vrij groot is. Zolang wij echter niet weten waarom die verzoeken worden ingetrokken kunnen wij geen antwoord geven op de vraag of de wachttijd een half of een heel jaar moet zijn. Nu zegt men, dat men 2 maanden is ingelopen. Dat is natuurlijk prachtig, maar hoe werkt op dit moment de praktijk? Na verloop van tijd is een aantal aanvragen weggevoerd en de Staatssecretaris geeft toestemming om de in het volgende halfjaar ingediende aanvragen in behandeling te nemen.

Die lijst van verzoeken wordt niet sneller weggewerkt dan in het tempo waarin de langzaamste van die raden werkt. Ik denk dat het systeem daarom heel langzaam zal werken. Ook al hebben de raden het verschrikkelijk druk, het zou toch mogelijk moeten zijn om aparte adoptie-units bij de raden in te stellen, desnoods een paar units voor een aantal raden, gewoon omdat een aantal raden er de 'menschkracht' niet voor heeft. Ik wil niet treden in wat hier ook wel over gezegd is, namelijk dat een aantal raden het niet zou willen. De kleinere raden vormen de zwakste schakel; daarom lijkt het mij goed, in zulke situaties extra 'menschkracht' in te zetten.

De Staatssecretaris heeft gezegd, dat het betuttelende werken van de raden haar instemming niet heeft en dat zij haar afkeuring kenbaar zal maken. Dat doet mij deugd, maar ik vraag me wel af, wat de Staatssecretaris er tot nu toe aan gedaan heeft. Is er al verbetering in de situatie opgetreden?

Ik heb voorgesteld, de grens van 40 jaar te laten gelden voor één ouder. De Staatssecretaris heeft een extreem voorbeeld gegeven, waarbij de ene ouder 35 is en de andere 60. Het kan voorkomen. Het lijkt mij echter een exceptioneel geval als in een dergelijke situatie tot adoptie wordt besloten. Als men dat echter wil, zal de jongste ouder zich het meeste met het kind bemoeien, zeker in het voorbeeld dat de Staatssecretaris gaf. Daar gaat het dan om. Bovendien zullen dergelijke extreme gevallen zich nauwelijks voordoen.

Mijnheer de Voorzitter! Mijn volgende punt betreft het maximale aantal te

adopterende kinderen per gezin. Ik heb gesteld – en dit sprak de Staatssecretaris wel aan – dat het mogelijk is dat één geadopteerd kind zich eenzaam voelt binnen een gezin. Naar mijn mening is het niet zo noodzakelijk vast te houden aan het maximum van twee kinderen per gezin, gezien het feit dat het aantal aanvragen voor een derde of vierde adoptiekind niet zo groot is. Bovendien is het ook goed mogelijk dat als er twee kinderen zijn, deze zich ook niet helemaal gelukkig voelen, omdat zij gewend zijn in grote gezinnen met meer kinderen op te trekken. Toch is de gedachtengang van de Staatssecretaris een grote stap vooruit vergeleken bij hetgeen zij oorspronkelijk heeft voorgesteld. Ik ben in ieder geval blij met haar suggestie.

Mijnheer de Voorzitter! Ik denk, dat het voorstel van de Staatssecretaris over het voorlichten en informeren van de aspirant adoptiefouders kan worden gerealiseerd, als het particulier initiatief het 'voortouw' neemt en als zij bereid is daar een bijdrage tegenover te stellen. Ik ben blij dat de Staatssecretaris dit voorstel heeft gedaan.

Het gaat hier nadrukkelijk om de zorg voor de goede gang van zaken in het buitenland en in Nederland en om de problemen, waarmee ook de aspirant adoptie-ouders te maken krijgen. In dat kader zullen wij moeten stellen dat die belangrijke functie behouden moet blijven. Ik ben blij dat de Staatssecretaris ons daarin tegemoet is gekomen.

□

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Tot mijn spijt heb ik een deel van deze vergadering gemist. Ik neem toch de vrijheid in tweede termijn het woord te voeren, nu de heer Mertens de bijdrage van D'66 in eerste termijn heeft voorgelezen.

Ik dank de Staatssecretaris voor haar uitvoerige beantwoording. Ik wil in de eerste plaats terugkomen op de interdepartementale samenwerking waarover ook mevrouw Cornelissen sprak. Ik denk dat mevrouw Korte al refereerde aan de afgelopen week toen wij op de Filippijnen van heel dichtbij de problemen van internationale adoptie tot ons verdriet meemaakten. Wij zijn daar overtuigd van het feit hoe enorm deze problematiek met het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking samenhangt. Mevrouw Cornelissen zei daarnet hoopvol dat er misschien wel meer kinderen kunnen komen als er meer ouders beschikbaar

zijn. Wij zijn geneigd om te denken dat ouders hier die ontzettend graag een kind willen adopteren, goed geholpen worden. Wie ook ziet hoe blij pleegouders zijn met een adoptiekind dat zij hebben opgehaald, wordt in die gedachte gesteund.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mevrouw Wessel heeft mijn eerste interventie niet kunnen beluisteren. Daarin heb ik een brief voorgelezen van de stichting Kind en Toekomst. Daaruit blijkt dat in Indonesië vele kinderen door ouders achtergelaten moeten worden. Ik vind dat zeker geen ideale situatie en ik heb dat juist betoogd.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Dan zijn wij het hierover dus eens. Ik suggereerde trouwens in het geheel niet dat wij het niet eens waren; ik wilde echter de andere kant belichten. Wij hebben toevallig van dichtbij een geval meegemaakt waarbij een moeder in Manilla haar kind afstond. Dit gebeurde in een cafeetje, zoals dat vaak voorkomt in Manilla. De pleegvader haalde daar het kind op. Het was ontzettend moeilijk om te zien hoe zo'n moeder haar baby zag verdwijnen. Toen realiseerde ik mij dat er weinig wordt gesproken over de nazorg voor de ouders die hun kind afstaan.

Wij kunnen natuurlijk stellen dat dit niet onze zaak is, maar dat dit valt onder beleid van het land waarin het kind wordt afgestaan. In het geheel van de internationale adoptie wordt aan die problematiek naar mijn mening ontzettend weinig aandacht besteed. Dit trof mij met name in Manilla, waar de Paus zo duidelijk aan iedereen heeft opgedragen niets aan geboorteregeling te doen.

Ik vroeg mij af in hoeverre internationale adoptie een oplossing kan bieden voor deze problemen. Ik denk dat met adoptie niet alle problemen kunnen worden opgelost. Ik denk dat juist interdepartementale samenwerking tussen Justitie en Ontwikkelingssamenwerking nodig is en dat bij Ontwikkelingssamenwerking duidelijk moet worden dat geboorteregeling een onmisbaar element is in het beleid van een regering wat dit punt betreft. Daarom ben ik erg blij dat er een interdepartementale stuurgroep ingesteld wordt. Is deze stuurgroep echt al geïnstitutionaliseerd?

Ik denk daarbij aan een interdepartementale samenwerking tussen Ontwikkelingssamenwerking, Buitenlandse Zaken, Justitie en Volksgezondheid. Dit laatste departement noem ik in verband met de geboorteregeling. Wordt er momenteel alleen nog maar infor-

meel met elkaar gepraat of heeft deze stuurgroep al een geïnstitutionaliseerde werkwijze? Wanneer dit niet zo is zou ik daar zeer voor willen pleiten.

Het is mij opgevallen dat pleeggezinnen op de Filippijnen — waar de regels voor adoptie heel streng zijn — relatief weinig in aanmerking komen voor adoptie. Westerse gezinnen hebben namelijk veel meer kans op adoptie van een Filippijns kind. Dit komt omdat de gezinnen op de Filippijnen een veel lager inkomen hebben. De instanties die op de Filippijnen bemiddelen geven veel eerder een kind weg aan Westerse gezinnen, die relatief rijk zijn. In dit opzicht ben ik het helemaal eens met mevrouw Cornelissen, ik hoop dat zij dit goed luistert, dat het ontzettend verdrietig is dat in dit soort zaken rijk en arm zulke ongelijke kansen hebben en hierdoor gezinnen in het land zelf minder kansen krijgen.

Tegelijkertijd wil ik als technisch punt aansnijden, dat de verdeling van het adoptiebeleid over de directie kinderbescherming en vreemdelingenzaken er misschien ook wel eens toe kan leiden dat er wat gebrek aan communicatie is. In hoeverre ziet de Staatssecretaris de mogelijkheid dat dit beleid beter in één directie samengevoegd kan worden? Ik heb het begin van uw betoog gemist en misschien is de Staatssecretaris hierop al ingegaan, maar zo niet, dan wil ik juist mede in verband met het interdepartementaal overleg deze vraag aan haar voorleggen.

Ik ben het eigenlijk helemaal met de Staatssecretaris eens dat hoe ouder de kinderen zijn, hoe moeilijker het is hen in te passen in de samenleving. De Staatssecretaris heeft het zelf 'cultural shock' genoemd. Ik denk dat zij dat inderdaad bedoelde niet alleen van de zijde van de pleegouders, maar ook van de zijde van het kind zelf. Welnu, ik denk ook dat, mede na de ervaring die wij nu weer gehad hebben, je met de oudere kinderen uit ontwikkelingslanden heel voorzichtig moet zijn, ook omdat zij eigenlijk veel eerder volwassen zijn dan kinderen in onze eigen samenleving. Wat dit aspect betreft, heb ik mijn motie hieromtrent aangepast omdat ik er toch bij blijf dat, gezien het voorbeeld van die gezinshereniging van een kind dat een broertje of zusje, dat net ietsje ouder is, zal moeten achterlaten, ik het ontzettend jammer zou vinden, als het alleen daardoor niet zou kunnen doorgaan. Ik heb dat in eerste termijn al toegelicht.

Motie

De Voorzitter: Door het lid Wessel-Tuinstra wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

overwegende, dat de voornaamste doelstelling van adoptie hulp aan het kind in nood is;

voorts overwegende, dat een groot aantal kinderen, voor wie niemand zich rechtstreeks verantwoordelijk voelt en die thans in zeer kommervolle omstandigheden verkeert, geen kans krijgt;

overwegende, dat kinderen uit deze ouders geboren in principe in één gezin moeten opgroeien;

voorts overwegende, dat adoptiefleegouders, die een kind boven de leerplichtige leeftijd willen adopteren, tot een zeer bijzondere gemotiveerde groep behoren;

verzoekt de Staatssecretaris van Justitie, uitzonderingen toe te laten op de toegestane leeftijd van de kinderen waar het verwante kinderen betreft die in Nederland in één gezin opgenomen kunnen worden, en dat in haar beleid tot uitdrukking te brengen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 8 (16 194).

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Mijnheer de Voorzitter! Hiermee is de eerder ingediende motie over dit onderwerp ingetrokken. Ik doel op de motie die is ingediend in de vergadering, waarin is gesproken over vreemdelingenzaken.

De Voorzitter: U zult die motie moeten intrekken tijdens een plenaire vergadering van de Kamer.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Prima. Dat zal ik doen.

Mijnheer de Voorzitter! Ik ga nog even in op de mislukkingen. Ik stel het zeer op prijs, dat de Staatssecretaris daarnaar een onderzoek heeft ingesteld. Ik ben met haar van mening, dat dit nog volstrekt onvoldoende is. Men moet dan namelijk weten hoe het in een nieuw gezin gaat met een adoptief-kind, voordat er van een echte mislukking kan worden gesproken. Met 'mislukking' doelt de Staatssecretaris waarschijnlijk op de aanvankelijke plaatsing in een bepaald gezin. Tevens zal men willen weten, of zo'n gezin later een jonger kind neemt. De Staatssecretaris heeft in dit verband juist over de wat oudere kinderen gesproken.

Ik steun dan ook graag het voorstel, dat de heer Nijpels zojuist heeft geformuleerd, om in deze richting meer onderzoek te entameren. Ik meen dat de Universiteit in Utrecht een aanvraag voor een onderzoek ter zake heeft voorgelegd aan het Ministerie van Justitie. De universiteit heeft daarbij verzocht, het onderzoek te steunen. Ik beveel dat dan ook heel graag nader aan bij de Staatssecretaris.

Ik geloof, dat de Staatssecretaris niet helemaal heeft begrepen waarom ik de termijn van vijf jaar huwelijk wil veranderen in drie jaar. In het Burgerlijk Wetboek staat dat men om voor adoptie in aanmerking te komen vijf jaar met elkaar getrouwd moet zijn. Die eis is helemaal gebaseerd op de situatie dat men kinderen neemt, nadat de eigen gezinsplanning is mislukt of dat men van mening is dat het eigen gezin is voltooid en dat men het gezin nader wil aanvullen met adoptiefkinderen.

Zoals wij echter al in onze eerste bijdragen hebben gezegd, zijn er op dit ogenblik ook groepen mensen die geen eigen kinderen willen hebben, die middels internationale adoptie toch een gezin willen stichten. Dan is vijf jaar gewoon ontzettend lang. Het lijkt mij dat wij toch tot een verlaging kunnen overgaan. Een huwelijk dat drie jaar heeft bestaan heeft toch wel een zekere stabilisatie, zeker als wij zien dat de meeste echtscheidingen binnen één of twee jaar plaatsvinden.

Staatssecretaris Haars: Zeven jaren.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Zeven jaar is een heel kritiek stadium in een huwelijk op zich.

Mevrouw Haas-Berger (PvdA): Elke zeven jaar.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Het wordt steeds meer. Ik handhaaf in elk geval mijn pleidooi voor die drie jaren.

Wat de voorlichting betreft ben ik ook niet zo verrukt van de motie-Cornelissen waarin de voorlichting en interdepartementale samenwerking op één grote hoop worden gegooit. Mevrouw Cornelissen heeft zelf gezegd dat zij er nog naar zou kijken. Ik raad haar dat zeker aan.

De Staatssecretaris weet natuurlijk dat er al lang voorlichting plaatsvindt. Justitie heeft namelijk in 1975 daarop al aangedrongen. Via een orgaan als het BOA zou dit ook uitstekend gaan. In 19 arrondissementen is er op dit ogenblik al voorlichting, juist aan de aspirant-ouders, over hun motivatie en wanneer zij onvoldoende kennis van zaken hebben.

Wessel-Tuinstra

De heer Nijpels (VVD): Ik heb mede de motie van mevrouw Cornelissen ondertekend. Ik sta daar nog steeds achter. Wij doelden erop dat er op dit moment bepaalde vormen van voorlichting zijn die alleen kunnen worden gegeven door een orgaan dat op de hoogte is van de aanvragen voor beginseltoestemming. Natuurlijk wordt de voorlichting voor een groot gedeelte door de adoptie-organisaties zelf gegeven. Dit kan echter pas gebeuren op het moment dat de beginseltoestemming er is, want dan pas zijn de namen bekend bij de desbetreffende organisaties. Wij doelen dus op een gans andere zaak.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Dan raad ik mevrouw Cornelissen en de heer Nijpels dubbel aan hun moties nog eens door te lezen. Als men het leest wanneer men er zeer fris tegenover staat, is het niet helemaal duidelijk.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Ik heb de indruk dat die frisheid ook te wijten is aan het feit dat mevrouw Wessel-Tuinstra een aantal stukken die wij van de verschillende organisaties hebben gekregen, niet heeft gelezen.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Nee, daarin vergist mevrouw Cornelissen zich. Ik ben zeer dankbaar voor het uitstekende materiaal dat verschillende verenigingen mij hebben toegestuurd. D'66 had ook niet een dergelijke goede bijdrage kunnen leveren in eerste termijn zonder de bijdragen van al deze ouderverenigingen.

De heer Nijpels (VVD): Dan blijft het dubbel merkwaardig dat mevrouw Wessel-Tuinstra deze opmerkingen maakt. Het zijn juist de verschillende organisaties geweest die in hun stukken hebben aangedrongen op de vorm die mevrouw Cornelissen en ik ook hebben gekozen.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Precies. Ik vind dat deze organisaties verdienen dat er een duidelijke motie komt. Mevrouw Cornelissen heeft trouwens zelf voorgesteld haar motie nog eens goed na te lezen.

De heer Nijpels (VVD): Dit is ook weer een misverstand bij mevrouw Wessel-Tuinstra. Mevrouw Cornelissen en ik hebben gezegd dat wij onze motie zullen aanpassen. Wij zullen bezien hoe dit moet gebeuren op het terrein van de centrale registratie en op het terrein van de wachtlijsten. Wat de informatie betreft kan ik mevrouw Wessel-Tuinstra geruststellen. Er zal geen

enkele wijziging in de motie op dit terrein plaatsvinden. Die motie is zo duidelijk als wat.

Mevrouw Wessel-Tuinstra (D'66): Ik vind het fijn dat de heer Nijpels het punt van de centrale wachtlijsten nog eens noemt. Ik was er zelf juist aan toe. De rechtvaardigheid eist dat de ouders in volgorde van aanmelding bij Justitie worden afgehandeld. Het is ook de bedoeling dat dit zo blijft, opdat op die manier niet een soort slag om ouders met toestemming ontstaat. Dat lijkt mij volstrekt heilloos. Die wachtlijst lijkt mij gewoon een eis van doelmatigheid en verdelende rechtvaardigheid.

□

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Cornelissen heeft gevraagd hoe het staat met een wetsontwerp op het terrein dat wij vandaag bespreken. Het is uiteraard in voorbereiding. Ik weet niet hoe ver de voorbereiding ervan is gevorderd. Het zal er van afhangen hoe lang dit kabinet nog demissionair kan voortgaan of ik nog in staat zal zijn, dit zelf in te dienen. Er wordt in ieder geval hard aan gewerkt. Mevrouw Haas heeft gezegd dat er wel haast bij is, te meer gezien de problemen die bestaan met 'zelfdoeners' en met organisaties die op een nogal vreemde manier aan de bemiddeling meewerken. Ik ben het daarmee eens. Voor zover het aan mij ligt, zal het tempo van wetgeving zo hoog mogelijk liggen. Wetgeving is nu eenmaal een zeer secuur werk; het kan dus ook weer niet al te snel.

Mevrouw Cornelissen heeft voorts gevraagd wie de medische verklaring controleert die in het buitenland wordt afgegeven. Dat gebeurt in het buitenland zelf. Daarover hebben wij geen zeggenschap. Buiten de overheid om worden kinderen die binnenkomen in het algemeen ten behoeve van de adoptiefouders ook hier nog eens medisch gecontroleerd. Dit is echter geen controle op de medische verklaring. Daarbij blijkt wel dat een medische verklaring in het ene land zwaarder en preciezer is dan in het andere. Hieraan kunnen wij echter niets doen. De overheid blijft er geheel buiten op welke wijze de organisaties hieraan iets zouden kunnen doen, bij voorbeeld door het aanstellen van vaste artsen, die deze adoptief-kinderen zouden kunnen controleren. Dit is echter geen taak van de overheid, die alleen controleert of een medische verklaring in het buitenland is afgegeven.

Mevrouw Cornelissen (CDA): In mijn eerste interventie had ik gevraagd of

de Staatssecretaris van Justitie hierover eventueel overleg zou willen plegen met haar collega van Volksgezondheid, juist omdat het goed is dat de verklaringen uit het buitenland nog worden nagelopen. Zij heeft gezegd dat het gebruikelijk is dat een adoptief-kind dat binnenkomt door een medicus wordt gecontroleerd. Ik refereer de aan de ervaringen van een groot aantal adoptief-pleegouders, bijeen in Groningen, waarover wij vanochtend in de krant hebben kunnen lezen. Ik zou het bijzonder prettig vinden wanneer de Staatssecretaris deze aangelegenheid met haar collega van Volksgezondheid wilde bezien, om zo snel mogelijk te beschikken over een goed medisch inzicht en over mogelijkheden, ook voor het adoptief-kind.

Staatssecretaris Haars: Ik meen dat ik hierbij het particulier initiatief toch de voorrang zal moeten geven. Zijn de kinderen eenmaal in Nederland, dan zijn de papieren en de medische verklaringen – voor zover het de taak van de overheid betreft – in orde. Dan zijn de kinderen bij de pleegouders. Ik zou het mij kunnen voorstellen dat de bemiddelende instanties een team van artsen in dienst hadden die deze pleegouders zouden kunnen bijstaan. De betrokken kinderen kunnen inderdaad lijden aan een aantal onbekende, tropische ziekten.

Ik meen echter niet dat het de taak zou zijn van de overheid – ook niet van Volksgezondheid – om daarvoor mensen ter beschikking te stellen. De betrokken instanties zouden zelf hiervoor mensen moeten zien te vinden – ik heb de indruk dat dat ook wel gebeurt – die niet alleen kinderarts zijn maar die ook kennis hebben van tropische ziekten, om deze zaken te controleren. Ik meen dat ik te ver zou gaan wanneer ik hier toe het initiatief nam. Ik wil dit wel doorgeven aan mijn collega van Volksgezondheid.

Het is in ieder geval niet mijn zaak. Ik denk echter dat men ook bij het Ministerie van Volksgezondheid zal reageren met erop te wijzen dat ook hier de vrije artsenkeuze geldt.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben geroerd door de taak die de Staatssecretaris hier toekent aan het particulier initiatief. Ik zou dezelfde houding ten aanzien van het particulier initiatief graag ook zien bij de centrale wachtlijsten. Daar komen wij dan nog wel op terug.

Staatssecretaris Haars: Ik heb dit laatste niet duidelijk verstaan – het zal wel goed zijn.

Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Cornelissen vraagt voorts hoeveel ge-

Haars

handicapte kinderen Nederland zijn binnengekomen. Mijn antwoord hierop is, dat ik het niet weet. Ik geloof ook niet dat het te controleren is, behalve in die gevallen waarin heel duidelijk ten aanzien van een kind met een handicap een beginseltoestemming en een verblijfsvergunning wordt gegeven. Dat is echter een heel kleine groep. Voor de rest lopen zij gewoon mee. Indertijd heb ik wel toegezegd dat, wanneer er gehandicapten binnen kunnen komen, wij bereid zijn voorrang te verlenen. Er is echter slechts in een zeer enkel geval om die voorrang gevraagd. Het is derhalve niet veel.

Dan hebben zowel mevrouw Cornelissen, als mevrouw Haas, als de heer Nijpels nog weer gesproken over het aantal kinderen, waarvan wij meenden het te moeten beperken. Ik heb begrepen dat de Kamer daarvoor weinig voelt. Het is een voorstel mijnerzijds, dat ik ten behoeve van juist de vele aspirantadoptiefouders geprobeerd heb naar voren te brengen. Nu de Kamer een ander standpunt heeft, zal ik niet aan dit voorstel vasthouden. Ik wil wel zeggen dat ik meen – ik denk dat de Kamer het daar wel mee eens is – dat wij geen voorrang meer zullen dienen te geven aan de beginseltoestemming ten behoeve van het tweede, het derde of het vierde kind. Als wij dan alles gelijk trekken, trekken wij ook het volgende kind gelijk.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Dan moet de Staatssecretaris er wel voor zorgen dat de wachtermijn korter wordt!

Staatssecretaris Haars: Dat ben ik steeds van plan. Ik kan echter niet alles tegelijk, zoals de geachte afgevaardigde weet. Ik meen echter dat, indien we zeggen: alles gelijk, ook hier sprake van gelijkheid moet zijn. Dan zal ik zeggen: Akkoord, ik heb geen problemen. Ik heb die problemen wel, maar ik ben best bereid te accepteren dat de Kamer een andere mening heeft dan ikzelf.

Ten aanzien van de garantieverklaring merk ik op dat er twee dingen naast elkaar staan, waarover mevrouw Cornelissen sprak. Aan de ene kant is er de vraag: Hoe reageer ik op een garantieverklaring van de adoptiefouders hier in Nederland? Daarvan heb ik gezegd dat hier de alimentatieplicht van ouders tegenover kinderen geldt: zo trek ik het door, ook vóór de datum van adoptie. Het betreft dan een alimentatie naar draagkracht. Indien er met het kind iets moet gebeuren of wat dan ook, is de vergoeding die de

ouders moeten betalen een draagkrachtvergoeding, op dezelfde wijze als wanneer het wettige kinderen van het desbetreffende echtpaar betrof.

Aan de andere kant is er – daar doet mevrouw Cornelissen naar ik meen ook op – de vraag: Hoe kan een minderdraagkrachtige ook adopteren? Te dien aanzien kan ik zeggen dat het mij bekend is dat Wereldkinderen deze adoptiefouders ten behoeve van adoptie zachte leningen verstrekt, zodat men financieel wat meer ruimte heeft. Daarnaast is er de mogelijkheid van kosteloze toevoeging in de adoptieprocedure, hetgeen in deze procedure – die naar verhouding overigens betrekkelijk goedkoop is ten opzichte van het andere punt – ruimte biedt op het stuk van de kosten. Voorts is er de mogelijkheid de kosten van een adoptie van het inkomen af te trekken voor de belasting. De minstdraagkrachtigen hebben daar echter het minst plezier van: als men weinig inkomen heeft, haalt een dergelijk aftrekken voor de belasting niet veel uit.

Op die manier heeft men dus geprobeerd de zaak te regelen. Ik kan moeilijk zeggen dat ik subsidie ga geven ten behoeve van minderdraagkrachtige aspirant-adoptiefouders.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Is de Staatssecretaris wel voornemens – zij heeft nog niet geantwoord op deze vraag uit mijn eerste interventie – de adoptieprocedure in het algemeen te vereenvoudigen en daardoor ook goedkoper te maken?

Staatssecretaris Haars: Mijnheer de Voorzitter! De adoptieprocedure is het duurste niet. Bovendien zit daarin, zoals ik heb gezegd, de ruimte van de toevoeging. Dit is dus niet het probleem. Bedoeld is altijd de vraag – dit is echter een stuk wetgeving ten aanzien van de adoptie – of het op deze wijze of op een andere wijze moet. Ik zie het op het ogenblik nog niet, dat men het op een andere wijze doet.

De kosten van de adoptie liggen natuurlijk veel meer in de overkomst van het kind en in de bemiddeling dan in de procedure. De procedure is noch abnormaal lang noch abnormaal duur naar verhouding. Wanneer het kind er is, is het een kwestie van formaliseren en dat kan kosteloos.

De motie die mevrouw Cornelissen en de heer Nijpels hebben ingediend, wordt nog heroverwogen. Ik meen dat er wel een ruimte inzigt waarop wij het eens kunnen worden en waarop wij de weg kunnen vinden hoe het wel moet. Zoals de motie nu geformuleerd is, is zij naar mijn mening niet helemaal goed.

De heer Nijpels (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik daaruit afleiden – dit is een buitengewoon vreugdevolle mededeling op het eind van dit debat – dat de Staatssecretaris ook bereid is, in overweging te nemen een herziening van haar beleid ten aanzien van het vervallen van de centrale wachtlijst?

Staatssecretaris Haars: Nee, want ik heb nog steeds niet gesnapt hoe de heer Nijpels het precies wil en hoe ik het precies wil. Ik meen dat ook dit punt moet worden heroverwogen.

De heer Nijpels (VVD): Wij zullen ons gezamenlijk terugtrekken en u dit duidelijk maken.

Staatssecretaris Haars: Dat lijkt mij prettig. Ik zal dan de heer Nijpels duidelijk maken wat ik bedoel en ik meen dat wij het dan allemaal eens worden. Ik ben daar helemaal niet bang voor.

De stuurgroep ontwikkelingssamenwerking Buitenlandse Zaken waarnaar mevrouw Wessel vraagt – zij noemt het een samenwerking – moet als volgt worden gezien. Er wordt regelmatig overleg gepleegd met Buitenlandse Zaken voorzover dat de informatie van ambassades betreft. Ik vraag mij af, of ontwikkelingssamenwerking in het gehele adoptiebeleid, zoals die er op het ogenblik is, meegenomen moet worden in de zin zoals mevrouw Wessel dat voorstelt. Daarbij komt het er praktisch op neer dat ontwikkelingssamenwerking in deze stuurgroep ook de nazorg van de eigen ouders moet betreffen.

Ik ben het ook met mevrouw Cornelissen eens, dat dit probleem en de afstand een probleem is wat in de Derde-Wereldlanden speelt. Of dat nu in het kader van de adoptie moet of dat in het hele kader van een veel ruimer beleid ook de problematiek van afstand van kinderen uit die landen bekeken moet worden, weet ik nog niet. Het is iets wat mijzelf ook hevig interesseert en ik ben bereid de vraag mee te nemen op welke wijze wij die contacten met die landen en de gehele situatie beter kunnen bezien. Of dat nu in een stuurgroep moet waar deze adoptie toch een veel formelere zaak is dan in de welzijnszorg is de vraag.

Op een gegeven ogenblik kwam zelfs Volksgezondheid naar boven bij mevrouw Wessel's formuleringen ten aanzien van de hulp aan ontwikkelingslanden bij geboorteregelingen. Dat gaat mij wat ver. Ik zou willen toevoegen dat ik zal bezien in hoeverre contacten met Justitie, Buitenlandse Zaken en mogelijk Ontwikkelingssamenwerking nodig en mogelijk kun-

Haars

nen zijn teneinde in het overleg te bepalen langs welke wegen de vergunninghouders kunnen en moeten gaan.

Ik meen dat dit contact dringend nodig is. Of men dat nu een stuurgroep noemen wil of een regelmatig ambtelijk en ook bestuurlijk overleg wil ik in het midden laten. Ik ben het met haar eens, dat het punt niet uit het oog verloren mag worden, zeker niet wanneer wij de vergunningen wat strakker gaan regelen.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Ik wil voor alle duidelijkheid zeggen, dat ik bij het begin van mijn interventie deze interlandelijke adoptie heel nadrukkelijk heb willen plaatsen in het verband van en in relatie tot de ontwikkelingssamenwerking. Ik proef een lichte onzekerheid bij de Staatssecretaris als zij het woord contact met de ontwikkelingssamenwerking noemt. Wanneer er kinderen overkomen uit welk land dan ook, meen ik dat het belangrijk is dat wij dit land als een concentratieland zullen gaan aanmerken voor onze ontwikkelingshulp.

Wij moeten en en gaan doen opdat wij niet enerzijds kinderen uit dat land laten overkomen en anderzijds verder aan de situatie van dat land niets doen. Onze ontwikkelingshulp moet erop gericht zijn – de adoptie is er een symptoom van – dat wij dat land meer moeten gaan helpen opdat voorkomen wordt dat kinderen uit dat land naar Nederland zouden moeten komen.

Staatssecretaris Haars: Ik ben het helemaal eens met hetgeen in deze interventie is gezegd.

De heer Nijpels (VVD): Ik denk niet dat de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking het ermee eens is!

Staatssecretaris Haars: Daar kom ik nu juist op. Het enige probleem is echter dat Ontwikkelingssamenwerking bepaalde concentratielanden heeft die lang niet altijd parallel lopen met de landen waaruit de 'vergunninghouders' adoptief-kinderen halen. Wanneer men zich ook bij de adoptie zou beperken tot de door Ontwikkelingssamenwerking 'geadopteerde' landen, zou natuurlijk het contact veel gemakkelijker liggen. Indonesië is zo'n voorbeeld.

Men kan de lijnen dan vrij duidelijk zetten. Maar wat gebeurt er? Er komen kinderen uit landen die bepaald geen concentratielanden zijn. Omdat daar kinderen vandaan worden gehaald, moet ik niet de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking vragen dat land als concentratieland te beschouwen. Ik

ben het er wel mee eens dat wij moeten zoeken naar contacten en mogelijkheden om na te gaan hoe de situatie is. Waarover ik echter aarzel, is een stuurgroep in het leven te roepen die deze zaken volgt.

Het spijt mij vreselijk om te zeggen, maar degenen die bemiddelen springen wel een beetje van de hak op de tak naar de verschillende landen. Men heeft gedurende een aantal jaren met een bepaald land intensieve contacten over het aanvoeren van bepaalde kinderen. Dan blijkt in dat land de situatie vast te lopen – het interesseert mij wel waarom, maar dat is geen kwestie van ontwikkelingssamenwerking – en komt men in een ander land door bijzondere omstandigheden een kanaal tegen. Ik moet wel toevoegen dat er van onze kant controle en samenwerking met ontwikkelingssamenwerking moet zijn. Met het Ministerie van Buitenlandse Zaken is die samenwerking natuurlijk veel intensiever. Dat er echter een stuurgroep moet komen om die zaken te leiden, vind ik te ver gaan. Ik heb dus dezelfde gedachte alleen reageer ik wat anders.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Ik heb het over een interdepartementale werkgroep of stuurgroep. Het gaat er mij om dat er vrij regelmatig intensief contact is, opdat Ontwikkelingssamenwerking weet wat Justitie doet en dat Justitie weet wat Buitenlandse Zaken doet.

Staatssecretaris Haars: Daartoe ben ik graag bereid.

De heer Nijpels vraagt om een onderzoek ten aanzien van de adoptie. Mevrouw Haas heeft dat ook gevraagd. Ik wil het onderzoek graag bezien. Ik heb al gezegd dat ik zelf nieuwsgierig ben ten aanzien van de mislukkingen. Het probleem is dat het zo'n kleine groep is. Wij zullen zeker bezien op welke wijze een onderzoek mogelijk is. Ik dacht dat iemand mij zei dat men op de Universiteit van Utrecht al hiermee bezig is.

Er is gevraagd of de Raden allemaal op dezelfde manier het onderzoek doen. Ik hoop dat zij de punten die de commissie-Boeke heeft genoemd, zoveel mogelijk gebruiken. Het is ook onze bedoeling dat deze zaken zoveel mogelijk worden gestructureerd.

De heer Nijpels (VVD): Heeft u dat ook in de circulaire aan de Raden kenbaar gemaakt?

Staatssecretaris Haars: Ja.

Mevrouw Haas zegt dat de langzaamste het tempo bepaalt ten aanzien van de onderzoeken. Dat is niet

juist. Op een bepaald moment wordt een groep onderzocht weggegeven. Als een Raad klaar is en de buurraad nog niet, helpt men elkaar en neemt onderzoeken van elkaar over. Men kan dus aldoor 'duwen'. Wij zien namelijk welke onderzoeken terugkomen en welke beschikkingen terugkomen. Wij kunnen dus zien welke Raad het sneist werkt. Een Raad die te langzaam werkt, krijgt hulp van de bureaus om op die manier niet de traagste het tempo van alle te laten bepalen.

Mevrouw Korte zegt dat er een trits uitspraken van de Raad van State is, waaruit blijkt dat adoptie uit het Vreemdelingenbeleid moet worden gehaald en moet worden toegevoegd aan het Jeugdwelzijnsbeleid. Hier waren wij het al lang over eens, ook vóór de Raad van State hierover begon.

Mevrouw Wessel kan ik zeggen dat Vreemdelingenzaken onder normale omstandigheden zonder controle verblijfsvergunningen afgeeft. Onze gedachte is steeds geweest – dat ligt ook vast in deze nota – dat het adoptiebeleid niet meer onder het vreemdelingenbeleid moet vallen. Daarvoor moet er wel eerst een wettelijke regeling zijn. Er was echter geen andere wettelijke regeling dan de verblijfsvergunning. Vandaar dat dit de deksel op de pot is en niet meer dan dat. De deksel wordt er automatisch opgezet als de pot klaar is.

Mevrouw Haas vraagt voort te zetten achter het vergunningstelsel in de wetgeving. Daarmee ben ik het helemaal eens.

Inderdaad moet men voorzichtig zijn met strafsancities. Het helpt namelijk niets nog meer strafsancities in de wet te stoppen als er geen mensen zijn om deze te controleren. Vandaar dat ook ik denk aan administratieve sancties, zoals intrekking van de vergunning, plaatsing onder de Raad voor de Kinderbescherming van het kind bij illegale zelfdoeners. Het blijft hierbij echter in de eerste plaats gaan om het belang van het kind.

De Koninklijke Nederlandse maatschappij tot bevordering van de Geneeskunst staat niet toe dat een huisarts een medische verklaring afgeeft. Dat betekent dat als er een medische verklaring nodig is, een derde arts die verklaring moet afgeven. Het onderzoek is meestal erg voorzichtig. De medici zullen over het algemeen wel aan elkaar informatie vragen. Alleen, de derde arts moet nu eenmaal de verklaring afgeven, ook al neemt hij – als ik het goed begrepen heb – meestal wel contact met de huisarts op.

Haars

Mevrouw Haas heb ik al gezegd dat wij enige soepelheid zullen betrachten bij de leeftijd van de ouders. Als te zijner tijd de een-ouder-adoptie mogelijk is — een gedachte die ook door mevrouw Korte naar voren is gebracht — dan is deze problematiek zonder meer verdwenen.

Het lijkt mij inderdaad de enige oplossing als wij enige ruimte geven voor de voorlichting van het particulier initiatief. Ik heb niet gezegd dat wij die voorlichting zonder meer zullen betalen.

De nieuwe motie van mevrouw Wessel kent geen leeftijdsgrens meer. Het schept de mogelijkheid dat twee kinderen uit een oorspronkelijk gezin samen in een gezin terugkomen. Daarvoor is in het algemeen altijd al ruimte aanwezig. Dat hebben wij altijd soepel bekeken.

Mevrouw Wessel heeft nog even met mij gediscussieerd over een voorschrift uit de Adoptiewet dat een huwelijk vijf jaar moet bestaan. Ik heb er op het ogenblik geen behoefte aan voorstellen te doen om die termijn van vijf jaar naar drie jaar terug te brengen.

Mevrouw Cornelissen (CDA): De Staatssecretaris heeft nog niet duidelijk gezegd hoe zij nu denkt over de herziene motie van mevrouw Wessel.

Staatssecretaris Haars: Ik heb er geen bezwaar tegen. Ik heb gezegd dat wij in deze zaken al soepel zijn. Het moet in ieder geval bekeken worden.

Mevrouw Cornelissen (CDA): Zij had de motie dus ook overbodig kunnen noemen, maar daaraan heeft zij geen behoefte?

Staatssecretaris Haars: Dat kan ook, maar waarom zou ik dat doen?

De beraadslaging wordt gesloten.

Sluiting 16.57 uur.

DE VOLKSKRANT 4.7.81

Illegale adoptie

De opwinding die in het bijzonder in adoptiekringen is ontstaan over de handel en wandel van de heer Veldkamp in het Colombiaanse leprozen-dorp Agua de Dios (artikel in de Volkskrant van 19 juni) komt mij belachelijk en overbodig voor. Die opwinding zou wellicht kunnen worden herleid tot niets meer dan ordinair leedvermaak over de pech van een onhandige bolleboos voor wie de mazen van de wet groter leken dan ze waren.

Begrijp me goed: ik vraag geen clementie voor Veldkamp. Laat die maar hard op zijn gezicht vallen. Dan weet hij weer eens dat misbruik maken van je positie niet eeuwig lonend is. Maar in wezen gaat het niet om Veldkamp.

Wat is er gebeurd? Veldkamp heeft in een ronkerige brief verteld hoe hoog hij wel is. Daardoor geïmponeerd en tevens vatbaar voor de gedachte dat je met enkele tienduizenden guldens meer kunt utruchten dan met niks, heeft een Colombiaanse organisatie hem hals over kop ten behoeve van een kennis een kind bezorgd. Geen van de vereiste papieren was in orde.

Nou en? Elk jaar komen op vergelijkbare wijze zo'n honderd kinderen naar Nederland uit Indonesië, Thailand, Brazilië, Peru, Nepal en Colombia en misschien vergeet ik

nog wel een paar landen. Iedereen is daarvan op de hoogte: vreemdelingenpolitie, justitie, douane, Raden voor de Kinderbescherming, adoptie-instellingen, noem maar op. Stelselmatig weigert het departement van Justitie er iets tegen te ondernemen. Sterker: de verantwoordelijke ambtenaren op Justitie geven opdracht het op zijn beloop te laten.

Zij sidderen van angst voor de media die er wellicht een spektakelstuk voor twee zielige ouders en een kindje uit een arm land van zouden kunnen maken. Ze zien de koppen al voor zich: moedige ouders zien toe hoe kindje uit huis gehaald wordt. Angst voor de opgefokte volksverontwaardiging, dat en niets anders heeft ertoe geleid dat niet keihard wordt ingegrepen om deze mistoestand te doen verdwijnen.

Het gaat niet om Veldkamp, althans niet om Veldkamp alleen, iedere Nederlander moet zich aan de wet houden. Iedere Nederlander met adoptieplannen moet zich derhalve een wachttijd van enkele jaren laten welgevallen waarna een maatschappelijk werkster hem met alle mogelijke impertinente vragen op zijn dak komt. Adoptie is alleen dan acceptabel als het gebeurt met grote zorgvuldigheid en inachtneming van alle wettelijke bepalingen zowel hier als in het zendende land. Dat is in het belang van de betreffende kinderen en van de Nederlanders die zich wel aan de wet wensen te houden. Het gaat niet aan dat

VELDKAMP

sommige van geld en status voorzienne Nederlanders als bulldozers te keer gaan, alles terzijde schuivend wat hen in de weg staat.

Veldkamp is tegen de lamp gelopen en dat stemt mij tot innige vreugde, hoewel hij niet wordt aangepakt. Maar Veldkamp is lang de enige niet. Veldkamp en zijn illegale kornuiten moet een voorbeeldig halt worden toegeroepen. Dat moet Justitie doen en niemand anders. Als dat uit vrees voor complicaties niet gebeurt, groeit de rechtsongelijkheid onder toezicht oog van de overheid. Adoptie-ouders kunnen dan binnenkort de vraag verwachten waar zij hun kind versierd hebben en hoeveel zij er voor moesten dokken.

ZWAAG

Hans Walenkamp

Telegraaf 10/11 '81

Westduitse justitie vraagt onderzoek Nederlands bureau slaat munt uit handel in baby's

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM/HAMBURG, maandag
De Westduitse justitie heeft de Nederlandse autoriteiten gevraagd een onderzoek in te stellen naar de activiteiten van een Nederlands bureau, dat tegen forse betaling bemiddeling verleent in een bloeiende handel in adoptiebaby's tussen o.a. een aantal Derde Wereldlanden en West-Duitsland.

Sommige van deze baby's lijden aan een tropische ziekte. Bij een aantal baby's is lepra geconstateerd.

Deze zaak kwam aan het licht, nadat de Westduitse gezondheidsinstanties alarm hadden geslagen, omdat met de baby's ook tropische, besmettelijke ziekten de Bondsrepubliek worden binnengebracht.

De adoptiebaby's komen o.m. uit Ceylon, Indonesië, India, Columbia, Peru, Brazilië en Chili. Twee baby's uit India arriveerden op de Hamburgse luchthaven met paratyfus.

Volgens schattingen zijn dit jaar tot dusverre al tegen de duizend adop-

tiebaby's ingevoerd. Geïnteresseerde Westduitse ouders die een baby willen aannemen, wenden zich direct tot de Nederlandse bemiddelaars.

Op eigen kosten moeten ze dan naar het land waar ze een adoptiekindje vandaan willen halen. Met hulp van een inheemse medewerker kunnen zij daar zelf een baby uitzoeken.

Officieel

Alvorens de baby's hun geboorteland mogen verlaten, moet een rechter ter plaatse bevestigen dat het om een officiële adoptie gaat.

De kosten bedragen, volgens Duitse autoriteiten in de deelstaten Hamburg, Nedersaksen, Bremen en Sleeswijk-Holstein, tussen de 12.000 en 17.000 mark. Er zijn gevallen bekend waarbij van een adoptie-paar 35.000 mark werd gevraagd. Het Nederlandse bemiddelingsbureau vraagt voor de bemiddeling f 3500 per baby.

De Nederlandse Stichting voor Interlandelijke Adoptie in Den Haag zegt in een reactie dit bemiddelingsbureau wel te kennen. De bedragen die, volgens de Westduitse autoriteiten door het Nederlandse bureau voor bemiddeling worden gevraagd, zijn volgens de stichting veel te hoog.

(advertentie)

INDER O...
14 dagen aan...

oktober 1982

verschijnt 4x per jaar

Bulletin van de
Nederlandse Stichting
voor Interlandelijke Adoptie
en Jeugdwelzijn
Prinsevinkenpark 4
2585 HJ 's-Gravenhage

bia nieuws brief

08

21

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Hoe gaat het nu met Indonesië?

Met die vraag begonnen vaak de vele telefoontjes die de afdeling Indonesië de afgelopen maanden heeft gekregen. Duidelijk was wel dat de procedures allemaal veel trager verliepen dan in 1980 en 1981 tot aan de stop in augustus van dat jaar.

Het leek ons goed om u nu een zo goed mogelijk beeld te geven van de huidige situatie betreffende interlandelijke adoptie in Indonesië.

Lopende het jaar 1982 zijn vanuit het Ministerie van Sociale Zaken te Jakarta een aantal richtlijnen uitgekomen betreffende interlandelijke adoptie, te weten:

- Het oprichten van een aantal adoptiebureaus verdeeld over vijf distrikten op het eiland Java. Het lijkt de bedoeling te zijn dat er in ieder distrikt één adoptiebureau komt.
- Deze adoptiebureaus hebben de aanbeveling nodig van de gouverneur van het betreffende distrikt waar een adoptiebureau gevestigd gaat worden.
- Een adoptiebureau mag alleen de adopties doen van kinderen geboren in haar distrikt.

Achtergrond van deze richtlijnen is volgens ons dat de Indonesische regering niet alleen meer greep en controle mogelijkheid wil hebben op het aantal adopties, maar ook op de wijze waarop deze adopties zich voltrekken.

Aangezien het BIA betreffende interlandelijke adoptie altijd de overheidslijnen gevolgd heeft, dat wil zeggen werkt met organisaties goedgekeurd door de Indonesische overheid, zijn de gevolgen van deze nieuwe richtlijnen direkt van toepassing op alle BIA-kontakten.

Met name in West-Java hebben de nieuwe regels verregaande gevolgen voor het aantal adopties alswel voor de snelheid waarmee een adoptie op dit moment kan worden gerealiseerd via het kontakt Pondok Pelangi. Het zal er op neer komen, dat het aantal adopties uit Pondok Pelangi aanmerkelijk minder zal zijn dan in vorige jaren. Wat is daar nu precies de oorzaak van?

De kinderen die normaal in Pondok Pelangi verzorgd werden en waarvan een aantal voor interlandelijke adoptie naar Nederland in aanmerking kwamen, waren afkomstig uit alle delen van Indonesië. Pondok Pelangi moet bij zijn adoptieprocedures gebruik maken van de assistentie van Yayasan Sayab Ibu (YSI). Deze organisatie wordt in de wandelingen al genoemd als het enige toekomstige adoptiebureau voor Jakarta. Nu ons door YSI te kennen is gegeven, dat in navolging van bovengenoemde richtlijnen een adoptiebureau slechts adoptieprocedures mag doen voor die kinderen die in haar distrikt zijn geboren, zal de functie van Pondok Pelangi voor de toekomst moeten worden heroverwogen.

Vooral omdat, gezien het teruglopen van de adopties uit Pondok Pelangi door bovengenoemde reden, de kosten die moeten worden opgebracht voor het in stand houden van Pondok Pelangi een te zware last leggen op het BIA.

Uiteraard zou het BIA het ten zeerste betreuren als Pondok Pelangi als kindervelzorgsinstituut zou moeten sluiten.

Daarom worden op dit moment stappen gedaan om de totale verantwoordelijkheid voor Pondok Pelangi over te dragen aan een Indonesische sociale instelling.

Voor wat betreft Oost-Java heeft u misschien vernomen dat sinds april van dit jaar de rechtbanken in dat distrikt geen buitenlandse adopties meer mogen doen. De gouverneur van dit distrikt heeft alvorens een adoptiebureau aan te wijzen, een onderzoek gelast naar het functioneren van alle instanties die zich tot op heden in dit distrikt met adoptie hebben beziggehouden.

Resultaat van dit onderzoek alsmede de konsekwenties zijn ons tot nu toe niet bekend.

Onze kontaktpersoon in Surabaya heeft aanvankelijk goede hoop gehad dat uitsluitend en heropening van de buitenlandse adoptie in juli of augustus een feit zou zijn. Reden waarom wij tot op heden nog geen aanleiding zagen in het vermelden van deze zaak in de Nieuwsbrief. Het ziet er echter op dit moment naar uit dat duidelijkheid over de adopties uit Oost-Java op korte termijn niet te verwachten is.

Konsekwentie van bovenstaande is, dat het aantal kinderen dat uit Indonesië te verwachten valt, dit jaar

aanmerkelijk kleiner zal zijn dan gedacht.

Op dit moment zijn er nog een paar kleine kontakten die normaal lopen (Semarang, Bandung, Sumatra en Magelang).

Daarom willen wij u adviseren uw keuze t.a.v. het land van herkomst van uw kind niet te beperken tot Indonesië.

Tenslotte willen wij u nog meedelen dat uit alles blijkt, dat de Indonesische overheid met hun nieuwe richtlijnen voorstaat de interlandelijke adopties te reduceren en betrouwbaar te maken.

Alhoewel wij beseffen dat het op dit moment niet veel soelaas biedt, willen wij u toch niet onthouden dat de Indonesische ambassade in Den Haag haar eisen t.a.v. adoptiefouders voor Indonesische kinderen heeft bijgesteld: gezinsgrootte en -samenstelling (adoptiekinderen en/of biologisch eigen kinderen) is niet meer van direkt belang voor legalisering van papieren. Voorkeur gaat echter uit naar ongewenst kinderloze echtparen.

Wilt u blijven de volgende voorwaarden van kracht:

- ouders moeten samen reizen
- geen adoptiekinderen van een andere nationaliteit in het gezin.

Buiten reikwijdte

**bia
nieuws
brief**

6

Buiten reikwijdte

**bie
nieuws
brief**

Buiten reikwijdte

De navolgende instellingen verrichten werkzaamheden ter plaatsing van buitenlandse pleegkinderen in adoptief-gezinnen. Het feit, dat de instelling op deze lijst voorkomt, houdt niet in, dat het ministerie instaat voor de werkzaamheden en het optreden van die instelling.

De lijst is alleen voorzien van een rood stempel als origineel te beschouwen.

The following organizations perform activities concerning the placement of foreign adoptive-children in families of prospective adoptive parents. The fact, that an organization appears on this list, does not imply that the ministry of justice guarantees the working-method of such an organization.

The list can only be provided with a red stamp been considered as original.

NAAM	ADRES	TEL.	WERKGEBIED
1. Wereldkinderen/Bureau Interlandelijke Adoptie	10.2.e	10.2.e	Korea - India Colombia Div.landen
2. Stichting Bina Sejahtera	10.2.e		Indonesië 1)
3. Stichting Mulia			Indonesië 1)
4. Stichting Kind en Toekomst			Indonesië Sri Lanka
5. Stichting Melati			Indonesië 1)
6. Stichting Immanuel			Indonesië 1)
Buiten reikwijdte			
12. Stichting Teman Anak-Anak	Nes 82 1012 KE AMSTERDAM	020 - 224362 223250	Indonesië 1)

Buiten reikwijdte

- 1) Deze instellingen, die uitsluitend t.a.v. kinderen uit Indonesië bemiddelen, zijn sinds oktober 1983 in hun werkzaamheden belemmerd als gevolg van maatregelen van de Indonesische regering.

's-Gravenhage, okt. 1984

koninklijk goedgekeurd d.d. 5 november 1973

Vraaggesprek met staatssecretaresse mevrouw mr. V.N.M. Korte-van Hemel.
d.d. 2 september 1985. VPRO.

Inleider VPRO: De politiek verantwoordelijke staatssecretaris mevrouw Korte-van Hemel, antwoordde over de leeftijdsgrens dat 40 jaar haar wel redelijk lijkt en dat ze geen aanleiding ziet om die grens te laten vervallen. Het tweede voorbeeld heeft betrekking op de lange wachttijden, volgens de staatssecretaris zijn die al veel minder geworden, ook door een vermindering in aanvragen; en een wachttijd van 1 à 2 jaar lijkt haar wel redelijk. Mensen moeten de tijd krijgen om hun verzoek nog eens in overweging te nemen. Dat vooral handhaving van de huidige situatie het devies is van de staatssecretaris belast met adoptiezaken, dat kunt u horen in de volgende gesprekken die wij met haar voerden. Om te beginnen gaat het over de centralisatieplannen inzake adoptie, van een vroegere staatssecretaris, mevrouw Haars.

Staatssecr.: Het departement van Justitie is nooit er op uit geweest om een monopoliepositie voor één van de bemiddelende organisaties te bewerkstelligen.

.1. vraag: Toch is er indertijd een subsidie verleent aan het BIA met een duidelijke opdracht, naar mijn idee, om te centraliseren. Waarom is die subsidie stopgezet.

Staatssecr.: Omdat het BIA er niet in is geslaagd, omdat dat niet, in de praktijk liep het gewoon anders. En ik denk dat dat een hele gezonde opvatting is, zelfs van de overheid, dat als er niet tot stand komt wat men soms in bepaalde optimistische verwachtingen denkt dat zal gebeuren, als het niet komt, nou dan moet je je bakens verzetten en dan moet je het op een andere manier doen. Ik denk wat er nu gebeurt, dat dat heel goed is.

vraag: Dat sluit ik niet uit hoor, dat wat er nu gebeurt heel goed is, maar het ministerie heeft er toen ook niets aan gedaan om het wel in banen te leiden.

Staatssecr.: Nee, de vraag is natuurlijk of het ministerie dat moest doen. Ik denk het niet. Ik denk niet dat de betrokkenheid van de overheid bij die buitenland-adoptie zo moest zijn dat dat meer naar het ministerie toe werd getrokken. Ik denk dat het heel goed is dat daar de particuliere organisaties zelf ook zoveel mogelijk die lijnen naar het buitenland onderhouden en dat het ministerie alleen die taken vervult, en daar op toe ziet, die daarvoor noodzakelijk zijn. Dan denk ik dus aan zo'n beginsel-toestemming en wat daarmee samenhangt.

.1. vraag: Dus die wens voor centralisatie is gewoon iets van uw voorganger, niet zo zeer van u.

Staatssecr.: In die tijd, in de 70-er, eind 70-er begin 80-er jaren, toen was er werkelijk een hoos voor de buitenlandse adopties en toen waren de verwachtingen ook enorm hoog gespannen dat het alsmáar hoger en grotere aantallen zou komen, er is nu een zeker stabilisatie opgetreden, ik denk dat dat een goede zaak is.

Mw. I. vraag: U heeft ook verder geen plannen om die eventueel zouden kunnen leiden tot een verdergaande centralisatie van uw bemiddeling.

Staatssecr. Nee daar heb ik geen enkele behoefte aan. Ik denk dat het goed is dat zo iets zich.... zo iets komt op, dan kijkt men of dat beklijft en nou op een gegeven moment komt er iets tot stand wat de tijd kan doorstaan; dat vindt ik prima.

VPRO-inleider: Of hij dat ook prima vindt zoals dat nu verloopt, dat vroegen we aan de heer Walenkamp, bestuurslid van de adoptievereniging Wereldkinderen en auteur van talloze publikaties over adoptie van buitenlandse kinderen.

hr. Walenkamp. Ik vind het een wantoestand als er vanuit Nederland 19, ik denk op het ogenblik 19 maar je hoort steeds weer nieuwe geluidjes, maar 19 bemiddelende instanties de Derde Wereld afgrazen, op zoek naar kinderen. Dat vind ik een wantoestand. En dat kan in de Derde Wereld alleen maar een zeer slechte indruk maken. Dat maakt ook een slechte indruk, want Indonesië heeft zijn grenzen gesloten.

Mw. I. vraag: Daarom?

hr. Walenkamp. Onder andere daarom. Vandaar dat wij al jaren pleiten voor een zeker aan banden leggen van het aantal adoptiebemiddelingsinstellingen en een dwingen om die mensen samen te laten werken zodat ze bijvoorbeeld niet in elkaars kontakten gaan binnendringen; dat kan alleen maar slecht zijn voor de landen van herkomst. Die moeten een hele rare indruk krijgen als er dan meneer x op de stoep staat en dan meneer a die weer f20,- meer biedt en op een gegeven ogenblik kan dat, moet dat wel leiden tot het inelkaar klappen van interlandelijke adoptie, en ...

Mw. I. vraag. Kunnen Ida en ik morgen gaan bemiddelen?

hr. Walenkamp. Als u een kontakt heeft, dan kunt u morgen gaan bemiddelen.

Mw. I. vraag: Want wat maakt een bemiddelingsbureau, kontakten toevallig in een Derde Wereld land?

hr. Walenkamp. Een toevallig kontakt, een tante die in een klooster werkt, een tante die een kindertehuis kent, een vroedvrouw of iets dergelijks, dat maakt u morgen tot bemiddelaar. Er wordt geen enkele eis gesteld. U b it het ministerie van Justitie op, u zegt ik heb een kontakt. Het ministerie van Justitie zegt mevrouw denkt u eraan, openheid van financiën en allemaal netjes werken, nou dat is prima.

Mw. I. vraag: Dus ik mag er geen cent aan verdienen.

hr. Walenkamp. Je mag er geen cent aan verdienen.

VPRO-inleider: Eisen voor bemiddelingsbureau's.

Mw. I. vraag: Dus het hele plan voor een vergunningenstelsel dat is van de baan.

Staatssecr. Nee, er zal wel iets van een vergunningenstelsel moeten blijven bestaan.

Mw. I. vraag: Maar als ik het goed begrijp is dat er nu niet.

Staatssecr. Nee, maar we zijn er wel hardop over aan het denken wat we daarvoor moeten doen. Ik denk ook niet dat het goed is dat zo iedereen maar inzage kan krijgen in alle dossiers en alle vragen die er zijn.

Mw.2 vraag: Maar hard over denken en die nota van mw. Haars was dan in 1980, over het vergunningenstelsel; de roep erom van alle kanten was al langer, dat is lang hè,

Staatssecr. Dat is lang, er is ook
Als U in de begroting van 1985 die dus verleden jaar op Prinsjesdag is ingediend, daarin stond dat er een wetsontwerp opnemng buitenlandse pleegkinderen zou worden ingediend, dit parlementaire jaar; ik ben daar op het ogenblik weer heel hard mee bezig. Ik zou zeggen als u nou bij de begroting die op 17 september even kijkt wat er over de buitenlandse adoptie staat, dan kunt U zien hoe ik met dat wetsontwerp bezig ben.

Mw.1 vraag Kunt u nu een schatting geven hoe lang het gaat duren voordat er een vergunningenstelsel komt.

Staatssecr. Dat zal er natuurlijk ook van afhangen, van wat er in het wetsontwerp staat en hoe de Tweede Kamer en Eerste Kamer dat wetsontwerp zal gaan behandelen.

Mw.1. vraag U kunt dat zelf niet, daar kunt u zelf verder niets over zeggen.

Staatssecr. Nee

Mw.1 vraag: Men roept er nogal om he, de behoefte is er groot naar.

Staatssecr. Ik moet zeggen dat die behoefte, die heeft hard geklonken, maar op het ogenblik, ook in overlegsituaties, komt daar eigenlijk nauwelijks...; men weet dat aan het wetsontwerp gewerkt wordt en die roep hoor ik op het ogenblik niet.

Mw.2. vraag: U denkt niet dat er nu een soort chaos is van kanalen en bureau's en bij wie moet ik terecht en

Staatssecr. Dat denk ik niet. Ik denk als je als echtpaar denkt over een buitenlandse adoptie, dat je dan zelf je gaat informeren, wat je moet doen, dat je toch al snel bij hetzij een raad voor de kinder bescherming of bij een advocaat of bij iemand aankomt en dat er deskundige informatie genoeg te krijgen is hoe en op welke wijze je stappen op die weg kunt gaan zetten

Mw.2 vraag: Maar er is nog altijd volstrekte onzekerheid van mensen waar ze nu eigenlijk aan moeten kloppen. Sommige mensen zeggen BIA, andere mensen zeggen BANDD, derden zeggen weer een andere organisatie en de tijden verschillen nogal bij het BIA duurt het soms 2 jaar, soms 4 jaar, bij de BANDD duurt het soms 6 jaar, soms 3 jaar, en mensen kunnen ook switchen van wachtlijsten. Er zijn een aantal aanwijsbare, en vind ik zelf, chaotische elementen aan het geheel.

Staatssecre. Maar de vraag is of die chaotische elementen samenhangen met de organisatie hier in Nederland, dan wel met de mogelijkheden die er zijn om kinderen te krijgen. Een chaos is in overgrote gevallen, niet afkomstig van dat men weet waar men hier aan toe is maar uit de onzekerheid wanneer zal het ons gelukken om een kindje te krijgen.

Mw.2 vraag: Van de andere kant hoor je mensen die daar bemiddelen en die daar op die landen reizen, juist zeggen, omdat het in Nederland vaak een chaos was, dan komt die organisatie, dan die organisatie, onderlinge concurrentie maakt het gastland, het buitenland onzeker, van wat is dat voor rotzooi daar, dat dat een reden kan zijn om de grenzen te sluiten. Of dat kanaal af te sluiten, dus dan blijf je in een cirkel.

Staatssecr. Ik ben niet op de hoogte dat Nederland voor bepaalde landen gesloten is terwijl andere landen daar nog wel kinderen uit zouden mogen krijgen. Ik verbaas me dat u eigenlijk een pleidooi houdt voor een centraliserend beleid van de overheid op dit punt, terwijl ik er duidelijk voor ben dat particuliere organisaties met hun eigen kanalen en eigen mogelijkheden en in goed samenwerkingsverband met elkaar proberen deze zaak te klussen en niet overal de overheid maar- want dan krijg je onmiddellijk weer de roep het is zo bureaucratisch, het is zo dit het is zo dat, en nou is er dus een beleidsterrein waar nou de overheid probeert alleen de noodzakelijke marginale voorwaarden te stellen, en dan komt er van uw kant de roep van houdt alsjeblieft alles maar in uw hand. Ik ben daar wat verbaasd over.

VPRO-inleider: Jan die een ervaring heeft van 6½ jaar met diverse bemiddelende instanties reageert op de staatssecretaris.

Jan Nou ik denk dat de staatssecretaris dan heel erg weinig van de praktijk van alle dag in het adoptiewezen op de hoogte is, want ja, kijk ik vind dat dus in dit geval beide verenigingen waarbij we aangesloten zijn, nogal in gebreke zijn gebleven, ten aanzien van ons dan ook, ten aanzien van de verwachtingen die in het tehuis of bij kinderen worden gelegd, dat is heus niet alleen onze ervaring, maar dat zijn ervaringen van veel meer ouders die met beide verenigingen te maken hebben, en de samenwerking tussen die beide verenigingen die heeft eigenlijk nauwelijks bestaan en is op een gegeven moment uitgelopen op ruzie. Dus waar ze dat soort dingen vandaan haalt dat weet ik niet. Kijk, als zij zou zeggen van vanzelf wordt adoptie wel een aflopende zaak want er zijn steeds minder landen geneigd om hun kinderen te laten gaan, en er zijn steeds minder ouders die het nog op kunnen brengen om de zoveel tijd en geld in te steken, dan zeg ik ja dat is realistischer, ik bedoel dat zou ook een betere reden zijn om er niks meer aan te doen dan te zeggen van, ja het loopt wel goed zo; want het loopt dus helemaal niet goed.

VPRO-inleider: Als het niet zo goed loopt zoals Jan zegt, moet er dan niet wat gebeuren. mevrouw Korte v.Hemel.

Staatssecr. Kijk, er is een tijd geweest dat de organisaties elkaar een beetje met de nek aankeken en er erg veel, denk ik, ik mag wel zeggen haat en nijd tussen was en zeker tussen de groten en de kleintjes en dat ze het licht niet in elkaars ogen gunden en dan was men ook niet altijd in zijn uitspraken over de andere organisatie even vriendelijk enz. Wat ik konstateer, en ik heb verschillende keren alle organisaties tegelijkertijd om de tafel gehad, dat er een grote wijze van samenwerking en gezamenlijk de schouders onder problemen zetten en dat dat duidelijk een winst is in de afgelopen jaren wat tot stand gebracht is, dus ik heb daar alle vertrouwen in dat dat allemaal best goed gaat.

Mw.2 vraag: Veel vertrouwen

staatssecr. Ja, ik heb op dat punt op het ogenblik volstrekt geen reden om t.a.v. de bemiddeling en de organisaties van de bemiddeling, daar me erg kritisch over uit te laten, of me daar grote zorgen over te maken.

Mw.2 vraag: U bent, krijg ik de indruk, redelijk tevreden over de gang van zaken van de afgelopen jaren. Er zijn minder problemen, het heeft zich gestabiliseerd. Het gekke is dat ik nogal wat geluiden heb gehoord, dat wij nogal wat geluiden hebben gehoord die min of meer het tegendeel, toch ongerust zijn. Ik bedoel men zit echt te springen om dat wetsvoorstel, om meer duidelijkheid over wat er geregeld moet worden, het is toch bij de organisaties zelf dat ik wat minder vertrouwen bespeur dat het in de toekomst allemaal gladjes zal verlopen.

staatssecr. Het zal natuurlijk nooit helemaal gladjes kunnen verlopen. Ik denk wel dat een groot aantal problemen van de afgelopen jaren, dat die achter de rug zijn. En o.a. door het terugdringen van de lange wachttijden, is dus eigenlijk toch al een aanzienlijke verbetering voor de betrokken adoptiefouders tot standgekomen.

VPRO-inleider: Aan de staatssecretaris stelden wij ook de vraag of zij nog plannen had om illegale adopties te bestrijden.

Mw.1 vraag. Nu is er indertijd, niet zo lang geleden, een uitgebreid politieonderzoek gedaan naar illegale adoptie. Bent u van plan daar nog iets aan te doen. Mensen maken zich zorgen over het kindertjeskopen in het buitenland enz.

staatssecr. Op dit moment ben ik niet van plan om daar wat aan te doen. Het is zo dat je dan als je constateert dat er zo'n illegale binnenkomst gekomen is, dat op het enig moment die ouders er toch mee te voorschijn moeten komen met zo'n kindje en dat het dan vaak, juist omdat het gaat om het belang van het kind, en je dat kind toch maar niet terug kunt laten gaan, dat ik het dan betreur dat het zo gaat, maar dat het dan uiteindelijk in het belang van het kind, toch wel tot een legale adoptie zal kunnen geraken.

Mw.1 vraag Wat is er dan eigenlijk aan te doen, aan het verschijnsel illegale adoptie

staatssecr. Ik denk dat daar niet zoveel aan te doen is.

VPRO-inleider: Is er dan wel iets te doen aan de hoge kosten van adoptie.

Mw.2. vraag: Adoptie van een buitenlands kind is duur. Dat kunnen we geloof ik gerust stellen. Het varieert al van f15.000 tot f20.000. Alleen maar weggelegd voor de welgestelden. Dat is ook een konstatering. Nu bestonden er plannen om ook het gezinsonderzoek door de mensen zelf te laten betalen, nog eens f1100,-. Is dat redelijk?

Staatssecr. Over het algemeen is de overheid er op uit om diensten die door de overheid worden verricht, ten behoeve van onderzoeken van mensen, om die te laten betalen. Ik zou het natuurlijk liever niet hebben, maar ook op andere terreinen moeten mensen vaak betalen voor dingen, de diensten die men krijgt van de overheid.

Mw.2 vraag: Nu hebben we de techniek ontdekt via een donor om toch nog een kindje te kunnen krijgen, dat is duur, dat is een hele dure handeling; misschien in het ziekenfondspakket en nou die kindertjes die zijn er al en die wil ik uit de derde wereld halen en dat kost dan f20.000,- en daar is geen mogelijkheid voor. Is het dan niet mogelijk om iets te bedenken waarop dat redelijker zou kunnen zijn.

Staatssecr. Die kosten die betaald moeten worden, ik meen dat een aantal kosten fiscaal aftrekbaar is, ik denk niet dat het gemakkelijk is om iets te bedenken. Nogmaals, alles wat te maken heeft met een voortschrijdende medische mogelijkheden t.a.v. het krijgen van kinderen, hetzelfde geld met medische mogelijkheden t.a.v. hartoperaties, hartoperaties in Amerika enz, ja dat is het hele andere en dat maakt het natuurlijk voor de mensen ook heel ingewikkeld, waarom dit wel en dat niet, maar dat is dan gebaseerd op het

vervolg Staatssecr. hele verzekeringssysteem t.a.v. onze medische zorg en het niet aanwezig zijn van een verzekering op dit terrein.

Mw.2. vraag Maar stoort het u niet, dat alleen maar mensen met veel geld kinderen kunnen adopteren.

Staatssecr. Ik kan geen ander systeem bedenken dan dat mensen dan zelf moeten betalen voor de kosten. Gelukkig blijkt ook vaak dat mensen die het graag willen dat die op enigerlei wijze toch in staat zijn om deze kosten te betalen. Of het mij stoort, ja natuurlijk wil je altijd dat iedereen altijd alles kan, maar ik zie geen andere mogelijkheden.

Mw.2 vraag U vindt het ook niet wenselijk dat zo'n mogelijkheid bedacht wordt?

Staatssecr. Ik denk als daar een mogelijkheid zou zijn, dan denk ik dat die al lang bedacht zou zijn, want adoptie is al 10 jaar en ik heb nog nooit een goed uitvoerbaar plan gezien en zelf ook nog niet kunnen bedenken dat dit op een andere wijze geregeld zou kunnen worden.

Mw.2 vraag Maar de vraag die ons steeds gesteld wordt van wat is er nu veranderd vanaf 1979 in het beleid, dat is nog niks hè.

Staatssecr. ^(1/2 minuut pauze) Even nadenken..... Het is heel duidelijk dat de termijnen voor de gezins-onderzoeken aanmerkelijk zijn bekort,

Mw.2. vraag omdat de aanvragen ook minder zijn geworden hè.

Staatssecr. de aanvragen zijn minder geworden. Ik denk dat de aanvragen minder zijn geworden om meerdere redenen, onder andere de economische recessie zal daaraan hebben bijgedragen; er is - u zegt het beleid verandert - het eerste ontwerp voor het wetsontwerp opname buitenlandse pleegkinderen, toen was dat een heel, noch door die centrale organisatie had een hele zware opgetuigde organisatie, ik denk dat dat terecht is dat het door te luisteren naar de organisatie, door te luisteren naar de raad voor het Jeugdbel dat dat niet de goede weg is, dus in die zin denk ik dat er ook een realiteitszin is gegroeid bij datgene wat je als wetgever kunt en moet doen op dit terrein.

Mw.2 vraag maar er is dus nog niets veranderd, want alles ging vanzelf. Ik bedoel er kwam een stabiliteit, er kwamen minder aanvragen, waardoor de wachttijd iets korter werd; en u konkludeert dat er is een stabiliteit, en we hoeven niet zoveel te doen.

Staatssecr. De vraag is ook altijd of je als overheid ook altijd alles moet doen hè.

Mw.2 vraag nee dat vraag ik niet. Alles is te veel.

Staatssecr. Er zijn toen wel eens op een gegeven moment ook problemen geweest; u sprak straks over illegale adopties, dan is er ineens de vraag moet je dat allemaal weer proberen dat in een wet vast te gaan leggen, nou dat is dan de eerste opwelling - je moet dat gaan verbieden, je moet dat proberen dat met de wet in de hand te voorkomen, - en dan blijkt dat als er over nagedacht wordt, wat ik straks al noemde, het kwetsbare produkt waar het om gaat soms een beletsel te zijn om uiterst hardhandig op te treden tegen dingen die we op zich verwerpelijk en onjuist vinden. Ja dan kunt u zeggen het beleid is niet veranderd, maar het nadenken en het bezig zijn met de hele problematiek, dat betekent wel dat we zeer intens met die hele buitenlandse adoptie bezig zijn geweest en nog zijn.

Mw.1. vraag Maar afgezien van , u verleent subsidie voor informatie, er komt eventueel een vergunningenstelsel voor bemiddelingsbureaus, afgezien daarvan zie ik niet dat er veel veranderen zal in de huidige situatie.

staatssecr. Ik denk dat de huidige situatie ook gekenschetst wordt door de grote kennis die aanwezig is over het wel en wee van de buitenlandse adoptie, ook een grote kennis die aanwezig is bij de raden voor de kinderscherming van hoe dit zich nu ontwikkelt en ik denk dat dat een hele goede zaak is.

Mw.l.vraag: dus dat klopt wat ik zeg, het zal zo blijven zoals het nu is.

staatssecr. Ik zie niet in waar de mogelijkheden liggen om erg veel te veranderen.